

INTEGROVANÁ STRATEGIE

komunitně vedeného místního rozvoje MAS ORLICKO

Část 2. Analýza potřeba a problémů

Pracovní verze

K veřejnému připomínkovému řízení (30.8.2014 – 19.9.2014)

2. Analytická část strategie MAS ORLICKO

Obsah

2. Analytická část strategie MAS ORLICKO	2
Seznam zkratk.....	3
2.1. Úvodní informace a charakteristiky území MAS ORLICKO	4
2.2. Analýza problémů a potřeb území	10
2.2.1. Sídlní struktura	10
2.2.2. Obyvatelstvo.....	12
2.2.3. Technická infrastruktura	20
2.2.4. Doprava	26
2.2.5. Vybavenost a vzhled obcí v území.....	34
2.2.6. Geografie území a životní prostředí	47
2.2.7. Život v obcích.....	64
2.2.8. Hospodářské aspekty území.....	79
2.2.9. Vzdělávání na území Orlicka.....	106
2.2.10. Řízení obcí, informovanost a spolupráce	114
2.2.11. Bezpečnost	130
2.3. Vyhodnocení rozvojového potenciálu území	135
2.3.1. Limity území	135
2.3.2. Zdroje území.....	142
3. Souhrnná SWOT analýza	147
3.1. Lidé a občanská společnost	147
3.2. Podnikatelský sektor a trh práce	150
3.3. Investiční rozvoj území	154
3.4. Krajina a příroda	157

Seznam zkratk

BRO	Biologicky rozložitelný odpad
CpKp	Centrum pro komunitní práci
CR	Cestovní ruch
ČČK	Český červený kříž
ČGS	Česká geologická služba
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČSÚ	Český statistický úřad
ČOV	Čistírna odpadních vod
DPS	Denní pečovatelská služba
DB	Databáze
DSO	Dobrovolný svazek obcí
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IEX	Index ekonomického zatížení
IROP	Integrovaný regionální operační program
KČT	Klub českých turistů
LFA	Less favourable areas - Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními
LPIS	Land Parcel Identification System - Systém evidence užívání půdy pro zemědělské dotace
MAS	Místní akční skupina
MSP	Malé a střední podnikání
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NNO	Nestátní nezisková organizace
NOZ	Nový občanský zákoník
OOP	Obvodní oddělení Policie ČR
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OP LLZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
ORP	Obec s rozšířenou působností
ROP	Regionální operační program
RUD	Rozpočtové určení daní
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SVČ	Středisko volného času
TTP	Trvalý travní porost
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠVP	Školní vzdělávací programy
ÚP	Územní plán
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VCHÚ	Velkoplošné chráněné území
VDJ	velká dobytčí jednotka
ZCHÚ	Zvláště chráněná území

2.1. Úvodní informace a charakteristiky území MAS ORLICKO

Základní údaje o území MAS Orlicko

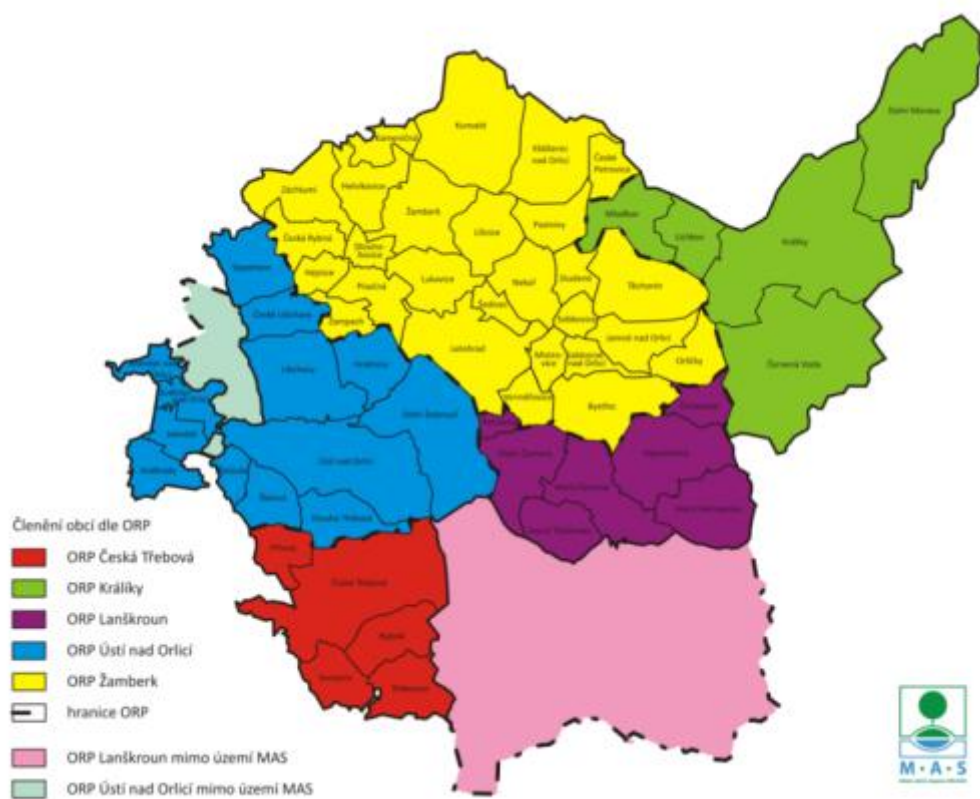
Území Místní akční skupiny Orlicko se nachází v NUTS II Severovýchod, v Pardubickém kraji a v okrese Ústí nad Orlicí. Z hlediska správního území jde o území obcí s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Žamberk, Králíky a část ORP Lanškroun. MAS Orlicko sousedí ze severu s Polskem, na východě s Olomouckým krajem, na jihu s ORP Lanškroun a okresem Svitavy, na západě s ORP Vysoké Mýto a okresem Rychnov nad Kněžnou.

Mapka č. 2.1._1: Území MAS ORLICKO v rámci Pardubického kraje

zdroj: Vlastní šetření MAS ORLICKO

Mapka č. 2.1._2: Členění území dle ORP

Zdroj: vlastní šetření MAS ORLICKO, 2014

Mapka č. 2.1._3: Území MAS ORLICKO v historickém kontextu okresu Ústí nad Orlicí

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU ÚSTÍ NAD ORLICÍ - STAV K 1.1.2008

Průměrný počet obyvatel obce = 1 207

Průměrná rozloha obce (ha) = 1 102

- Největší: 1. Česká Třebová = 16 328
 2. Ústí nad Orlicí = 14 707
 3. Vysoké Mýto = 12 521
- Nejmenší: 1. Trpík = 69
 2. Pustina = 76
 3. Plichovice = 81

- Největší: 1. Králky = 5 277
 2. Červená Voda = 4 739
 3. Vysoké Mýto = 4 202
- Nejmenší: 1. Hrádek = 99
 2. Nasavrky = 133
 3. Kosorín = 175

Počet obyvatel v obci

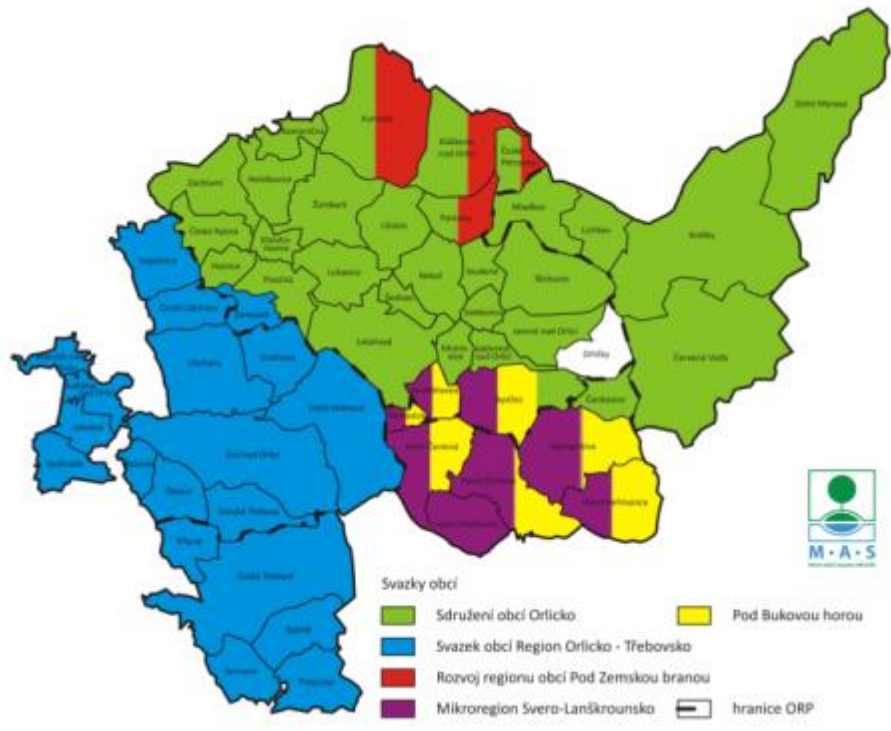
- 50 000 a více
- 20 000 - 49 999
- 10 000 - 19 999
- 5 000 - 9 999
- 2 000 - 4 999
- 1 000 - 1 999
- 500 - 999
- 200 - 499
- do 199

- hranice okresu
- hranice obce
- NÁZEV MĚSTA
- Název městyse
- Název ostatních obcí

Zdroj: ČSÚ, 2014

Mapka č. 2.1._4: Území MAS ORLICKO v členění dle mikroregionů (DSO)

Zdroj: vlastní šetření MAS ORLICKO

Shrnutí:

- MAS ORLICKO je lokalizováno na spojitém území 5 ORP (z toho 4 ORP pokrývají prakticky 100 %) a jedno ORP částečně (zde kopíruje existenci mikroregionu Severo-Lanškrounsko)
- MAS ORLICKO je lokalizováno na území 5 z 6 ORP bývalého okresu Ústí nad Orlicí a územně tak navazuje na toto správní uspořádání
- Území je kompaktní i z pohledu působících mikroregionů a dobrovolných svazků obcí, které kopírují území ORP
Sdružení obcí Orlicko: ORP Žamberk + Králíky
Region Orlicko – Třebovsko: ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová
Mikroregion Severo-Lanškrounsko/Pod Bukovou horou: část ORP Lanškroun
- V ORP Vysoké Mýto v současné době nepůsobí žádná místní akční skupina a pouze některé obce z tohoto ORP jsou začleněny do územní působnosti dalších MAS Pardubického a Královehradeckého kraje

Tabulka č. 2.1._5: Přehled obcí v území MAS ORLICKO

ORP Česká Třebová	Počet obyvatel k 1. 1. 2014 (dle ČSÚ)
Česká Třebová	15783
Přívrat	344
Rybník	831
Semanín	629
Třebovice	795
ORP Králíky	Počet obyvatel k 1. 1. 2014 (dle ČSÚ)
Červená Voda	3 088
Dolní Morava	302
Králíky	4 400
Lichkov	544
Mladkov	526
ORP Lanškroun	Počet obyvatel k 1. 1. 2014 (dle ČSÚ)
Čenkovice	183
Dolní Čermná	1 308
Horní Čermná	992
Horní Heřmanice	498
Horní Třešňovec	621
Petrovice	239
Výprachtice	989
ORP Ústí nad Orlicí	Počet obyvatel k 1. 1. 2014 (dle ČSÚ)
Brandýs nad Orlicí	1 381
České Libchavy	623
Dlouhá Třebová	1 289
Dolní Dobrouč	2 583
Hnátnice	857
Jehnědí	324
Libchavy	1 710
Řetová	693
Řetůvka	278
Sopotnice	938
Sudislav nad Orlicí	131
Ústí nad Orlicí	14 364
Voděradý	337

ORP Žamberk	Počet obyvatel k 1. 1. 2014 (dle ČSÚ)
Bystřec	1 137
Česká Rybná	398
České Petrovice	148
Dlouhoňovice	790
Hejnice	207
Helvíkovice	467
Jablonné nad Orlicí	3 263
Jamné nad Orlicí	704
Kameničná	305
Klášterec nad Orlicí	888
Kunvald	977
Líšnice	747
Letohrad	6 316
Lukavice	1 114
Mistrovice	604
Nekoř	933
Orličky	305
Pastviny	347
Písečná	511
Sobkovice	263
Studené	166
Šedivec	197
Těchonín	604
Verměřovice	726
Záchlumí	744
Žamberk	6 057
Žampach	281

Zdroj: ČSÚ, 2014

Celková rozloha území je 778,61 km², počet obyvatel na území MAS Orlicko je 96 081 (k 1. 1. 2014). Hustota osídlení je 100,74, což je o trochu méně, než je hustota obyvatel Pardubického kraje (113,2).

Historická, regionální a místní specifika území

Území MAS Orlicko se skládá z 57 obcí ležících na severovýchodě Pardubického kraje. Těchto 57 obcí tvoří polovinu obcí okresu Ústí nad Orlicí (v počtu 115) a žijí zde přibližně dvě třetiny obyvatel (96 000) tohoto okresu. Krajina je členitá, od jihu postupně na sever stoupá nadmořská výška, přibývají hory a s tím se mění i klimatické podmínky. MAS Orlicko sousedí na severu s Polskem, jedná se o příhraniční oblast. V historickém kontextu - v období Sudet byla většina území značně osídlena německým obyvatelstvem, které bylo po druhé světové válce vysídleno. Soužití bylo v pohraničí poznamenáno odsunem Němců a příchodem nových osídlenců.

Především na Králicku a Českotřebovsku je vysoká nezaměstnanost. Zemědělství provázejí méně příznivé podmínky, ale průmysl měl (především ve 20. století) v území silné zastoupení.

Největší město z hlediska počtu obyvatel je Česká Třebová (16 000 obyvatel) a druhým největším je Ústí nad Orlicí, bývalé okresní město. Ostatní města mají okolo 6 000 obyvatel a méně. Území se tedy skládá z menších obcí, které se sdružují do mikroregionů a realizují společně projekty.

Stejně jako na jiných místech v republice, tak i zde se mluví dialektem typickým pro Východní Čechy nebo se používají specifické výrazy.

Celé území je obklopeno rozmanitou přírodou, mnoho lidí žije na vesnicích, kde je život méně hektický než ve městech a dobré sousedské vztahy napomáhají k neanonymní a přátelské atmosféře. Je velice časté a běžné, že zde bydlí a žijí celé rodiny.

Také kulturní a společenské prostředí má zde, v regionu MAS Orlicko, své významné postavení. V Brandýse nad Orlicí pobýval Jan Amos Komenský, v roce 1457 byla založena Jednota bratrská v Kunvaldu a z Ústí nad Orlicí pochází houslový virtuos Jaroslav Kocian. Nachází se zde mnoho kulturních památek, které mohou přilákat do regionu další návštěvníky a na které mohou být obyvatelé pyšní.

Obyvatele spojuje jak krásná příroda, čisté ovzduší, atraktivní podmínky pro sportovní vyžití (území je protkáno sítí cyklostezek), tak i regionální akce, které se zde pořádají (například závody ve vaření kotlíkového guláše, přehlídky dechových hudeb či sportovní závody).

Ze symbolů našeho území si lidé mohou vybavit orla jako symbol Orlických hor, které zasahují do části území. Další část území leží v podhůří Orlických hor. Na území protékají řeky Tichá a Divoká Orlice. O šíření informací a zpráv z okolí Ústí nad Orlicí se každý den stará denní tisk Orlický deník.

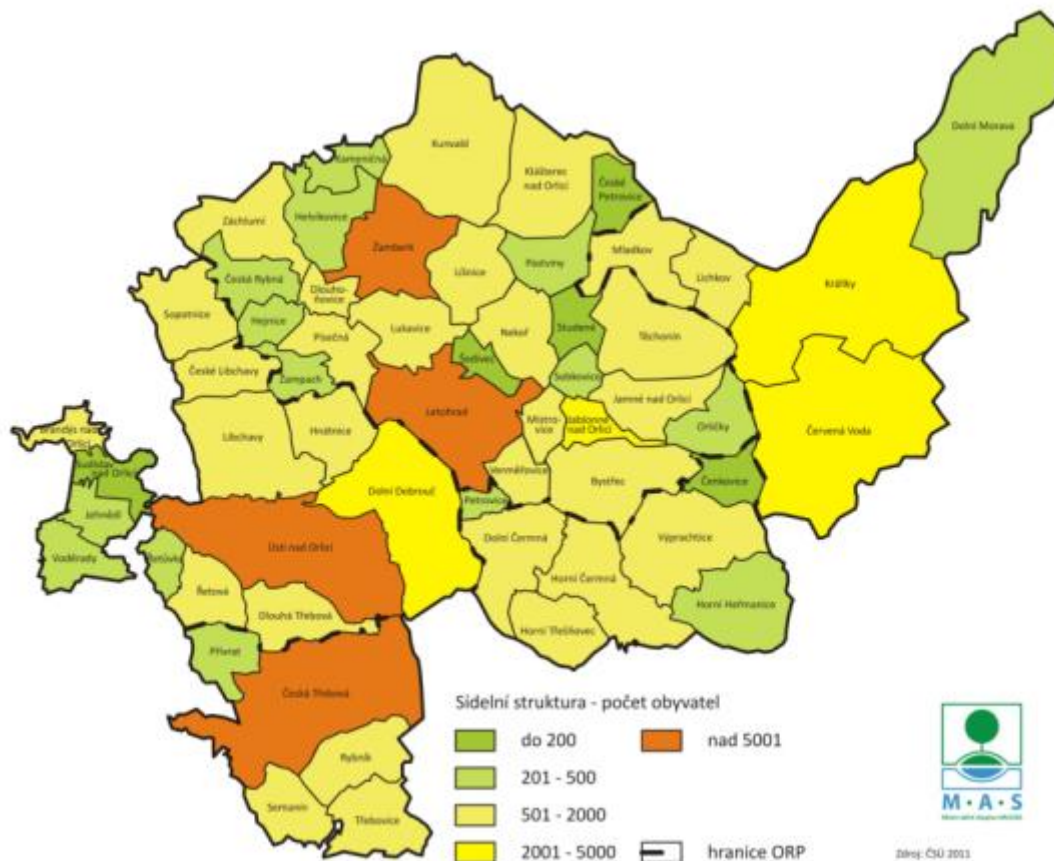
Úspěchy, přírodní podmínky a krajina, smysl pro humor, historický vývoj, ale i problémy – to **vše sbližuje** obyvatele v regionu MAS Orlicko.

MAS Orlicko se stará o **soudržnost všech obyvatel**, obcí a zájmových celků, aby docházelo k rovnoměrnému regionálnímu vývoji a rozvoji. Region se přizpůsobuje společenským a přírodním změnám a reaguje na aktuální potřeby a poptávku.

2.2. Analýza problémů a potřeb území

2.2.1. Sídlní struktura

Mapa č. 2.2.1_1: Sídlní struktura v území MAS ORLICKO

V rámci sídlní struktury v území MAS ORLICKO mohou být identifikovány následující aspekty:

- V území jsou s **nejvyšší četností zastoupeny obce v kategorii 501 – 2 000** obyvatel (průměrně 51 % obcí v území). Tato hodnota je v zásadě totožná ve všech ORP území MAS ORLICKO (48 %, 54 %, 57 %, 60 %, 40 % - ORP Králupy)
- Nejvyšší podíl obcí s počtem obyvatel do 500 má ORP Žamberk (41 % obcí) a obce v ORP Lanškroun (43 % obcí) – zde je však hodnota zkreslena posouzením obcí pouze v ÚP MAS ORLICKO a ve skutečnosti je podíl nižší
- Obce do 200 obyvatel představují **pouze 9 %** obcí v ÚP MAS ORLICKO (5 obcí) a jsou lokalizovány napříč celým územím MAS
- V území se nachází 4 velká města v kategorii nad 5 000 obyvatel (vykonávají funkci obce s rozšířenou působností) a 1 město početně nižší kategorie (Králupy – taktéž ve funkci obce s rozšířenou působností)
- V druhé nejpočetnější skupině se kromě města Králupy nachází tři obce a města, která vykonávají přenesenou působnost v rozsahu pověřeného obecního úřadu (město Jablonné nad Orlicí, obec Červená Voda a obec Dolní Dobrouč).

SWOT:

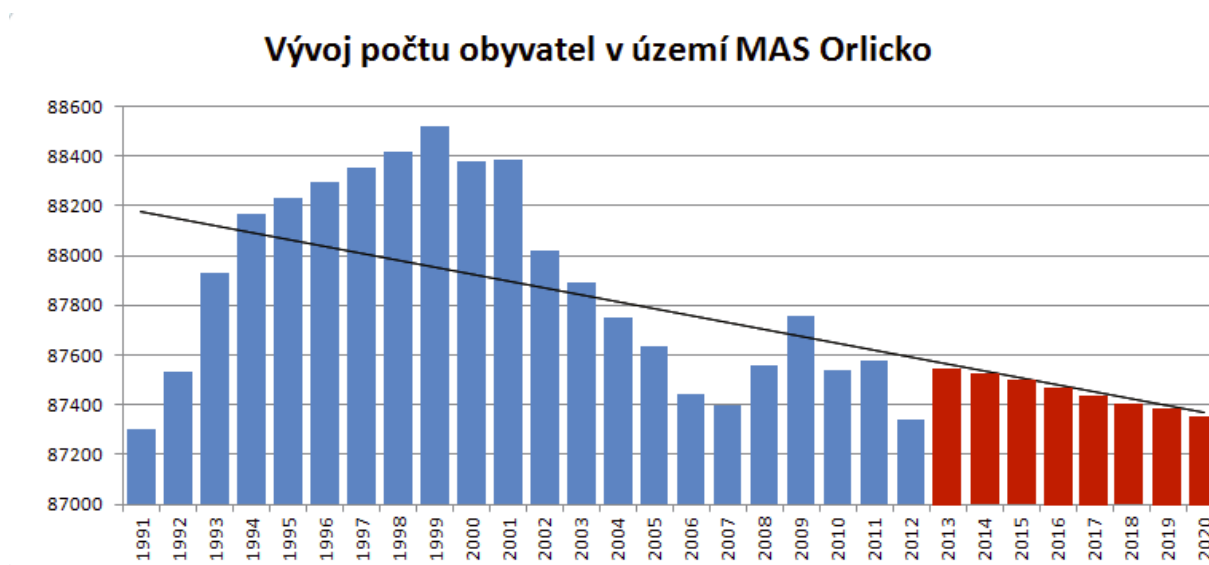
Silné	Slabé
Vyvážená sídelní struktura obyvatelstva v celém území MAS ORLICKO Geograficky výhodné rozmístění obcí s rozšířenou působností a obcí s působností pověřeného obecního úřadu	Nejnižší hustota osídlení v ORP Králíky

2.2.2. Obyvatelstvo

Základní přehled o obyvatelstvu v území:

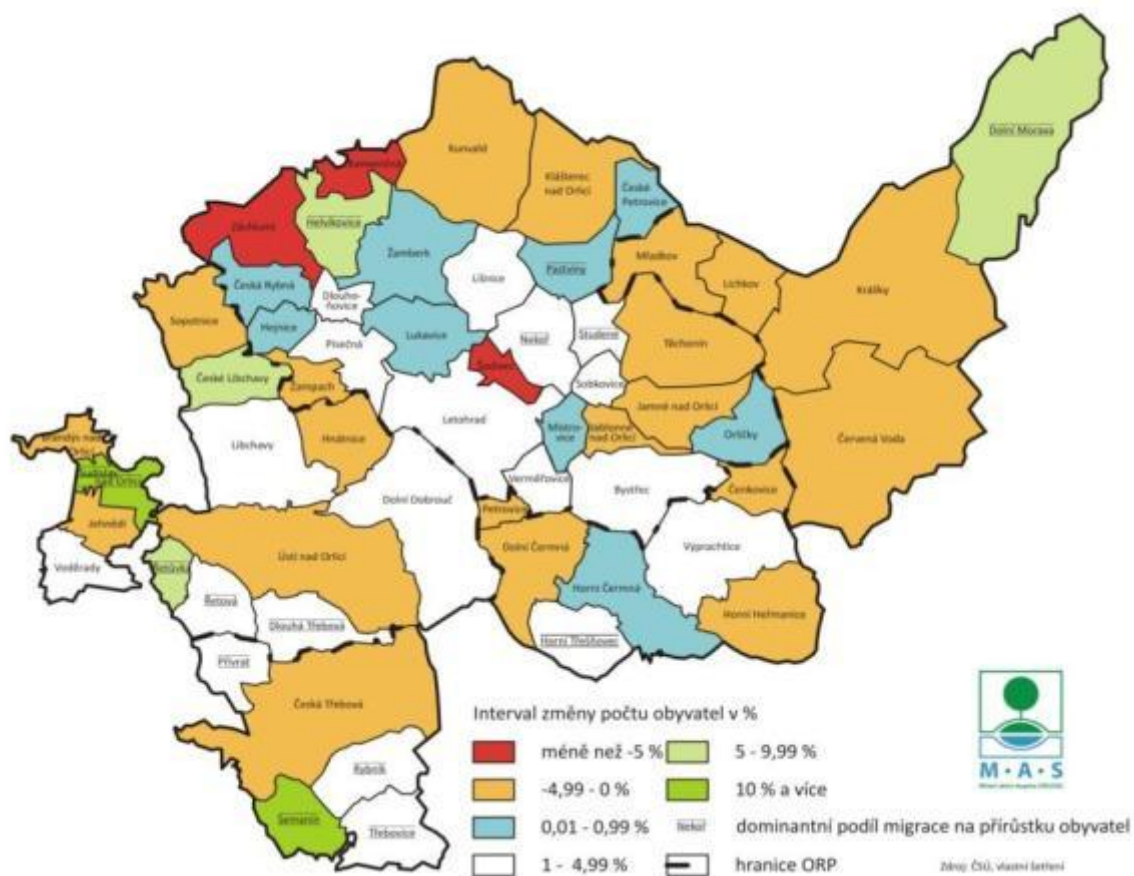
Populační vývoj území MAS Orlicko probíhal od roku 1991 ve 4 vlnách. Období let 1991 až 1999 a 2008 až 2009 znamenalo navyšování počtu obyvatel, a to zejména díky převaze počtu narozených nad zemřelými, a také v menší míře díky pozitivnímu migračnímu saldu. Ve zbylých dvou časových úsecích, které lze ztotožnit s horšími hospodářskými výsledky celé ČR, počet obyvatel klesá, a to především zásluhou emigrace mimo území MAS Orlicko.

Graf 2.2.2_1: Vývoj počtu obyvatel v území MAS Orlicko

Zdroj: ČSÚ, 1991 – 2012, vlastní analýza MAS

Mapka 2.2.2_2: Vývoj počtu obyvatelstva (v letech 2008 – 2012)

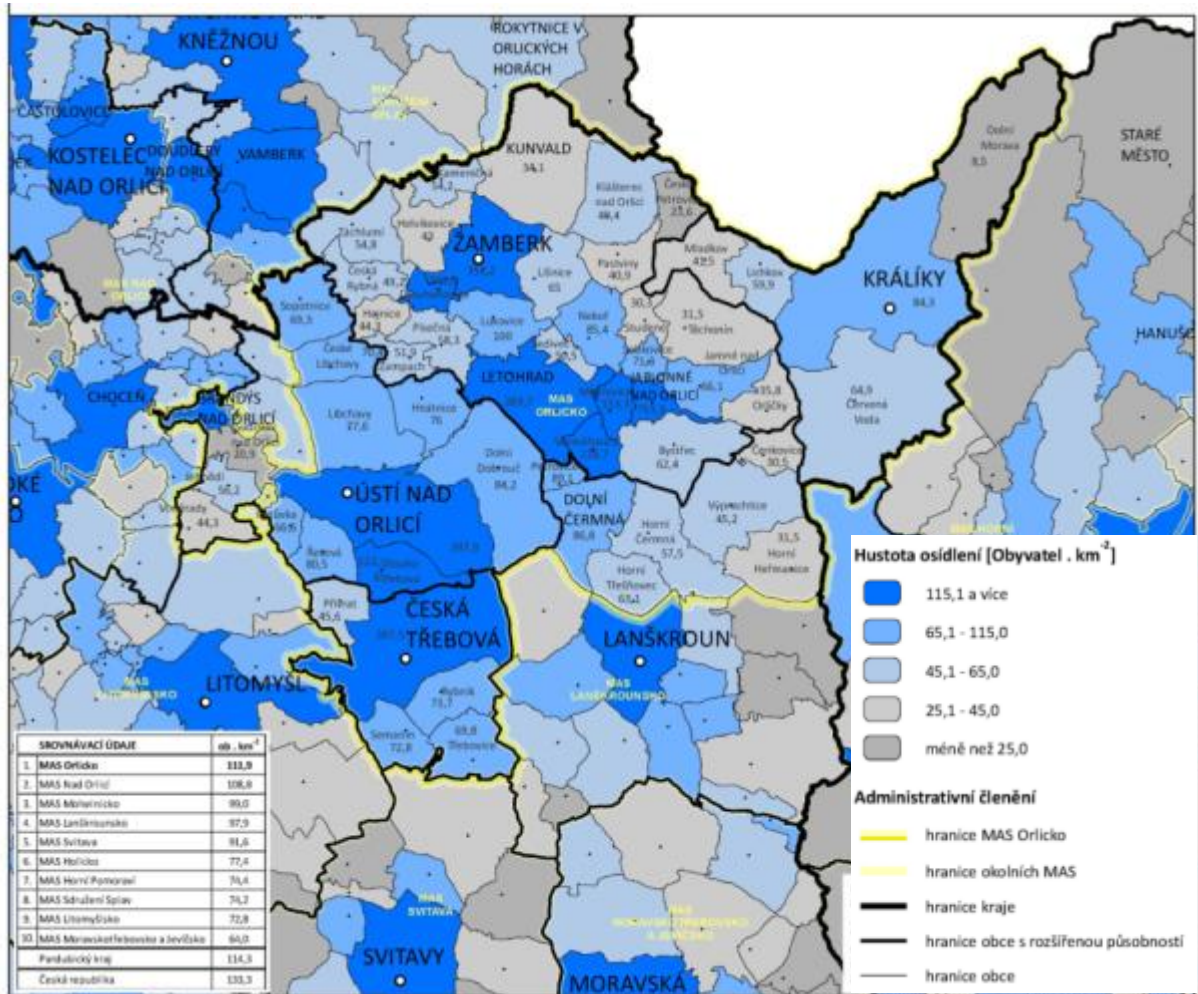
Při pozorování vývoje obyvatelstva je možné konstatovat, že v období let 2008 – 2012 došlo k poklesu počtu obyvatel ve **40,35 % obcí**, z toho u 5,26 % obcí tvořilo tento úbytek více než 5 % obyvatelstva obce.

U 15,79 % obcí je počet obyvatel stabilní (přírůstek počtu obyvatel k celkovému počtu obyvatel obce se pohybuje mezi hodnotami 0,1 % – 0,99 %). U 80 % těchto obcí je kladného salda dosahováno prostřednictvím **kladného přirozeného salda obyvatelstva**. Tuto skutečnost je možné interpretovat tak, že místní obyvatelstvo je s životem v obci spokojené (nedochází k negativní migraci z obce), současně se zde však nenachází takové podmínky (např. dosah nabídky zaměstnání, nabídka parcel pro výstavbu, ...), které by vedly občany k pozitivní migraci do této obce.

Další významný aspekt, který je možné pozorovat, je naprosto zřejmý trend **preferance bydlení v obcích před bydlením ve městě**. Z celkového počtu 7 měst na území MAS ORLICKO je v Žamberku situace stabilní (díky kladnému **přirozenému** saldu obyvatel) a v Králíkách, Brandýse nad Orlicí, Ústí nad Orlicí, Jablonném nad Orlicí i České Třebové je zaznamenáno záporné saldo obyvatelstva (a to v důsledku záporného salda **migrace** obyvatelstva). Pouze město Letohrad zaznamenalo vyšší kladný přírůstek obyvatel (1,64 %), a to pouze díky **přirozenému** saldu obyvatelstva.

Celkem se ve sledovaném období počet obyvatel v území snížil o 0,73 % (ve vztahu k celkovému průměrnému počtu území) s dominantní složkou v záporném migračním saldu.

Mapka 2.2.2_3: Hustota zalidnění

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2012

Specifika dle ORP:

ORP Česká Třebová: v ORP je zcela dominantní jev migrace obyvatelstva z města Česká Třebová do okolních obcí. Zatímco město Česká Třebová realizovalo v letech 2008 – 2013 záporné saldo obyvatelstva (-492 obyvatel, z toho -413 migrační saldo), všechny obce v ORP Česká Třebová dosahují kladné saldo počtu obyvatel s dominantní složkou pozitivního migračního salda.

ORP Králíky: V ORP je zcela dominantní dlouhodobě přetrvávající trend záporného vývoje obyvatelstva, a to ve všech pohraničních obcích i ve městě Králíky, s výjimkou obce Dolní Morava. Ta dosáhla ve sledovaném období kladného salda obyvatelstva s dominantní složkou kladného migračního salda. Tato situace reflektuje především intenzivní rozvoj cestovního ruchu na Dolní Moravě a příchod pracovních sil s významným investorem z území (viz kapitola 2.2.8.).

Přesto představuje toto území část MAS ORLICKO s nejnižší hustotou zalidnění a to jak na úrovni města (hustota zalidnění v Králíkách odpovídá hustotě zalidnění v obcích v ostatních částech území MAS ORLICKO), tak na úrovni obcí.

ORP Lanškroun: V obcích ORP Lanškroun je situace převážně stabilizovaná na většině území. Problematická je situace především v obci Čenkovice, kde je možné sledovat trend přeměny obce směrem k turistické a rekreační zóně s klesajícím počtem rezidentů (viz kapitola 2.2.8).

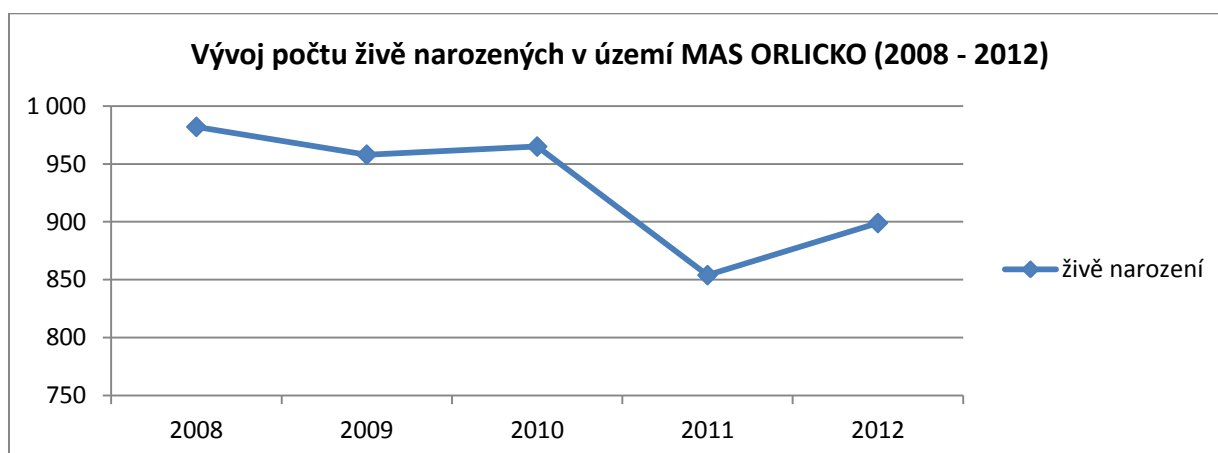
ORP Žamberk: V rámci OPR Žamberk je možné sledovat především následující specifické trendy:

Z pohledu vývoje obyvatelstva se území dělí na dvě části:

- území se záporným saldem obyvatelstva (s dominancí v migrační složce) a nízkou hustotou obyvatelstva ve všech pohraničních obcích (Klášteřec nad Orlicí, Kunvald, Kameničná) a obcích k pohraničí geograficky a dopravně náležícím (Těchonín, Jamné nad Orlicí, Jablonné nad Orlicí)
- území se stabilizovaným nebo rostoucím počtem obyvatel a vysokou hustotou obyvatelstva i mimo města (obce Dlouhoňovice, Verměřovice, Mistrovice)

ORP Ústí nad Orlicí: Ve městě Ústí nad Orlicí a Brandýs nad Orlicí se projevuje již výše avizovaný trend přesunu obyvatel z města na venkov: zatímco obě města dosahují úbytku obyvatel, a to s dominantní složkou v záporném migračním saldu – naopak přilehlé obce Řetůvka, Řetová a Sudislav nad Orlicí vykazují kladný přírůstek obyvatel s dominancí kladného migračního salda. Záporného saldo obyvatel dosahují pouze dvě obce (do hodnoty 2 % obyvatel).

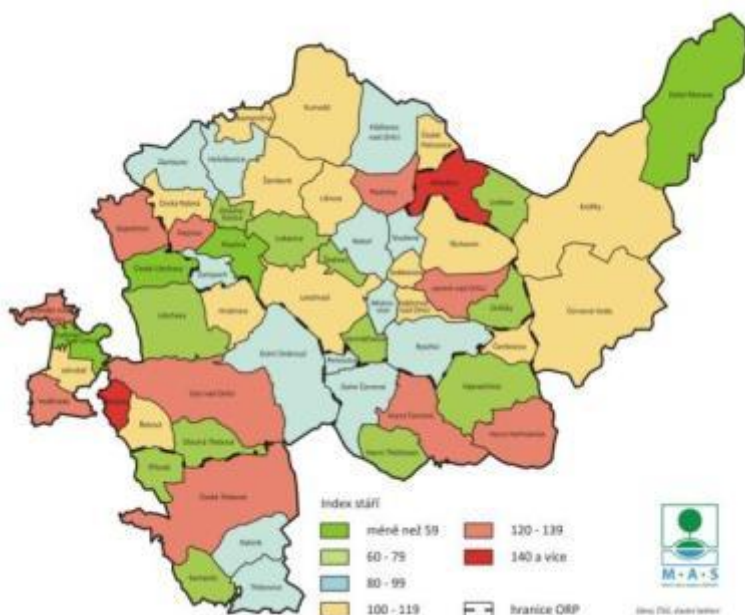
Graf 2.2.2_4: Porodnost v území

Zdroj: ČSÚ 2008 – 2011, vlastní šetření

Mapka 2.2.2_5: Věková struktura obyvatelstva (2008 – 2012)

Ze sledovaných hodnot indexu stáří vyplývají následující skutečnosti:

V období 2008 – 2012 vzrostl **medián indexu stáří** v území z hodnoty 86,77 (obyvatel starších 65 let na 100 dětí ve věkové skupině do 15 let) na hodnotu 99,30.

I v krátkém časovém období (odstup 5 let) tak můžeme sledovat **významné stárnutí populace v území MAS**. Zatímco v roce 2008 dosahoval index stáří hodnoty vyšší než 100 pouze u 20 % posuzovaných hodnot (obcí), v roce 2012 to bylo již **plných 50 % hodnot (obcí)**.

V území MAS ORLICKO tak můžeme sledovat celoevropský trend stárnutí populace.

Graf 2.2.2_7: Index ekonomického zatížení

Roky	2008	2012
Počet obyvatel 0 - 14 let	13 186	13 252
Počet obyvatel 15 - 64 let	61 890	59 403
Počet obyvatel 65 + let	12 679	14 489
lez	41,79189	46,69966

Zdroj: ČSÚ, 2008 – 2012, vlastní výpočty

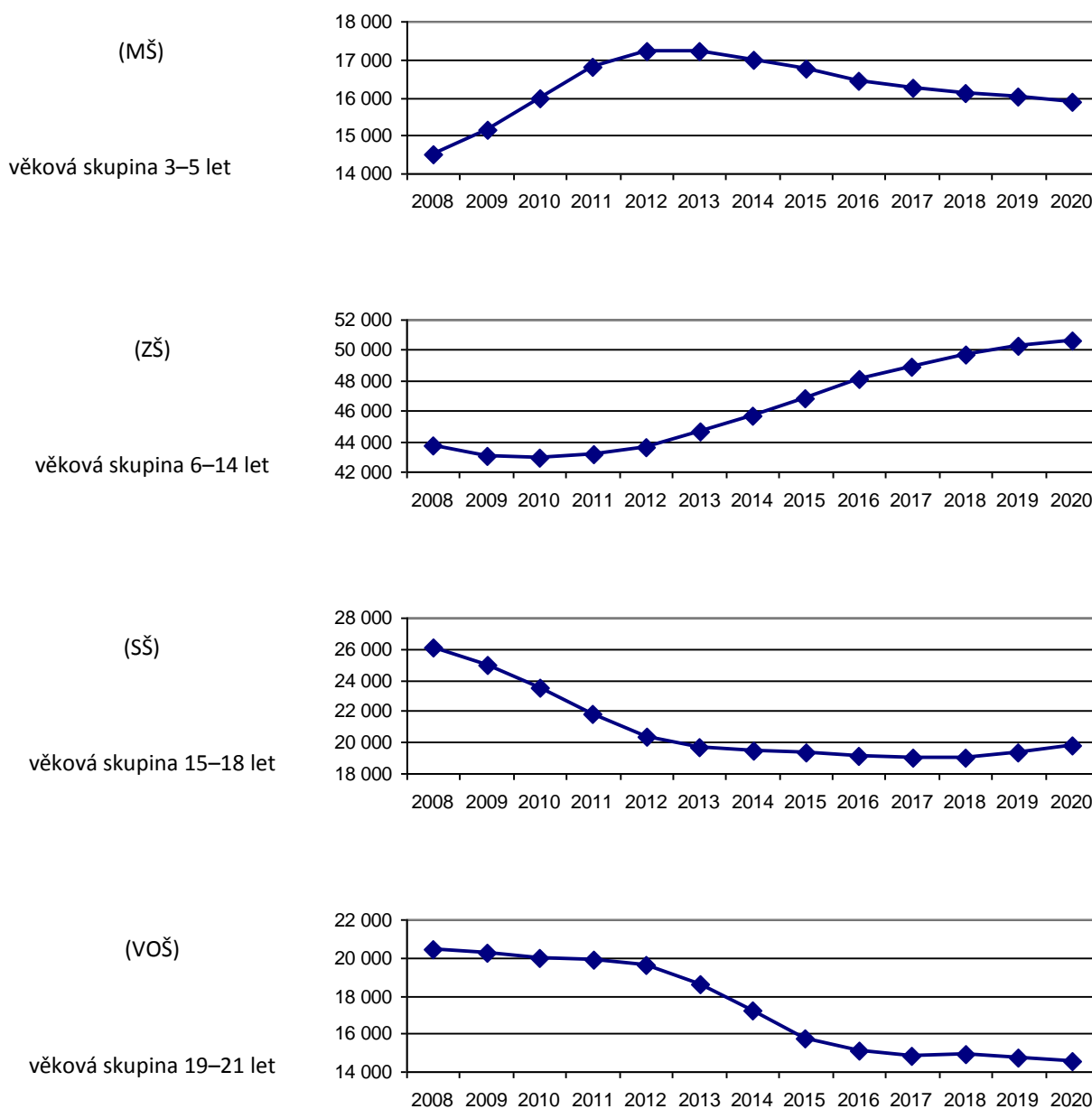
Současně je však možné konstatovat, že index ekonomického zatížení je stále velmi příznivý a území má tak z pohledu věkové skladby obyvatelstva potenciál ekonomického rozvoje (tzv. demografické okno).

Tabulka 2.2.2_6: Medián hodnot indexu stáří

	2008	2012
	43,38235294	87,79
	55,10204082	47,18
	57,40740741	52,00
	61,53846154	54,00
	62	57,14
	63,15789474	62,04
	64,25120773	63,57
	65,16853933	69,23
	65,87301587	69,23
	66,66666667	71,57
	66,66666667	75,00
	67,67676768	75,24
	68,90243902	75,25
	70,1754386	76,76
	75,14450867	77,97
	76,05633803	78,18
	76,8	78,23
	77	79,87
	78,57142857	82,76
	79,66101695	85,71
	80,41237113	88,14
	80,66037736	89,90
	82,85714286	90,32
	83,33333333	90,91
	83,33333333	91,36
	84,84848485	95,83
	86,11111111	97,63
	86,15023474	98,97
	86,7768595	99,30
	87,93103448	100,00
	88,75	102,33
	90,14084507	103,17
	91,30434783	104,76
	92,30769231	106,45
	92,98245614	106,90
	93,87755102	108,12
	94,07965554	108,51
	94,23929099	108,54
	94,77124183	110,34
	95,14348786	110,58
	96,13034623	111,63
	96,54427646	112,00
	96,77419355	115,56
	97,6744186	116,12
	97,75280899	118,82
	98,7012987	120,00
	101	120,20
	107,6923077	123,19
	112,2883196	127,75
	113,4615385	128,79
	114,1686747	133,57
	115,3846154	133,82
	115,6862745	136,73
	119,2982456	138,00
	130,5263158	142,62
	153,4246575	143,42
	168,75	157,50
Me.	86,7768595	99,30

graf 2.2.2_8: Předpokládaný demografický vývoj počtu dětí, žáků a studentů

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016-2020)

Vzdělanost obyvatelstva

Vzdělanost obyvatelstva byla hodnocena na základě posouzení **podílu obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním na počet obyvatel starších 15 let.**

Na základě vyhodnocení dat z ČSÚ (získaných dle SLBD v roce 2011) lze konstatovat následující:

- **V území je velmi malý podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním.** Pouze město Ústí nad Orlicí vykazovalo podíl vysokoškolsky vzdělaných vyšší než 12,1 % (12,6 %), 6 obcí v územní působnosti

podíl obyvatel vyšší než 10 % (Žamberk, Letohrad, Dlouhoňovice, Písečná, Dolní Čermná, Jablonné nad Orlicí). Všechny ostatní obce a města vykázaly **podíl nižší než 9 %**.

- Nejvyšší zastoupení mají v území **obyvatelé se středoškolským vzděláním**, kdy vyšší úroveň vzdělanosti (větší podíl středoškolsky vzdělaných) se nachází v západní části území (na západ od města Jablonné nad Orlicí) – tj. **ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a převážná část ORP Žamberk**.
- Obyvatelé se základním vzděláním jsou naopak **nejčteněji zastoupeni v ORP Králíky** a územně sousedících a pohraničních obcích (Kláštevec nad Orlicí, České Petrovice, Těchonín, Jamné nad Orlicí, Orličky, Čenkovice, Studené, Sobkovice).

Domácnosti v území MAS ohrožené chudobou:

V následující tabulce jsou zmapovány charakteristiky domácností v území Pardubického kraje, které jsou rozhodné pro posouzení ohrožení domácností chudobou.

Tabulka 2.2.2_9: Životní podmínky domácností v Pardubickém kraji

Počet domácností / osob celkem	203 424 / 507 721	
Název ukazatele	%	Absolutně
Příjmy domácností pod hodnotou 1,0 životního minima	2,6 %	5 289 domácností 13 200 osob
Počet domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží	35,3 %	71 808
Počet domácností, které splácely nebytové půjčky s velkou zátěží	5 %	10 171
Domácnosti, které vycházely s příjmem s velkými obtížemi	15,9 %	32 344
Domácnosti, které si nemohli dovolit:		
- ročně týdenní dovolenou mimo domov	48,5 %	98 660
- jíst obden maso	14,8 %	30 106
- dostatečně vytápět byt	4,3 %	8 747
- zaplatit neočekávaný výdaj 9 400 Kč	50,7 %	103 135

Zdroj: ČSÚ, životní podmínky domácností, 2013

Dle informací získaných z občanských poraden meziročně roste počet klientů, kteří přichází z důvodu předlužení a neschopnosti financovat veškeré nutné životní výdaje a půjčky.

Specifika:

Při posuzování jednotlivých dat můžeme konstatovat, že problematika stárnutí obyvatelstva se projevuje především v korelaci s přírůstkem a úbytkem obyvatelstva.

72 % obcí s úbytkem obyvatel dosahuje indexu stáří obyvatel vyššího než 100, naopak u obcí s kladným přírůstkem obyvatel a kladným migračním saldem situaci vidíme pouze u 20 % obcí.

V návaznosti na již výše popsanou situaci je tak situace nejzávažnější v OPR Králíky, kde se s vysokým indexem stáří potýkají všechny obce a město Králíky (s výjimkou Dolní Moravy a Lichkova) a v ORP Žamberk, nacházející se v pohraničí nebo v jeho geografické a dopravní přináležitosti (Kunvald, Kameničná, Jamné nad Orlicí, Těchonín, České Petrovice a Pastviny).

Sworně se pak vyšší index stáří týká všech měst v ÚP MAS ORLICKO a to taktéž v přímé korelaci s klesající nebo stagnující populací.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
Velmi nízký pokles obyvatel v území i přes snižování porodnosti (počtu živě narozených dětí v území) Nízká hodnota indexu ekonomického stáří Progresivní růst počtu obyvatel v obcích v jižní části ORP Žamberk a ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a Lanškroun	Negativní trend vylidňování a stárnutí obyvatelstva v pohraničí (ORP Žamberk, Králíky) Značný podíl domácností v Pardubickém kraji, které vykazují různou míru ekonomického strádání Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v území a současně vysoký podíl obyvatel se základním vzděláním v ORP Králíky
Příležitosti	Ohrožení
Využití dotačních prostředků pro realizaci vhodných opatření ke snižování diversifikace v území	Další pokles a stárnutí obyvatelstva v pohraničí Zvyšování diversifikace v území Nepřípravenost systému služeb na stárnutí populace (služby pro seniory, pracovní rekvalifikace, ...) Klesající populační křivka v ročnících 15 – 18 let a 19 – 21 let až do roku 2020 Obce jako příměstské satelity bez vlastních tradic a kultury Nárůst počtu osob ekonomicky strádajících a ohrožených chudobou

Problémové okruhy:

Obecné:

- prioritní komplexní podpora rozvoje občanské vybavenosti, služeb a občanské společnosti v pohraničních obcích v území MAS ORLICKO
- zvyšování a zefektivňování kapacit systému v oblasti služeb pro seniory
- zvyšování kapacity systému (v oblasti sociálních, navazujících a doprovodných služeb, vzdělávání a v dalších oblastech) s přihlédnutím k existenci domácností ekonomicky strádajících a ohrožených chudobou
- podpora zvyšování a zkvalitňování občanské vybavenosti a služeb v obcích (školy, zdravotnická zařízení, obchody, ...) tak, aby nedocházelo k přeměně těchto obcí pouze na příměstská satelitní města bez vlastních tradic a kultury

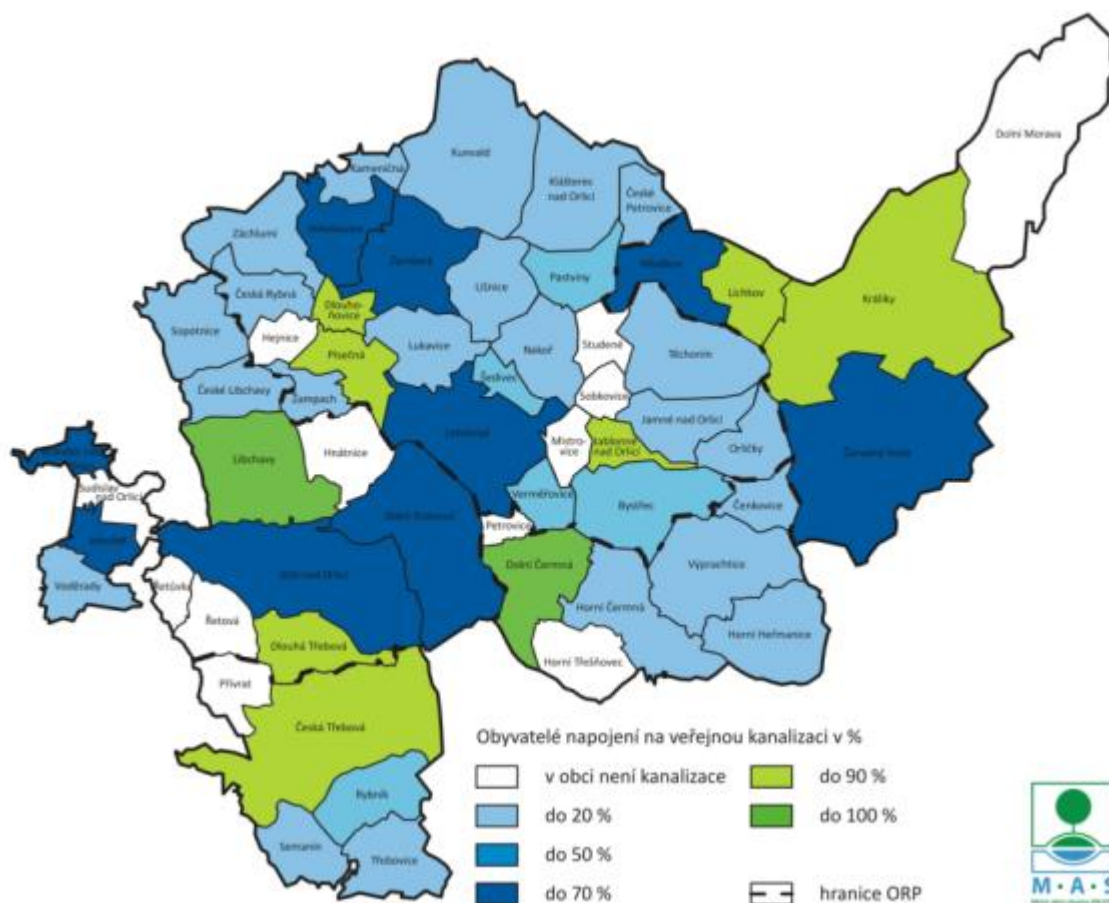
2.2.3. Technická infrastruktura

Kanalizace

Kanalizační síť s odpadní vodou čištěnou přes čistírnu odpadních vod je přítomna **v 33 obcích**. V obcích s kanalizací jsou odpadní vody přečištěny ze 42 %. Zde se významně projevuje rozříštěnost celého sídelního systému (57 obcí a v nich 124 místních částí), kdy je **většinou odkanalizována pouze centrální obec**. Kanalizaci ve většině případů provozují obce, v několika případech pak vodárenské společnosti (VAK Žamberk v.o.s., VAK Jablonné nad Orlicí, a.s., Svazek obcí Pod Bukovou horou, Služby města Králíky, Tepvos, spol. s r.o.). Právě projekt Svazku obcí Pod Bukovu horou je příkladem společného postupu obcí při řešení otázky provozu kanalizace a ČOV v území.

Přístupy k výstavbě kanalizace a otázka řešení odpadních vod v neodkanalizovaných obcích jsou velmi zdrženlivé. Některé nejmenší obce výstavbu kanalizace z hlediska finanční náročnosti zcela vylučují. V oblastech bez kanalizace odtékají odpadní vody po individuálním předčištění v septicích do vod povrchových nebo jsou akumulovány v bezodtokových jímkách (vývoz na ČOV/pole/předem určená místa) anebo jsou bez předčištění nebo po předčištění vypouštěny do vod podzemních.

Mapka 2.2.3._1: Podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na kanalizaci

Zdroj: Dotazníkové a terénní šetření MAS Orlicko, 2014

Vodovod

Vodovodní síť je ve většině obcí spravována společností VaK Jablonné nad Orlicí a.s. Jediná obec bez vodovodního řádu v území MAS je obec Orličky, občané se o zásobování pitnou vodou musí postarat sami většinou z domovních studní.

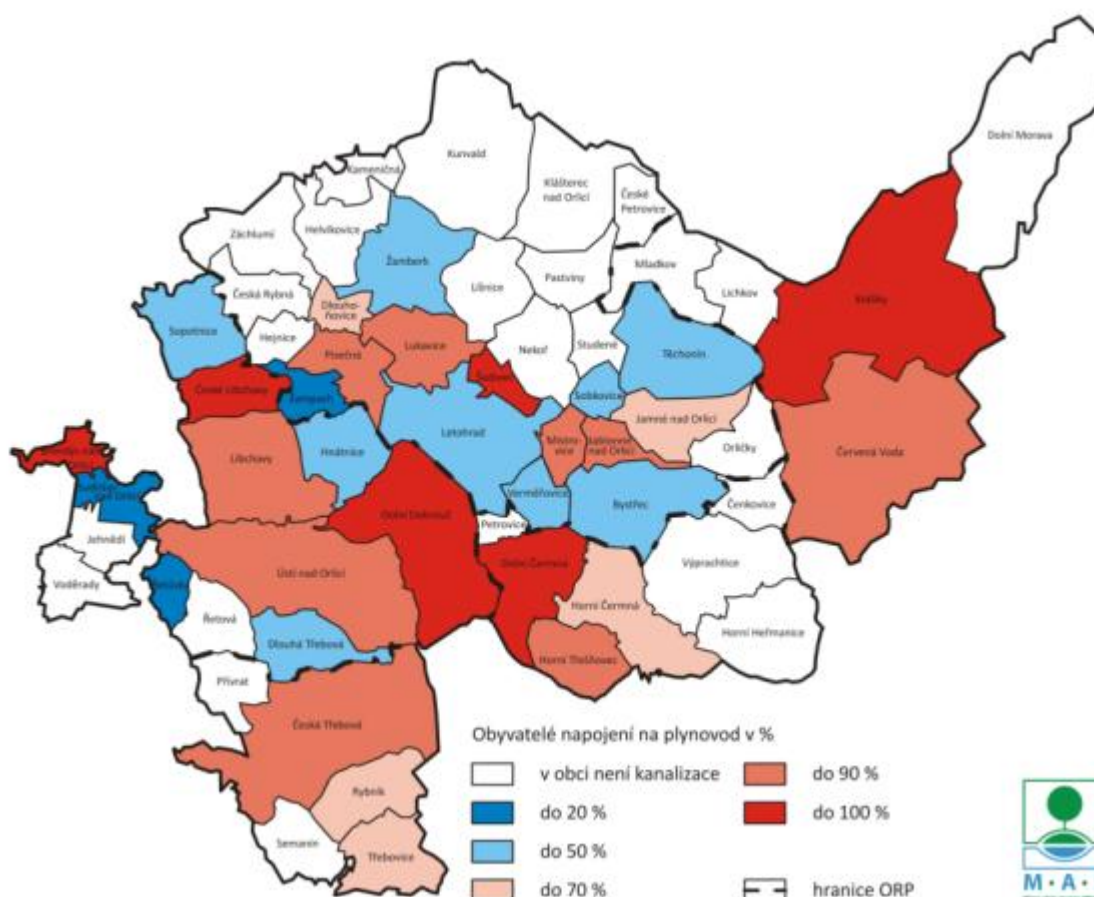
Některé obce **trpí mírným nedostatkem vody v letních měsících** (Hnátnice, Mladkov, Výprachtice, Bystřec, Vlčkovice (Mladkov) a Červený Potok (Králíky)). Dále jsou v některých obcích drobné problémy s pitnou vodou zejména se zvýšeným výskytem koliformních bakterií, železa a hexazinonu.

Plynovod

Většina plynovodů v území jsou středotlaké plynovody. Na ně jsou napojeny zejména města a městyse. V oblasti mimo města je napojení minimální – ve 27 obcích je napojeno na plynovod pouze do 20 % uživatelů, z nichž ve většině není zaveden plyn vůbec. O další plynifikaci mají zájem jen některé obce (Výprachtice) včetně rozšíření stávajícího vedení, problémem je finanční stránka zavádění plynifikace.

I když je v dané obci plynovod, často není plně využit. Příčinou je stoupající náklady za spotřebu plynu, více lidí přechází zpět na topení tuhými palivy.

Mapka 2.2.3._2: Podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na plynovod

Zdroj: Dotazníkové a terénní šetření MAS Orlicko, 2014

Další infrastruktura

Systém **veřejného osvětlení** je ve většině obcí území MAS v zastaralém stavu (ze 70. let) a je udržován pouze pomocí drobných oprav. Jako nevyhovující bylo veřejné osvětlení v současném stavu shledáno v obcích s dlouhým územím (např. Bystřec, Červená Voda, Dolní Čermná, Horní Čermná, Sopotnice a Verměřovice). Z dotazování obcí vyplývá, že by 22 z nich rádo významněji investovalo do rekonstrukce osvětlení a 24 obcí by rádo přestoupilo na úspornější systém svícení.

Stav **místního rozhlasu** a jeho příslušenství je ve 29 obcích na výborné úrovni. Naopak ve 4 obcích byl shledán jako nevyhovující. Potřeba jeho obnovy se různí, neboť některé **obce přecházejí na nové (efektivnější) systémy informování občanů**. V 19 obcích je rozhlas nahrazen kombinací jiných medií – webových stránek, SMS pro krizové informování občanů o hrozících nebezpečích (v tomto systému je nutná předchozí registrace občanů – ke zvýšení jeho efektivnosti je tedy nutná rozsáhlá informační kampaň). Potřeba nového (bezdrátového) rozhlasu byla zjištěna v 6 obcích.

Tabulka 2.2.3._3: Rekapitulace stavu další technické infrastruktury obcí

	Název obce	Obecní rozhlas	Pokrytí mobilních sítí	Měřič rychlosti
1	Brandýs nad Orlicí	ano	bez problémů	ne
2	Bystřec	ano M	špatný signál, dobře pouze T-mobile	ano
3	Čenkovice	ano M	bez problémů	ne
4	Červená Voda	ano	bez problémů	ano
5	Česká Rybná	ano M	špatný signál, dobře pouze T-mobile	ne
6	Česká Třebová	ne	bez problémů	ano
7	České Libchavy	ano M	bez problémů	ano
8	České Petrovice	ne	špatný signál O2 a Vodafone	ne
9	Dlouhá Třebová	ano	drobná místa bez signálu	ne
10	Dlouhoňovice	ne	bez problémů	ano
11	Dolní Čermná	ne	problém s pokrytím O2	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	bez problémů	ne
13	Dolní Morava	ano	drobná místa bez signálu	ano
14	Hejnice	ano M	drobná místa bez signálu	ne
15	Helvíkovice	ne	drobná místa bez signálu	ano
16	Hnátnice	ano	drobná místa bez signálu	ano
17	Horní Čermná	ano M	T-mobile - někde bez signálu, O2 téměř nefunguje	ne
18	Horní Heřmanice	ano	bez problémů	ne
19	Horní Třešňovec	ano	drobná místa bez signálu	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ne	bez problémů	ano
21	Jamně nad Orlicí	ano	drobná místa bez signálu	ne
22	Jehnědí	ano	špatný signál	ano
23	Kameničná	ano	drobná místa bez signálu	ne
24	Klášteřec nad Orlicí	ne	drobná místa bez signálu	ne
25	Králíky	ano	bez problémů	ano
26	Kunvald	ne	drobná místa bez signálu	ne
27	Letohrad	ne	bez problémů	ano
28	Libchavy	ano	bez problémů	ano
29	Lichkov	ano	bez problémů	ano
30	Líšnice	ano	drobná místa bez signálu	ano
31	Lukavice	ano M	bez problémů	ano

32	Mistrovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
33	Mladkov	ano	drobná místa bez signálu	ano
34	Nekoř	ano M	drobná místa bez signálu	ne
35	Orličky	ne	drobná místa bez signálu	ne
36	Pastviny	ne	špatný signál	ne
37	Petrovice	ne	drobná místa bez signálu	ne
38	Písečná	ano	drobná místa bez signálu	ano
39	Přívrat	ano M	drobná místa bez signálu	ne
40	Rybník	ano M	bez problémů	ne
41	Řetová	ano	bez problémů	ne
42	Řetůvka	ano	bez problémů	ne
43	Semanín	ano M	bez problémů	ne
44	Sobkovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
45	Sopotnice	ano M	bez problémů	ne
46	Studené	ne	bez problémů	ne
47	Sudislav nad Orlicí	ano	špatný signál	ne
48	Šedivec	ano	špatný signál	ne
49	Těchonín	ano	drobná místa bez signálu	ne
50	Třebovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
51	Ústí nad Orlicí	ne	bez problémů	ne
52	Verměřovice	ano M	špatný signál	ne
53	Voděradý	ano M	špatný signál	ne
54	Výprachtice	ano M	bez problémů	ne
55	Záchlumí	ano	špatný signál	ne
56	Žamberk	ano	bez problémů	ne
57	Žampach	ne	drobná místa bez signálu	ne

Vysvětlivky

ano M   ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V   ano - plán investice do vybavení
ano M, V   ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření 07/2014 MAS Orlicko

SWOT:

Silné	Slabé
<p>Výborné pokrytí obcí veřejným vodovodem (pouze 1 obec využívá zásobování pitnou vodou ze studní)</p> <p>Základní pokrytí území MAS Orlicko kanalizací (odkanalizována jsou města a centrální části obcí)</p>	<p>V letních obdobích jsou obce v severní části území (především Orličky) ohroženy nedostatkem vody</p> <p>Značný počet obcí využívá kanalizaci bez ČOV</p> <p>Nedostatek alternativních a nových zdrojů vody</p> <p>Nedostatečný podíl plynofikace především v severní části území</p> <p>Velmi zastaralá infrastruktura veřejného osvětlení ve většině obcí</p> <p>Nedostatečné pokrytí signálem jednoho nebo více mobilních operátorů ve 20 % obcí</p> <p>Špatný stav místního rozhlasu ve 25 % obcí</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Existence dotačních prostředků ke zlepšování vybavení obcí technickou infrastrukturou</p>	<p>Zdražování plynu vedoucí k návratu obyvatelstva k vytápění tuhými palivy</p> <p>Výpadky v dodávkách vody (havárie a jiné) a s tím spojená absence vlastních zdrojů pitné vody v území (studny, atd.)</p>

Návrhy vhodných aktivit a cílů:

Obecné:

- modernizace veřejného osvětlení s pohledem na snížení energetické náročnosti (i s využitím alternativních zdrojů)
- rozšíření osvětlení (bezpečnostní prvky) ve městech a obcích, větší zaměření na problematická místa – přechody pro chodce, parky apod.
- rekonstrukce sítí, která bude probíhat ideálně spolu s rekonstrukcí místních komunikací
- rozšíření počtu domácností napojených na kanalizaci, odkanalizování zbylých částí měst/obcí
- rozšíření počtu domácností napojených na plynofikaci
- rozšíření nových zdrojů vody – např. hloubkové vrty a realizace rozšíření vodovodních sítí (např. propojením vodovodů)
- podpoření využívání ekologických zdrojů při vytápění domácností

2.2.4. Doprava

Dopravní situace na území MAS Orlicko se liší podle geografického rozdělení. Horské oblasti mají všeobecně horší dopravní dostupnost, ostatní části jsou v dobré dostupnosti, ale tím více jsou zatížené vyšším provozem a znečištěním. Častým problémem u autobusových a vlakových spojů je nepropracovaný časový harmonogram -> ne všude je návaznost na pracovní dobu a tím pádem na směnný provoz zaměstnanců anebo na vyučování studentů škol v souladu s odjezdy autobusů a vlaků.

V loňském roce proběhlo dotazníkové šetření mezi všemi obcemi MAS Orlicko, jehož částí byla i dopravní obslužnost a infrastruktura. Z detailních odpovědí (karty) z obcí vyplývá, že opravy a budování místních komunikací jsou a budou v budoucnu hlavní prioritou pro 15 obcí z celkového počtu 57 obcí MAS Orlicko. Celkem pro 2/3 počtu obcí je to jedna z 5 hlavních priorit, které budou ve svých obcích řešit v příštích letech.

Silniční doprava a doprava v klidu

Území MAS Orlicko protínají tři **komunikace 1. třídy** – I/11, I/14, I/43 (ve vlastnictví ŘSD – tedy státu). Ty jsou doplněny osmi komunikacemi **2. třídy**. Komunikační systém doplňuje, kromě **silnic 3. třídy**, systém místních komunikací. Komunikace 2. a 3. třídy jsou ve vlastnictví Pardubického kraje, místní komunikace povětšinou ve vlastnictví obcí.

Územím MAS Orlicko neprochází trasa žádné dálnice. Páteřní silnici simuluje silnice I/11, která po napojení na I/43 propojuje od západu k východu celé území MAS Orlicko a zajišťuje tak hlavní komunikační spojnici území Praha, Hradec Králové (D11) - území MAS – Šumperk – Bruntál – Opava - Ostrava. Takové propojení maximálně zatěžuje okolí tranzitní dopravou. Silnice I/11 přímo prochází pěti obcemi a městy v území. Zde dochází ke zhoršení životního prostředí, snižuje se bezpečnost silničního provozu a komplikuje se doprava na místních silnicích. Dohromady je na území 1001 km místních komunikací různé kvality (zpevněných i nezpevněných).

Významným limitem v rozvoji ORP Králíky je její **problematická dostupnost pro nákladní dopravu**. V obci Lichkov je problémem nízký podjezd pod železniční tratí na silnici II/312. A v zimních měsících, vzhledem k velmi obtížné sjízdnosti, silnice I/11 přes Suchý Vrch. Tato skutečnost brání rozvoji větších podniků, vzhledem k jejich potřebě větší kamionové dopravy.

V budoucnu budou realizovány tyto projekty, které mohou ovlivnit celé území – výstavba společného jižního obchvatu Žamberka a Helvíkovic; řešení dopravy v Jablonném nad Orlicí, odstranění úrovněvého křížení s železnicí Letohrad – Lichkov; změna trasování silnice I/11 za obcí Šedivec; změna vedení silnice II/310 v prostoru Letohradu a její nové napojení na silnici II/360 souvisí s řešením nevyhovujícího stavu vedení silnic v centru města. S tím souvisí **plánování vypracování studií pro vymezení ploch a koridorů** pro takovéto projekty, pokud již není hotovo.

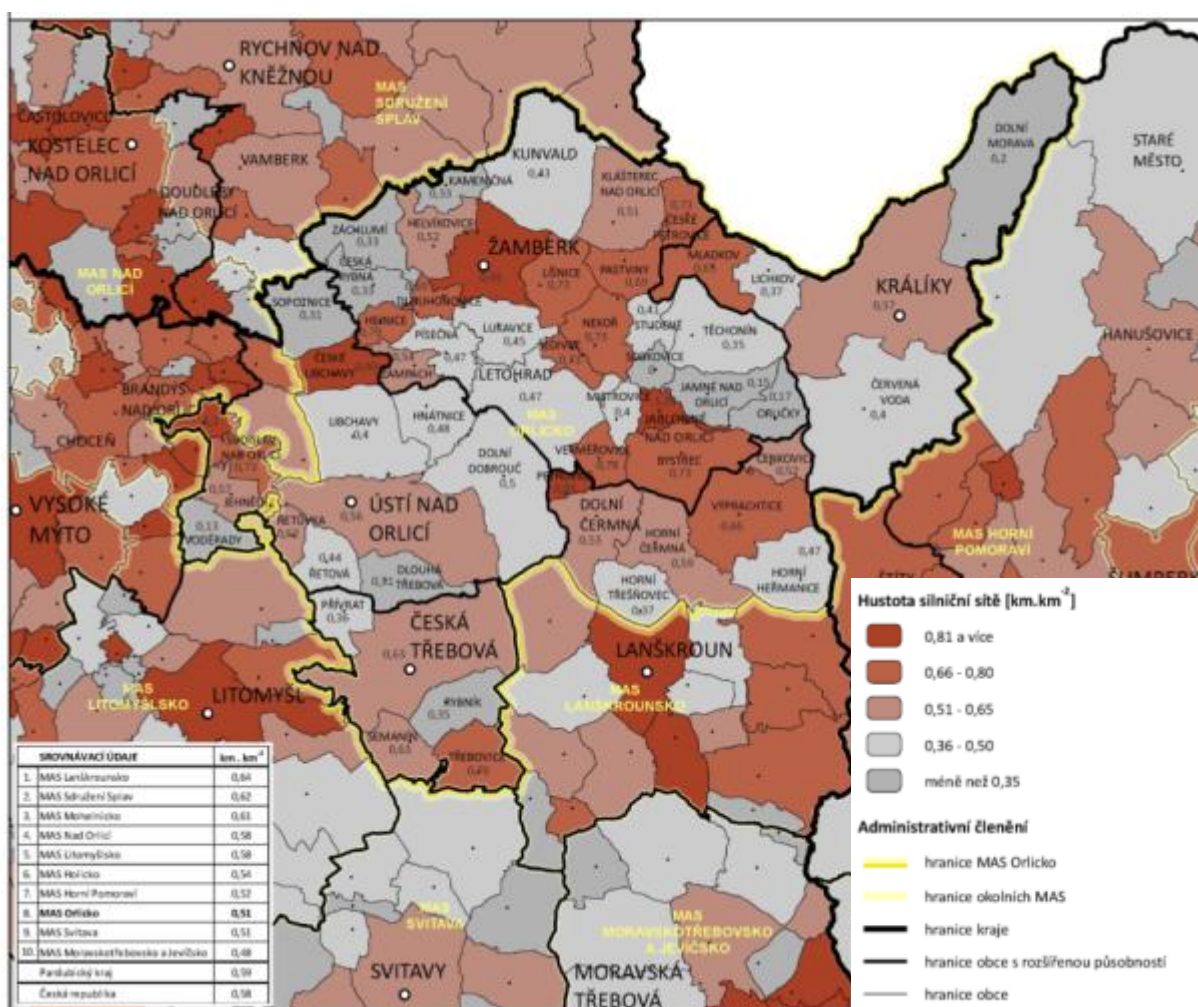
Do roku 2022 bude zrealizována **výstavba rychlostní silnice R35**. Při této realizaci se počítá s **napojením okolních částí území několika přivaděči**, specificky přivaděčem Vysoké Mýto/Ústí nad Orlicí – České Libchavy – Žamberk, a tím k napojení na dálniční síť ČR. Tím bude zajištěna dobrá dostupnost pro navazující oblasti území. Jedním z negativních jevů této realizace bude zvýšení intenzity tranzitní dopravy směrem do Polska. Se zvýšením intenzity dopravy je třeba dbát i na zvyšování bezpečnosti dopravy.

Chodníky se staví v populačně větších obcích. **Ve 26 % obcí nejsou chodníky přítomny vůbec**. Celková délka chodníků je cca 138 km. Ze sběru odpovědí (téměř všechny obce a města z území) zvláštního dotazníku týkajícího se dopravy vyplývá, že zajištění bezpečnosti dopravy je výborné ve 2 obcích, základní rozsah (zejména zajištění pohybu dětí do škol) je ve 30 % obcích a ve více než 60 % obcí je zajištění bezpečnosti dopravy nedostatečné. Ze stejného dotazníku vyplývá i vůle řešit bezpečnost dopravy (obce plánují zejména chodníky, smíšené a samostatné stezky pro chodce a cyklisty, zábradlí, dělené přechody, zvýšené přechody a přechody dalších generací), nicméně záleží na finančních možnostech a aktuálních

prioritách a potřebách té které obce. Zejména v menších obcích se potýkají s nedostatkem finančních prostředků na bezpečnostní a také na bezbariérové prvky v dopravě. Menší komplikací v začleňování dalších jízdních pruhů a rozsáhlejších bezpečnostních prvků je úzký dopravní prostor stávajících komunikací.

Do silniční dopravy můžeme počítat i nový světový trend – elektromobily a jejich dobíjecí stanice. I v našem území je zřejmá poptávka po ekologických formách dopravy a jejího zapojení do každodenního života ve městech a obcích. Z dotazníku vyplývá, že se touto formou dopravy zabývá a plánuje ji etablovat téměř 30 % měst a obcí, zejména k zajištění služeb občanům (rozvoz obědů, pečovatelská služba apod.). Některé obce plánují i nákup vozidla pro převoz občanů se ztíženou možností pohybu a orientace, která by sloužila tzv. „na zavolání“.

Mapka 2.2.4_1: Hustota dálniční a silniční sítě

Zdroj: ArcDATA – ArcČR, 2013

Evaluace MAS ORLICKO (2007 – 2013) a dotazníkové šetření:

Ačkoliv při terénním šetření označili starostové obcí při řízených pohovorech stav komunikací jako „vyhovující“ nebo „v dobrém stavu“, v rámci realizace SPL MAS ORLICKO „Žijeme a chceme žít v pohraničí“

podalo žádost do fiche č. 1 na obnovu místních komunikací celkem 45 % všech podpořených žadatelů ze všech podpořených obcí, z čehož je zřejmá nutná potřeba obcí zajišťovat finanční prostředky pro udržení, případně vylepšení tohoto stavu. Pouze 8 % starostů označilo stav svých komunikací za „výborný“, 7 % starostů oproti tomu jako „naprosto nevyhovující“. Z terénního šetření byla dále identifikována potřeba rekonstrukce 22 – 27 % místních komunikací a obnova 20 – 25 mostů se zábradlími.

Dle informací starostů je „stav chodníků o trochu lepší než stav místních komunikací“.

Veřejná doprava

Železniční doprava

Páteřní železniční trať v oblasti je součástí II. a III. tranzitního železničního koridoru. Železniční zastávku nebo stanici má 21 obcí/měst z celkového počtu 57 obcí, měst a městysů. Jsou zde určité problematické oblasti, kde nejsou obce součástí železniční sítě a přímý přístup k železniční dopravě má pouze určitá část obyvatel. Všeobecně však od severu k jihu území spojuje železniční trať.

Tranzitní železniční koridory:

- III. tranzitní železniční koridor v trase st. hranice s Německem – Cheb – Plzeň – Praha
– Česká Třebová – Přerov – Ostrava – Dětmárovice – Mosty u Jablunkova – st. hranice se Slovenskem
- II. tranzitní železniční koridor – odbočná větev v trase Přerov – Olomouc – Česká Třebová

Součástí těchto koridorů je také železniční trať mezinárodního a celostátního významu č. 270 Česká Třebová – Zábřeh – Olomouc – Přerov (určena jak pro osobní, tak i nákladní dopravu). Díky této trati je možné jet do krajského města Pardubice a dalších významných měst.

Tratě na našem území: čísla 010, 021 a částečně 024, 025, 260, 270, 292.

V území je **5 důležitých železničních terminálů** (stanic). Nejvýznamnějším železničním uzlem je Česká Třebová. Tento terminál byl modernizován, vybaven podzemním parkovištěm a s návazností na autobusovou dopravu (terminál je vedle železničního). Nachází se zde depo kolejových vozidel, kde byly soustředěny také činnosti pro údržbu a ošetřování lokomotiv. Tím, že je Česká Třebová velkým železničním uzlem, cestuje do této oblasti mnoho občanů, a tím zde dochází k vyššímu rozsahu kriminality. Modernizováno bylo vlakové nádraží v Letohradě (s navazujícím autobusovým nádražím). V roce 2014 – 2015 probíhá velká přestavba související železniční tratě s novým postavením hlavního železničního nádraží v Ústí nad Orlicí (předpokládaná dostavba a zprovoznění je 03/2015), které má za úkol zmodernizovat železniční dopravu pro Ústí a jeho okolí.

I přes dokončenou modernizaci některých terminálů často nebyla dostatečně řešena doprovodná infrastruktura pro cyklistickou dopravu.

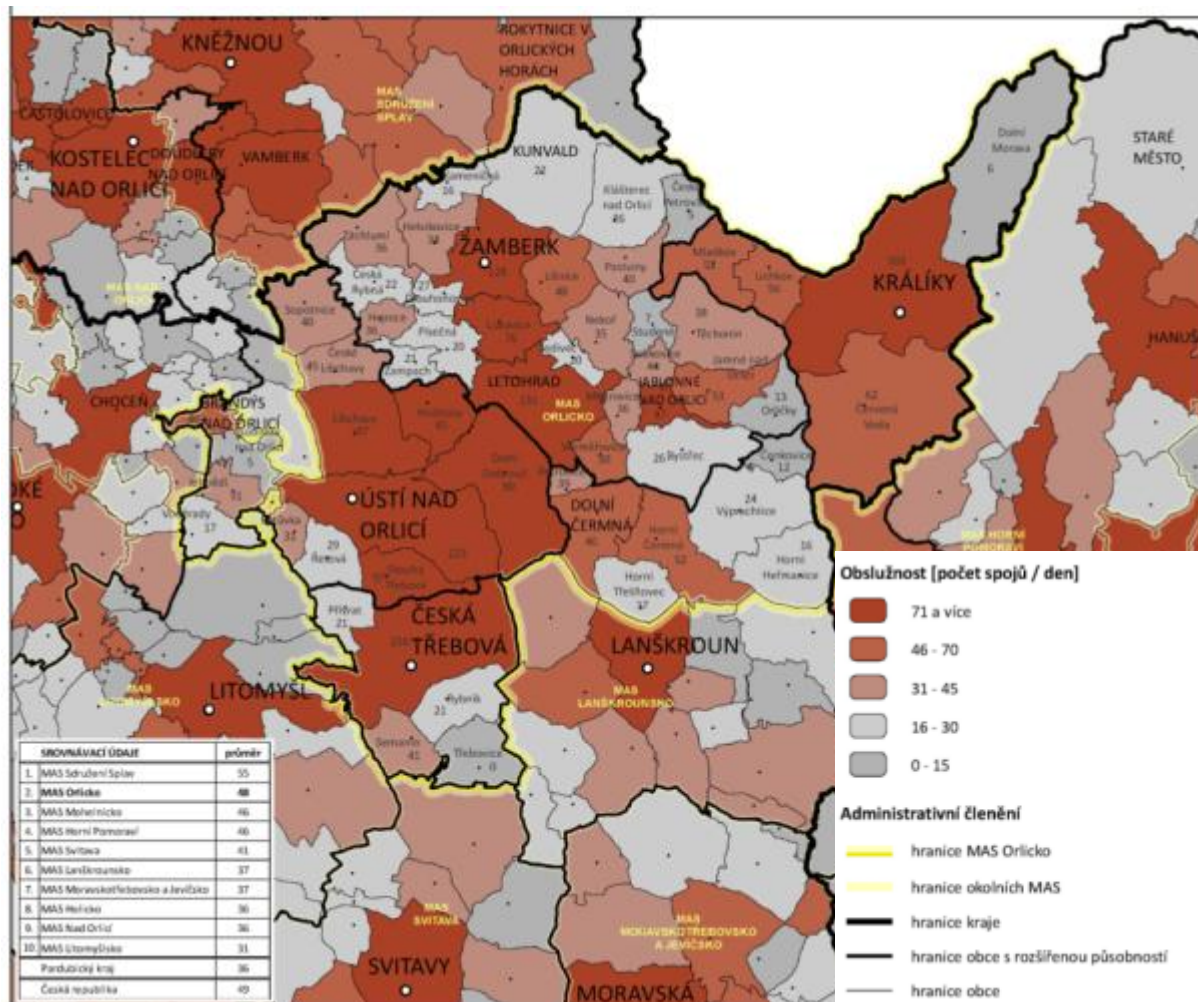
Autobusová doprava

Veřejná autobusová doprava je zajišťována společností ČSAD Ústí nad Orlicí, Veolia Transport (cyklobusy), Audisbus. Ve všech obcích jsou zastávky místní autobusové dopravy. Dálkové autobusy vedou přes některá města území. Např. následující spoje: Brno – Pec pod Sněžkou (spojení do Rychnova nad Kněžnou), Ostrava – Praha (spojení do Hradce Králové). V území se rozvíjí širší spolupráce mezi obcemi a provozovateli autobusové dopravy při zajišťování dopravní obslužnosti. Na základě potřeb občanů se rozšiřuje nabídka spojů u příhraničních oblastí i do Polska. Také byly rozsáhleji propojeny trasy do jiných krajů (zejména do Olomouckého). V posledních letech došlo k větší modernizaci autobusového nádraží v Králíkách (2013), v Letohradě (2009) a v České Třebové (2010).

Městská hromadná doprava na území MAS je zřízena pouze v Žamberku – 1 linka, jinak v dalších městech není. Funkci MHD částečně saturují alternativní formy dopravy (Oblastní charita Ústí nad Orlicí provozuje

terénní službu, v Žamberku částečně řeší spoje město). Ve vedlejším území (Rychnov nad Kněžnou) existují příklady dobré praxe zajišťování MHD - např. Radiobus. Z dotazníkového šetření vyplývá i poptávka po větších osobních automobilech ve vlastnictví obce pro zajišťování dopravy místních občanů tzv. na zavolání (lékař apod.), pro tuto činnost je vhodné využít bezemisní, příp. nízkoemisní vozidla. Tato vozidla šetrná k životnímu prostředí mohou sloužit i jako služební pro dopravu starostů obcí na ORP apod.

Mapka 2.2.4_2: Dopravní obslužnosti hromadnou dopravou v pracovní dny

Zdroj: CHAPS – IDOS, 2011

Nejvyšší intenzita dopravy je identifikována v ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová, a to především díky nadregionálním železničním uzlům a také snadnému a častému dopravnímu spojení do blízkých obcí. Velmi dobré dopravní spojení je zřejmé mezi městy Žamberk a Letohrad, kde je koncentrováno nejvíce ekonomicky aktivních subjektů a klíčových dopravních uzlů. Regionální doprava zajišťuje mobilitu mezi ORP Žamberk a Králíky. Četnost spojů do menších obcí klesá v korelaci s jejich vzdáleností od center regionu. Obce si v rámci veřejné dopravy – zejména autobusové – stěžují na časté změny jízdních řádů, kdy je pro občany složité se dobře a včas orientovat ve spojích a jejich návaznostech.

Cyklistická doprava

Cyklistika v rámci dopravy je velmi využívána na krátké trasy (cca do 25km). Tento druh bezemisní dopravy probíhá zejména na cyklostezkách a cyklotrasách.

V minulosti bylo vybudováno Orlické cyklo & in-line království, kde desítky kilometrů cyklostezek vedou z Ústí nad Orlicí do okolních měst – Letohrad, Žamberk, Česká Třebová, Brandýs nad Orlicí a dále.

Na území MAS ORLICKO je v současné době devět cyklostezek:

Žamberk – Lukavice – Letohrad,
Králíky – Červená Voda,
Ústí nad Orlicí – Letohrad,
Ústí nad Orlicí – Česká Třebová,
Kerhartice – Brandýs nad Orlicí – Choceň,
Žamberk – Líšnice,
Ústí nad Orlicí, Mendrik,
Dlouhá Třebová
Lhotka (Česká Třebová)

Cyklostezky v dostatečné míře doplňují dálkové a regionální cyklotrasy. V území je celkem více než 1000 km vyznačených cyklotras.

Rozvojem cyklo dopravy se nejvíce zabývá koncepce Cyklo & in-line království Orlických hor a Podorlicka (zadavatel: Orlické hory a Podorlicko, zpracovatel: OHGS s.r.o., 2012). V různých variantách jsou navrženy rekonstrukce a novostavby dálkových cyklotras a jejich spojek, včetně úpravy značení a realizace doprovodné infrastruktury. Stejně tak u regionálních cyklotras je navržena aktualizace značení, realizace doprovodné infrastruktury jak ve městech, tak i mimo ně a místní úprava komunikací, po kterých cyklotrasy vedou.

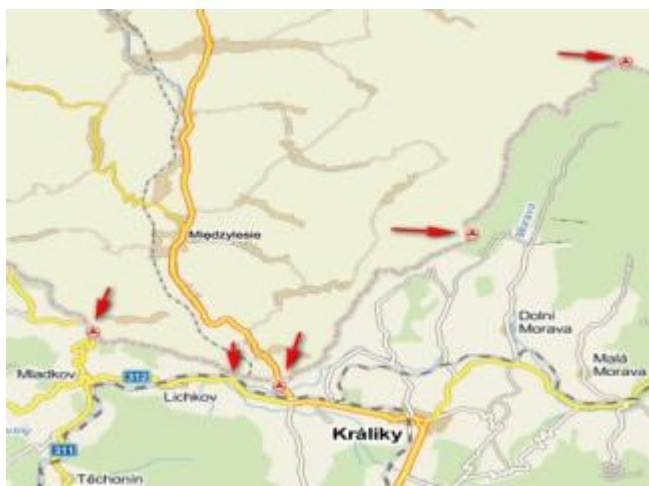
Dále je navržena výstavba a rekonstrukce cyklostezek a in-line stezek, zejména:

- Průjezd městem Žamberk – podél řeky
- Žamberk – Pastviny
- Lukavice – Líšnice
- Letohrad – Králíky
- Valdštejn – Šušek
- Ústí nad Orlicí – Oldřichovice
- Koliba – Řetůvka
- Česká Třebová – Rybník
- Rybník – Třebovice
- Průjezd Třebovicemi

Všechny navrhované cyklostezky jsou hluboce odůvodněné a regiony o ně jeví zájem, jak vyplývá z projednání. V řadě případů existuje i vyšší stupeň dokumentace a je znám potenciální investor ke případnému spolufinancování.

Velmi důležité je také více navázat cyklostezky a cyklotrasy na veřejnou integrovanou dopravu a v neposlední řadě je důležité připravit místa s bezpečným uložením jízdního kola nebo parkoviště.

Cyklo dopravu podporují i elektrokola, které jsou v současné době na vzestupu. Také MAS Orlicko přispělo k tomuto rozvoji díky projektu „Jedeme všichni“ (2013 – 2014) v rámci projektu spolupráce několika MAS, který propaguje rozšíření využití elektrokol.

Hraniční přechody

Mapka 2.2.4_3: Hraniční přechody na území MAS Orlicko

Zdroj: mapy.cz, 2014

Na území MAS je **5 hraničních přechodů do území Polska**, z toho 1 železniční v Lichkově/Medzylesie. Silniční jsou Mladkov – Petrovičky/Kamiencyk, Dolní Lipka/Boboszów, Horní Morava/Jodlów a vrchol Kralického Sněžníku/Snieznik. Po vstupu do Schengenského prostoru je možné plynule přecházet do druhého státu.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Existence železničního uzlu Česká Třebová</p> <p>Existence 2 tranzitních koridorů celorepublikového významu</p> <p>Dobrá dostupnost tranzitního koridoru ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová</p> <p>Hustá síť cyklostezek a cyklotras</p> <p>Existence všeobecně přijímané a projednané koncepce rozvoje cyklo dopravy v území, včetně přípravné dokumentace</p>	<p>Špatná dostupnost ORP Králíky pro nákladní dopravu</p> <p>Výborný stav místních komunikací pouze v 8 % obcí</p> <p>Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatek finančních prostředků k jejich realizaci</p> <p>Absence doprovodné cyklistické infrastruktury ve vazbě na dopravní systémy v území</p> <p>Spíše nižší bezpečnost cyklistické a pěší dopravy</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Výstavba R35 a přivaděčů tak, aby bylo území napojeno na dálniční síť</p> <p>Nastavení MHD ve městech</p> <p>Podpora na rozvoj záchytných parkovišť typu P+R, B+R a K+R</p> <p>Podpora zvýšení bezpečnosti dopravy, multimodality v dopravě, nákupu nízkoemisních a bezemisních vozidel a vozidel zohledňujících specifické potřeby, výstavby a rekonstrukcí cyklostezek a cyklotras z IROP</p> <p>Rostoucí trend směrem k aktivnímu trávení volného času, ekologickému myšlení a rekreaci v přírodě.</p> <p>Zavádění nízkoemisních a bezemisních vozidel.</p>	<p>Zatížení některých měst a obcí tranzitní dopravou</p> <p>Nízká intenzita veřejné dopravy a nedostatečná koordinace v některých částech území včetně častých změn jízdních řádů</p>

Návrhy vhodných aktivit a cílů:

Obecné:

- Dopravní infrastruktura a řešení dopravy:
  - modernizovat dopravní terminály v území včetně jejich dovybavení o doprovodnou infrastrukturu pro rozvoj cyklo dopravy
  - modernizovat silniční komunikace a k tomu příslušející chodníky a realizovat opatření ke zvýšení bezpečnosti dopravy v území
- Dopravní obslužnost:

- rozvíjet spolupráci při plánování veřejné dopravy (doprava do zaměstnání, do škol, zabezpečit návaznost spojů na sebe, vyhovět potřebám občanů co se týká častějších frekvencí, přivést více dopravních spojů na vlaková nádraží)
- podporovat rozvoj bezemisní a nízkoemisní dopravy všeobecně
- přispět k bezbariérovosti veřejné dopravy podporou rozvoje dopravy zohledňující specifické potřeby účastníků dopravy se ztíženou možností pohybu a orientace

Specifické oblasti nejen na základě dotazníkového šetření:

- modernizovat a rekonstruovat komunikace se špatným technickým stavem
- komplexní a dílčí projekty na řešení bezpečnosti v dopravě řešené obcemi, případně svazky obcí a jejich organizacemi, např.:
  - přechody pro chodce a chodníky
  - tzv. přechody dalších generací:
    - přechody 1. generace – stálé blikání světel zapuštěných ve vozovce (viz Letohrad)
    - přechody 2. generace – blikání světel pouze po zmáčknutí tlačítka chodcem
    - přechody 3. generace – automatická detekce chodce (viz Žamberk)
  - zvýšené přechody, případně zvýšené celé křižovatky
  - dělicí ostrůvky – dělený přechod pro chodce
  - varovné pásy a vodící čáry pro nevidomé
  - bezbariérový přechod – snížené obruby při vstupu do vozovky
  - nadchody a podchody
  - zábradlí
  - zelené dělicí pásy k oddělení stezek pro chodce a cyklisty od ostatní dopravy
  - tzv. city bloky
  - změny povrchu vozovky u přechodu
  - smíšené a samostatné stezky
  - zálivy pro autobusy pro bezpečnější vystupování
  - zálivy u škol, tzv. K+R – pro bezpečné vystupování dětí z aut rodičů
- všeobecná podpora rozvoje cyklodopravy
- podpora bezemisní a nízkoemisní dopravy
- podpora rozvoje dopravy zohledňující specifické potřeby účastníků dopravy se ztíženou možností pohybu a orientace

2.2.5. Vybavenost a vzhled obcí v území

Vzhled obcí

Dle výsledku terénního a dotazníkového šetření je **vzhled obcí a péče o něj jednou z nejvíce žádaných hodnot občanů v území**. V dotazníku obcí byla 31x uvedena potřeba zlepšování vzhledu veřejných prostranství (náměstí, návsi spolu s opravami čekáren a řešení otázky parkovacích míst apod.) a potřeba revitalizace zelených ploch, parků a alejí, výsadba doprovodné zeleně v okolí sběrných míst a dvorů byla uvedena celkem 23x.

Pro zajištění údržby veřejného majetku a veřejných prostranství poptávají starostové obcí možnost **nákupu komunální techniky**. Možnost společného sdílení tohoto vybavení není příliš atraktivní a v rámci jednání tuto možnost připustili jen některé obce – Hejnice, Česká Rybná a Nekoř, Brandýs nad Orlicí.

Řešení otázky energetické účinnosti objektů ve vlastnictví obcí

Podle dotazníkového a terénního šetření představuje péče o obecní objekty (budovy obecních úřadů, školy) významnou položku.

Pro obce je velmi aktuální především otázka energetické účinnosti obecních objektů, a to především zateplováním plášťů budov, výměnou oken, topných systémů, zaváděním efektivních systémů měření a regulací a možností využití úsporných svítidel v obecních objektech. V uplynulém dotačním období se jednalo o nejvíce poptávané opatření z OPŽP a jen na území MAS ORLICKO byly v této oblasti podpořeny projekty v celkové hodnotě převyšující 293 mil. Kč.

Občanská vybavenost

Dostupnost obchodů se základním zbožím v obcích je dobrá. Celkem je v území obcí identifikováno přibližně 105 obchodů se smíšeným zbožím. Z dotazníkového a terénního šetření vyplynulo, že pouze v jedné obci v území (Horní Třešňovec) není ani obchod se základními potravinami, ani se smíšeným zbožím.

Ve městech dominují supermarkety spolu s pobočkami obchodního družstva Konzum, stejně tak v obcích jsou to zejména prodejny obchodního družstva Konzum, pouze v malé míře jsou obchody soukromé (včetně zastoupení asijských prodejců).

V celkem 17 obcích (cca 30 %) se obec finančně spolupodílí na provozu obchodu, a to buď přímo, nebo prostřednictvím sníženého (nulového) nájemného. Větší nákupní střediska jsou v 10 obcích.

V ostatních obcích jsou obchody přidružené k místní výrobě či místnímu specifiku – jedná se především o pekárny, prodej masa či včelařské produkty.

Tabulka 2.2.5_1: Obchody v obcích

	Název obce	Nákupní středisko	Obchod se smíšeným zbožím (např. Konzum)	Obchod s potravinami	Další obchod mimo potraviny	Je obchod dotován obcí	Zajíždí k Vám pojezdna prodejna
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ano	ano	ano	ne	ne
2	Bystřec	ne	ano	ano	ano	ano	ano - nepravidelně
3	Čenkovice	ne	ano	ano	ne	ne	ne
4	Červená Voda	ano	ano	ano	ano	ne	ne
5	Česká Rybná	ne	ne	ano	ne	ne	ne
6	Česká Třebová	ano	ano	ano	ano	ne	ano - pravidelně
7	České Libchavy	ne	ano	ano M	ne	ne	ne
8	České Petrovice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
9	Dlouhá Třebová	ano	ano	ano	ne	ne	ne
10	Dlouhoňovice	ne	ano V	ano V	ne	ano	ne
11	Dolní Čermná	ne	ano	ano	ano M	ne	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	ano	ano	ano	ne	ne
13	Dolní Morava	ne	ano	ano	ne	ne	ne
14	Hejnice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
15	Helvíkovice	ne	ano M	ne	ne	ne	ne
16	Hnátnice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
17	Horní Čermná	ne	ano	ano	ne	ne	ne
18	Horní Heřmanice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
19	Horní Třešňovec	ne	ne	ne	ne	ne	ano - pravidelně
20	Jablonné nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ano - nepravidelně
21	Jamné nad Orlicí	ne	ano M	ano	ne	ne	ne
22	Jehnědí	ne	ano	ano	ne	ano	ne
23	Kameničná	ne	ano	ne	ne	částečně	ne
24	Klášteřec nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ne
25	Králíky	ne	ano	ano	ano	ne	ne
26	Kunvald	ne	ano	ne	ne	ne	ne
27	Letohrad	ano M	ano	ano	ano	ne	ne
28	Libchavy	ne	ano	ne	ano	ne	ne
29	Lichkov	ne	ne	ano M	ne	ano	ne
30	Líšnice	ne	ano V	ano	ne	ne	ne

31	Lukavice	ne	ano	ano	ano	ne	ano - nepravidelně
32	Mistrovice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
33	Mladkov	ne	ano	ne	ano	ano	v létě
34	Nekoř	ne	ano	ano	ne	ne	ne
35	Orličky	ne	ano	ano	ne	ano	ne
36	Pastviny	ne	ano	ano	ne	ne	v létě - kempy
37	Petrovice	ne	ano	ano	ne	ne	ano - nepravidelně
38	Písečná	ne	ano	ano	ne	ne	ne
39	Přívrat	ne	ano	ano	ne	ano	ne
40	Rybník	ne	ano	ano	ne	ano	ne
41	Řetová	ne	ano M	ne	ne	ne	ano - nepravidelně
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ne	ne	ano - nepravidelně
43	Semanín	ne	ano	ne	ano	ne	ne
44	Sobkovice	ne	ne	ano	ne	ano	ne
45	Sopotnice	ano	ano	ano	ano	ne	ne
46	Studené	ne	ano	ano	ne	ne	ne
47	Sudslav nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ne	ne
48	Šedivec	ne	ne	ano	ne	ano	ne
49	Těchonín	ne	ano	ano	ne	ano	ano
50	Třebovice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
51	Ústí nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ano
52	Verměřovice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
53	Voděrady	ne	ano	ano	ne	ano	ne
54	Výprachtice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
55	Záchlumí	ne	ano	ne	ne	ne	ne
56	Žamberk	ano	ano	ano	ano	ne	ano
57	Žampach	ne	ne	ano	ne	ano	ne

Vysvětlivky

ano M

ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)

ano V

ano - plán investice do vybavení

ano M, V

ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření 07/2014 MAS Orlicko

Restaurace, jídelny (sezónní restaurace)

Na území je jen několik (6) malých obcí, kde nejsou restaurátorské služby jakéhokoliv druhu. V dalších obcích a městech je jich hned několik. Celkově jich můžeme napočítat cca 282, kam počítáme **bufet/rychlé občerstvení, čajovnu, cukrárnu, hostinec (s kuchyní), internetovou kavárnu, jídelnu, kavárnu, letní terasu/zahrádku**. V této oblasti jsou příklady dobré praxe z okolních MAS, kde existují různé sociální podniky. To může být prostorem pro rozvoj i v naší MAS, a to formou podpory sociálních služeb, zvýšením zaměstnanosti a rozšířením variability nabídky pohostinských služeb.

Poštovní a bankovní služby

Pošty poskytují své služby ve 26 obcích a je zde celkem 33 poboček. Česká pošta prošla během posledních let transformací a v roce 2011 byly některé pobočky pošty změněny pouze na „Výdejní místa“, která zajišťují základní poštovní služby (tj. příjem a výdej zásilek). Alternativou pro poskytování služby České pošty je také využití tzv. „Partnerů“, kdy poštovní služby poskytuje *smluvní zástupce* (např. místo bývalé pošty, obecní úřad nebo obchod). V této alternativě Česká pošta přispívá na provoz určitou finanční částkou. V 10 obcích (18 %) jsou poštovní služby pokryty právě formou „Výdejních míst a Partnerů“, v 21 obcích (37 %) nejsou pošty ani pobočky přítomny.

Tabulka 2.2.5._2: Alternativní poštovní služby

OBEC	FUNKCE
Bystřec	Partner II
Červená Voda	Výdejní místo I
České Libchavy	Výdejní místo II
Kláštorec nad Orlicí	Partner II
Kunvald	Partner II
Lichkov	Výdejní místo I
Písečná	Výdejní místo II
Sopotnice	Partner II
Třebovice	Partner II
Záchlumí	Partner II

Zdroj: <http://www.ceskaposta.cz/>, 07/2014

Sportovní zařízení

Sportovní zařízení skýtají široké možnosti využití volného času napříč všemi věkovými skupinami. Převážná většina obcí má víceúčelový areál, nicméně někde chybí kvalitní hřiště na různé druhy sportu, jinde plánují obnovu zázemí, zimní šatny a prostory k občerstvení.

Pro sportovní vyžití v obcích hojně slouží objekty orloven a sokoloven (celkem 33 % obcí). K volnočasovému cvičení dále obce využívají další prostory – např. zasedací sál obce, sál kulturního domu, tělocvičnu školy.

Naprostá většina obcí má venkovní hřiště, kam by opět rády investovaly finanční zdroje do modernizace a vybavení. Téměř 1/5 obcí a měst provozuje stadion. Rodiče malých dětí by uvítali více veřejných dětských hřišť s více atrakcemi. Do jejich výstavby nebo modernizace plánuje investovat celkem 25 % obcí.

V území fungují dvě 2 střelnice, jejichž provozovatelé plánují modernizaci, 2 kryté bazény (Ústí nad Orlicí a Česká Třebová). Několik obcí a měst by uvítalo výstavbu či modernizaci venkovního koupaliště.

V území působí velká řada sportovních klubů a sportovních zájmových sdružení, které v dětech podporují sportovního ducha. To se dále promítá do pořádání mnoha sportovních akcí a do zdravého životního stylu na území.

Evaluace 2009 – 2013: Investice do obnovy objektů sokoloven a materiálně-technického vybavení představovaly v uplynulém dotačním období jedny z nejméně frekventovaných projektů.

Tabulka 2.2.5_3: Sportoviště

	Název obce	Víceúčelo vý areál	Sokolovna	Orlovna	Venkovní hřiště	Stadion	Tenisový kurt	Veřejné dětské hřiště	Kluziště	Sjezdovka	Venkovní koupaliště	Krytý bazén	Požární nádrž	Registrovaná střelnice
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ano V	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
2	Bystřec	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano V	ne	ano	ne	ne	ano	ne
3	Čenkovice	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ano	ne	ne	ano	ne
4	Červená Voda	ano	ne	ne	ano	ne	ano V	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne
5	Česká Rybná	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
6	Česká Třebová	ano	ano	ne	ano	ano	ano M	ano M, V	ano M	ano M	ne	ano M, V	ne	ne
7	České Libchavy	ano	ne	ne	ano V	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
8	České Petrovice	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ano M	ne	ne	ano M	ne
9	Dlouhá Třebová	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
10	Dlouhoňovice	ano V	ano V	ne	ano V	ano V	ne	ano V	ano V	ano V	ne	ne	ano	ne
11	Dolní Čermná	ano M, V	ne	ano M, V	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ano M, V	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	ne	ne	ano V	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne
13	Dolní Morava	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne
14	Hejnice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
15	Helvíkovice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
16	Hnátnice	ano M	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne		ne	ne
17	Horní Čermná	ano M	ano M, V	ne	ano M, V	ne	ano	ano V	ne	ne	ano M, V	ne	ne	ne
18	Horní Heřmanice	ne	ano	ne	ano V	ne	ano	dětský koutek	ne	ne	ne	ne	ne	ne
19	Horní Třešňovec	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ano M	ne	ne	ano M	ano M	ano M	ano	ne	ano M	ano M	ne	ne	ne

21	Jamnė nad Orlicí	ne	ano	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
22	Jehnědí	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
23	Kameničná	ano M	sál obce - tělocvična	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
24	Kláštorec nad Orlicí	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ne
25	Králíky	ano V		ne	ano M	ano M	ano	ano M	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne
26	Kunvald	ano	ano V	ne	ano M	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
27	Letohrad	ano M	ano V	ano V	ano M	ano M	ano V	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ne	ano
28	Libchavy	ne	ano M	ne	ano	ano	ano	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne
29	Lichkov	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne
30	Líšnice	ano V	ano M, V	ne	ano	ne	ano	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ano M, V
31	Lukavice	ano V	ano	ano M, V	ano	ne	ano M	ano V	ano V	ne	ne	ne	ne	ne
32	Mistrovice	ano	ano	ne	ano M	ano M	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
33	Mladkov	ne	ano M, V	ne	ano V	ne	ne	ne	ano	ano M	ne	ne	ne	ne
34	Nekoř	ano	sál v KD, tělocvična ve škole	ne	ano M, V	ano	ano M	ano M	ano	ne	ne	ne	ano	ne
35	Orličky	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
36	Pastviny	ne	bývalá škola - plní funkci sokolovny	ne	ano	ne	ne	ano V	ne	ano V	ano, přehrada Pastviny	ne	ano, přehrad a	ne
37	Petrovice	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
38	Písečná	ne	ne	ne	ano M	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne
39	Přívrat	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne
40	Rybník	ano M	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
41	Řetová	ano M, V	ano	ne	ano M, V	ano V	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
43	Semanín	ano M	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ano M	ne

44	Sobkovice	ne	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	
45	Sopotnice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne
46	Studené	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	
47	Sudislav nad Orlicí	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	
48	Šedivec	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	
49	Těchonín	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	
50	Třebovice	ano	ne	ne	ano M	ano M	ano M	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ne	
51	Ústí nad Orlicí	ani	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	
52	Verměřovice	ano M, V	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	
53	Voděrady	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ne	
54	Výprachtice	ano	tělocvična ZŠ		ne	ne	ano	ano	ne	ano V	ne	ne	ano		
55	Záchlumí	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ano M, V	ne	ne	ne	ne	ano M	ne	
56	Žamberk	ano M, V	ano M, V	ne	ano M, V	ano M, V	ano V	ano V	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	
57	Žampach	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ne	

Vysvětlivky

ano M

ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)

ano V

ano - plán investice do vybavení

ano M, V

ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření, aktualizace 07/2014 MAS Orlicko

Kulturní zařízení

Základ pro kulturní vyžití občanů v území tvoří kulturní domy nebo klubovny, které jsou v polovině obcí. Ve městech jsou dále kina a divadla, která slouží i pro okolní spádové oblasti. Dále je v území na 30 knihoven (z nichž některé jsou v nevyhovujících prostorách). Najdeme zde i výstavní galerie, muzea, pevnosti, památníky a další možnosti kulturního vyžití. Vše přehledně ukazuje následující tabulka

Tabulka 2.2.5_4: Kulturní zařízení

	Název obce	Divadlo	Kino	Koncertní sál	Kulturní dům	Klubovna	Knihovna
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ano
2	Bystřec	ne	ne	ne	ne	ano	ano M
3	Čenkovice	ne	ne	ne	ne	ano	ne
4	Červená Voda	ne	ano M	ne	ne	ne	ano
5	Česká Rybná	ne	ne	ne	ano M	ne	ano M
6	Česká Třebová	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V
7	České Libchavy	ne	ne	ne	ne	ne	ano
8	České Petrovice	ne	ne	ne	ne	ano	ano
9	Dlouhá Třebová	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano
10	Dlouhoňovice	ne	ne	ne	ano V	ano V	ano V
11	Dolní Čermná	ne	ne	ne	ne	ano M, V	ano M, V
12	Dolní Dobrouč	ano	ano	ano	ano	ano	ano
13	Dolní Morava	ne	ne	ne	ne	ne	ano
14	Hejnice	ne	ne	ne	ano	ano	ano
15	Helvíkovice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
16	Hnátnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
17	Horní Čermná	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano
18	Horní Heřmanice	ne	ne	ne	ano	ne	ano
19	Horní Třešňovec	ne	ne	ne	ano	ne	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ano M	ano M	ne	ano M	ano	ano M
21	Jamně nad Orlicí	ne	ne	ne	ano	ne	ano
22	Jehnědí	ne	ne	ne	ano	ne	ano
23	Kameničná	ne	ne	ne	ne	ano	ano
24	Kláštevec nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ano
25	Králíky	ne	ano V	ne	ano M	ano	ano
26	Kunvald	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
27	Letohrad	ne	ano M	ano M	ano M	ano V	ano V
28	Libchavy	ne	ne	ne	ne, plán	ne	ano M

					investice		
29	Lichkov	ne	ne	ne	ano M	ano	ano
30	Líšnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano V
31	Lukavice	ne	ne	ne	ano	ano	ano M
32	Mistrovice	ne	ne	ne	ne	ano M	ano
33	Mladkov	ne	ne	ne	ne	ne	ano
34	Nekoř	ne	ne	ne	ano M, V	ano V	ano M, V
35	Orličky	ne	ne	ne	ne	ano	ano
36	Pastviny	ne	ne	ne	ano	ano	ano
37	Petrovice	ne	ne	ne	ano	ne	ano
38	Písečná	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
39	Přívrat	ne	ne	ano	ano	ano	ano
40	Rybník	ne	ne	ne	ano	ano	ano
41	Řetová	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano M
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ne	ne	ne
43	Semanín	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano M
44	Sobkovice	ne	ne	ne	ne	ano	ano
45	Sopotnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
46	Studené	ne	ne	ne	ano	ano	ano
47	Sudislav nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ne
48	Šedivec	ne	ne	ne	ne	ne	ne
49	Těchonín	ne	ne	ne	ne	ne	ano
50	Třebovice	ne	ne	ne, plán investice	ano M	ano	ano
51	Ústí nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ano	ano
52	Verměřovice	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano
53	Voděrády	ne	ne	ne	ano	ano	ano
54	Výprachtice	ne	ne	ne	ano M	ne	ano
55	Záchlumí	ne	ne	ne	ne	ne	ano
56	Žamberk	ano M	ano M	ne	ne	ano	ano M
57	Žampach	ne	ne	ne	ne	ne	ano

Vysvětlivky

ano M ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)

ano V ano - plán investice do vybavení

ano M, V ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření, aktualizace 07/2014 MAS Orlicko

Školy a školská zařízení

Udržení MŠ a ZŠ v obcích patří z pozice starostů i rodičů k jedné z hlavních priorit. Školství je dále detailněji řešeno v kapitole 2.2.9.

Další služby

Novým trendem ve městech je **využívání tzv. městských karet**. Tyto karty slouží k **přístupu k více službám**.

Ke službám obcí patří i **systém krizového informování občanů**, který je řešen zasíláním SMS zpráv, rozhlasem, megafony a ampliony na hasičském zásahovém vozidle apod.

Tabulka 2.2.5_5: Krizové informování občanů

	Název obce	Systém krizového informování občanů
1	Brandýs nad Orlicí	Městský rozhlas, siréna a rozhlas HZS
2	Bystřec	Rozhlas, e-mail
3	Čenkovice	Rozhlas, mobil
4	Červená Voda	Veřejný rozhlas, SMS
5	Česká Rybná	Veřejný rozhlas
6	Česká Třebová	Akustická siréna
7	České Libchavy	Rozhlas
8	České Petrovice	Osobní kontakt
9	Dlouhá Třebová	Mluvící siréna, rozhlas
10	Dlouhoňovice	SMS a e-mail
11	Dolní Čermná	Zpracován plán krizového řízení - připravuje se projekt protipovodňového opatření (vybudován bezdrátový rozhlas), dále formou hlášení členů JSDHO, atd.
12	Dolní Dobrouč	Veřejný rozhlas, SMS, sirény
13	Dolní Morava	Veřejný rozhlas, hromadné zasílání SMS
14	Hejnice	Veřejný rozhlas
15	Helvíkovice	Akustická siréna
16	Hnátnice	Obecní rozhlas
17	Horní Čermná	Veřejný rozhlas, webové stránky, megafon
18	Horní Heřmanice	Veřejný rozhlas, hromadné zasílání SMS
19	Horní Třešňovec	Místní varovný informační systém
20	Jablonné nad Orlicí	Akustická siréna, SMS
21	Jamně nad Orlicí	Obecní rozhlas
22	Jehnědí	Obecní rozhlas
23	Kameničná	Veřejný rozhlas
24	Klášteřec nad Orlicí	Akustická siréna
25	Králíky	Městský rozhlas, SMS
26	Kunvald	Zajišťuje zásahová jednotka SDH
27	Letohrad	SMS
28	Libchavy	Není
29	Lichkov	Bezdrátový rozhlas, SMS
30	Líšnice	SMS zprávy, místní rozhlas, JSDHO Líšnice
31	Lukavice	Místní rozhlas
32	Mistrovice	Rozhlas
33	Mladkov	Integrovaný systém Pardubického kraje
34	Nekoř	Veřejný rozhlas, amplion na hasičském zásahovém vozidle, rozesílání e-mailových zpráv
35	Orličky	Siréna
36	Pastviny	Pouze prostřednictvím SMS zpráv - přihlášeným občanů

37	Petrovice	Siréna
38	Písečná	Rozhlas
39	Přívrat	Varovný signál, SMS zpráva
40	Rybník	Rozhlas
41	Řetová	Bezdrátový rozhlas
42	Řetůvka	Siréna
43	Semanín	Rozhlas
44	Sobkovice	Rozhlas
45	Sopotnice	Rozhlas
46	Studené	SMS zprávy, web obce
47	Sudislav nad Orlicí	Siréna
48	Šedivec	Místní rozhlas
49	Těchonín	Místní rozhlas
50	Třebovice	Místní rozhlas
51	Ústí nad Orlicí	Siréna
52	Verměřovice	Siréna, veřejný rozhlas
53	Voděrady	Dle potřeby, rozhlas, siréna
54	Výprachtice	Není, řešíme to pomocí SMS a nevyhovujícího rozhlasu
55	Záchlumí	Místní rozhlas
56	Žamberk	Hlásiče, MSM, krizový štáb
57	Žampach	SMS

Vysvětlivky

ano M	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V	ano - plán investice do vybavení
ano M, V	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření, aktualizace 07/2014 MAS Orlicko

Zdravotnická zařízení

Zdravotnická zařízení jsou soustředěna především do měst - nejvíce jednotlivých pracovišť dle databáze MAS Orlicko má Ústí nad Orlicí (55) a hned za tím následuje Česká Třebová (38), Žamberk (36) a Letohrad (16 pracovišť). Zdravotnická pracoviště jsou zastoupena ve 20 obcích a městech, ve 37 obcích území není zdravotní péče v místě. Někteří obvodní lékaři potřebují modernizovat vybavení ordinací, problémem jsou vysoké ceny modernizací a rychlé zastarávání pořízeného vybavení.

Největší zdravotnické zařízení v území, Orlickoústecká nemocnice a.s., zahájila 1. 7. 2014 formální proces fúze s dalšími nemocnicemi Pardubického kraje. Na jeho konci bude jediný nový subjekt s názvem Nemocnice Pardubického kraje. Fúze bude dokončena do konce roku 2014.

Do této oblasti patří i **Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje na území MAS** s výjezdovou skupinou (Ústí nad Orlicí) a několika výjezdovými stanovišti (Ústí nad Orlicí, Červená Voda a Žamberk).

Specifickým objektem na území MAS Orlicko je **Centrum biologické ochrany v Těchoníně (pod Armádou České republiky)**, které disponuje vlastním heliportem, mobilní nemocnicí, čistírnou a

spalovnou odpadů, pitevnou s histologickopatologickou laboratoří apod. Slouží pro armádní biologický obranný výzkum. Zde probíhají školení a výcvik specialistů biologické ochrany pro naši armádu, státy NATO a civilních specialistů.

Tabulka 2.2.5_6: Zdravotnická zařízení

Název služby - zdravotnictví	Počet
Sdružená ambulantní zařízení	3
Detašovaná pracoviště sdružených ambulantních zařízení	0
Zdravotní střediska	0
Detašovaná pracoviště zdravotních středisek	0
Nemocnice	1
Detašovaná pracoviště nemocnice	5
Odborné léčebné ústavy (mimo LDN)	2
Detašovaná pracoviště odborného léčebného ústavu	1
Léčebna pro dlouhodobě nemocné	1
Detašovaná pracoviště léčebny dlouhodobě nemocných	0
Praktický lékař pro dospělé	43
Praktický lékař pro děti	21
Praktický lékař stomatolog	45
Praktický lékař gynekolog	11
Specialista	75
Středisko záchranné služby a rychlé zdravotní pomoci vč. detašovaných pracovišť	3

Zdroj: DB MAS Orlicko, 07/2014

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Rozšířené prodejní služby – skoro v každé obci je obchod s potravinami/se smíšeným zbožím</p> <p>Široké sportovní vyžití v obcích</p> <p>Rozvoj nových moderních služeb pro občany</p> <p>Dobré zkušenosti na poli spolupráce a propojování služeb za účelem udržení nabídky služeb v obcích (Konzum, obchodní družstvo – Česká pošta)</p>	<p>Zastaralé, nevyhovující nebo nedostatečné vybavení pro sportovní a kulturní aktivity v obci</p> <p>Vysoké provozní náklady a špatný technický stav některých objektů ve vlastnictví obce a potřeba jejich modernizace</p> <p>Omezování dostupnosti služeb v obcích (poštovní služby, dotované obchody se základními potravinami)</p> <p>Nedostatečné finance na údržbu a péči o veřejná prostranství (zeleň, centra obcí, mobiliář, ...)</p> <p>Centralizace lékařské péče (včetně obvodních lékařů) ve městech, minimum ordinací v obcích</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Rozvoj sociálních podniků nejen v oblasti pohostinství</p> <p>Modernizace zdravotnických pracovišť</p> <p>Podpora rotace lékařů do obcí</p> <p>Propracovaný systém krizového řízení v ORP Lanškroun</p>	<p>Omezené prostředky obcí k zajištění potřeb</p>

Problémové okruhy:

- Modernizace veřejných objektů, zvyšování energetické účinnosti
- Modernizace a vybavení objektů občanské vybavenosti v obcích (sportoviště, dětská hřiště, knihovny, atd.)
- Zkvalitňování vzhledu v obcích (realizace veřejné zeleně, veřejných prostranství, odpočinkových míst, atd.)
- Podpora rozvoje obchodu a služeb v obcích (udržení obchodů v obcích)

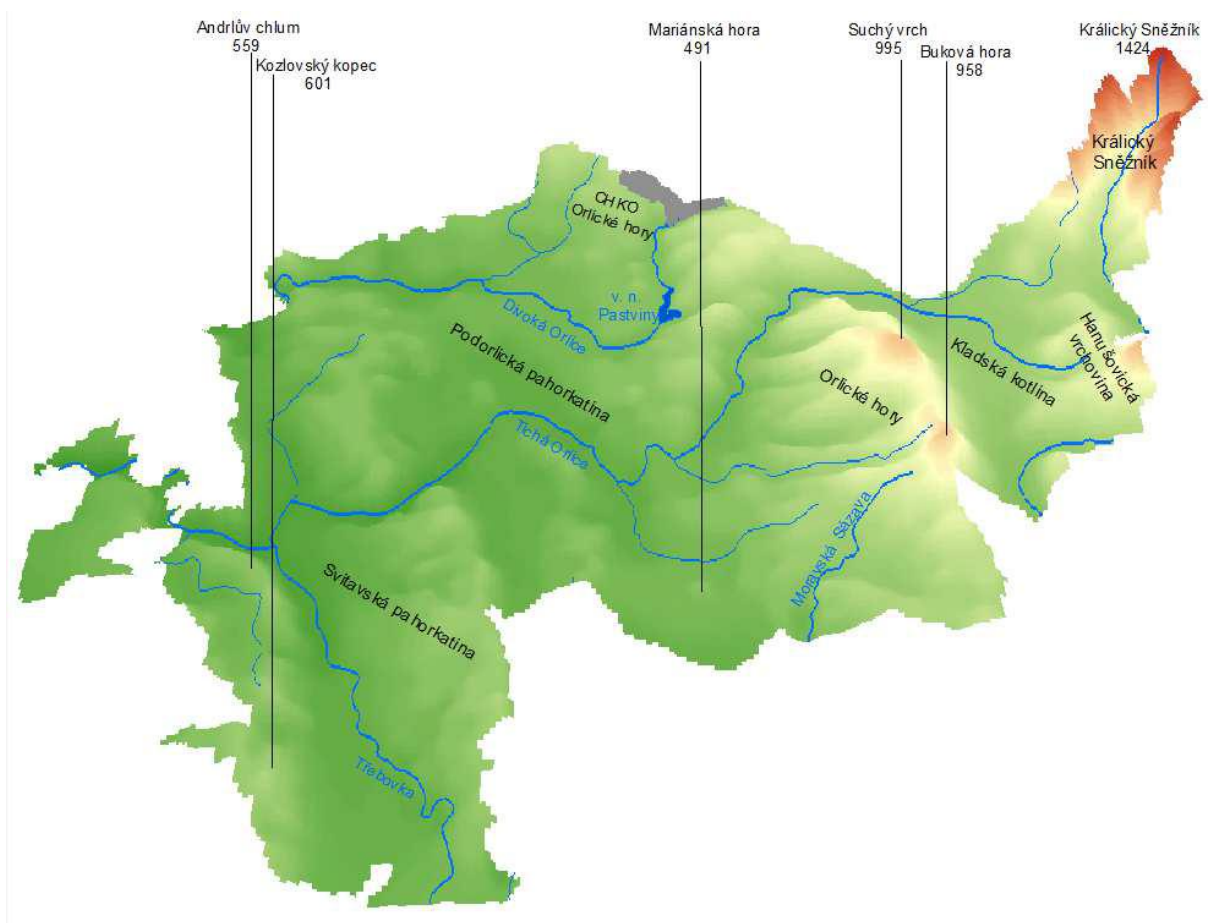
2.2.6. Geografie území a životní prostředí

Základní geografické a geomorfologické charakteristiky

Z geografického pohledu je území MAS ORLICKO situováno v severovýchodním cípu Pardubického kraje a jeho severovýchodní okraj v délce 34 km tvoří hranici ČR s Polskou republikou.

Geomorfologicky je území MAS ORLICKO **tvořeno dvěma soustavami**: Krkonošsko-jesenickou (na východě) a Českou tabulí (na západě). Výrazná krajinná rozhraní tvoří nižší celky – Svitavská pahorkatina, Podorlická pahorkatina, Orlické hory, Kladská kotlina, Hanušovická vrchovina, Králický Sněžník.

Mapka 2.2.6._1: Geomorfologie území

zdroj: Vlastní zpracování

Území z pohledu jeho krajinného rázu může být označeno jako **malebné**, tvořené údolímí říčních niv i horským rázem a výraznými vrcholy. Z tohoto pohledu disponuje dobrým potenciálem jak pro méně náročnou pěší a cykloturistiku, tak pro turisty, kteří vyhledávají větší fyzické výzvy.

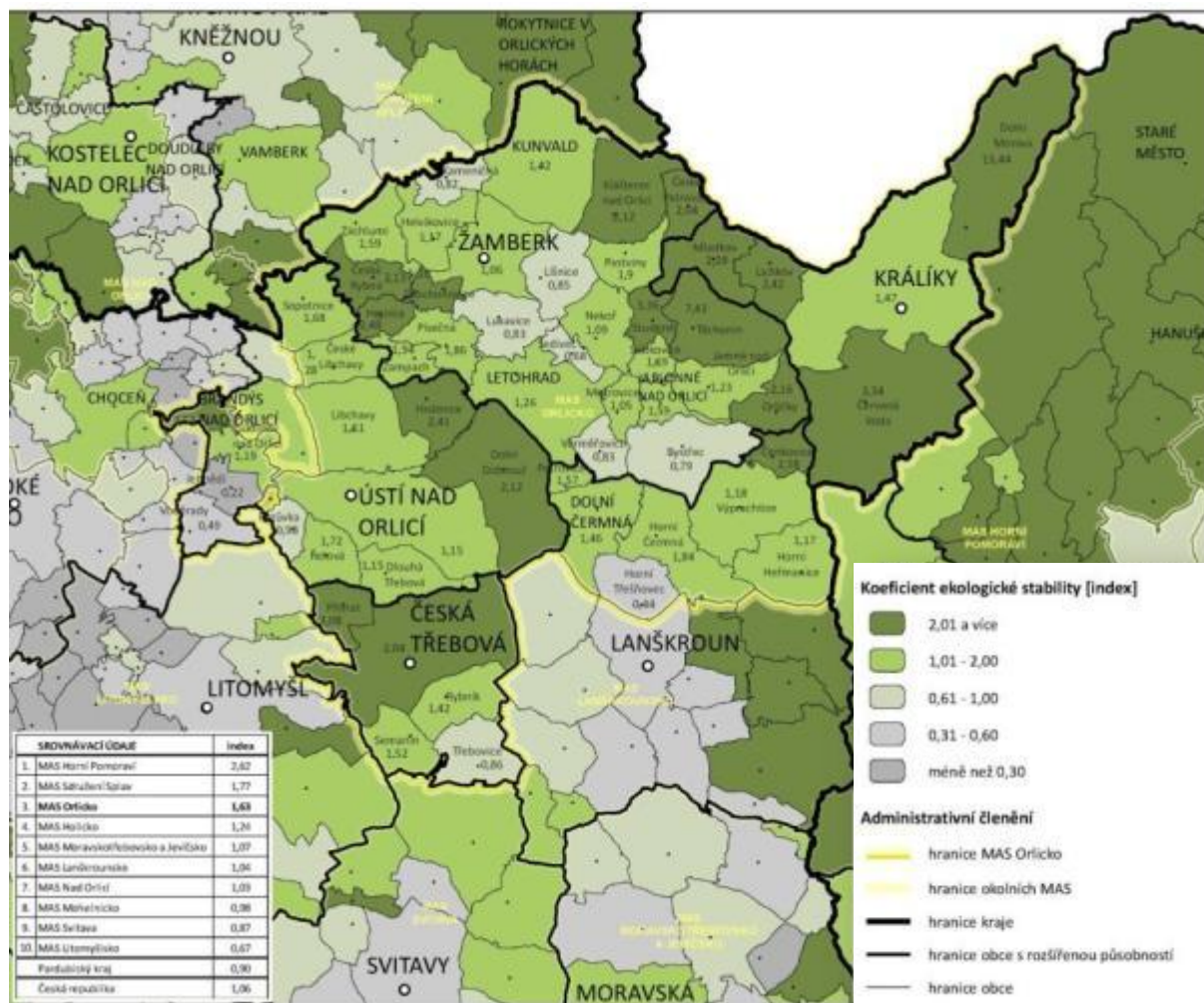
V území se nachází bohatá skladba VCHÚ, přírodních parků, rezervací a geomorfologických jevů. Vzhledem k vysokému stupni ekologické stability území se zde nachází i lokality Natura 2000. K zajímavostem území patří také **úmoří tří moří**, které se nachází na Králickém Sněžníku.

Terénní a dotazníkové šetření MAS ORLICKO:

Celkem 35 % starostů obcí v územní působnosti MAS ORLICKO při terénním šetření uvedlo, že právě okolní přírodní hodnoty, klid, atmosféra a možnosti trávení volného času v přírodě jsou tím nejdominantnějším specifikem obce, potažmo celého regionu.

Ekologická stabilita v území

Mapka 2.2.6._2: Koefficient ekologické stability území MAS ORLICKO

Zdroj: ČSÚ, prosinec 2012

87 % území MAS ORLICKO se nachází v území s velmi vysokým nebo vysokým koeficientem ekologické stability území. Nízké hodnoty koeficientu vykazují pouze 7 obcí rozložených v celém území MAS ORLICKO.

Chráněná území a další lokality

Na území MAS Orlicko se nachází zvláště chráněná území (tzv. maloplošná zvláště chráněná území a velkoplošná zvláště chráněná území). Podél hranice se táhne hřeben Orlických hor, který spadá do velkoplošně zvláště chráněného území – **CHKO Orlické hory** (dále CHKO). Na západě v severním výběžku se rozkládá **Národní přírodní rezervace Králický Sněžník**, který je i zároveň nejvyšším bodem území a řadí se do maloplošného zvláště chráněného území s vyhlášenými ochrannými pásmy. V blízkosti pramení řeka Morava, která částečně protéká územím.

Dále se zde nachází **5 přírodních památek** a **8 přírodních rezervací**. **Ptačí oblast** soustavy Natura 2000 je zde jedna, a to v západní části území v oblasti Králického Sněžníku, celkem zasahuje do území 11 obcí. **Evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000** je na území **11**. **Památných stromů** se nachází na území **124**, nejvíce jich je koncentrováno do měst Žamberk a Králíky.

Tabulka 2.2.6._3: Přehled přírodních památek, přírodních rezervací a evropsky významných lokalit

Druh oblasti	Název
Národní přírodní rezervace	Králický Sněžník
Chráněná krajinná oblast	Orlické hory
Přírodní parky	Orlice, Buková hora – Suchý vrch, Jeřáb, Králický Sněžník
Přírodní rezervace	Zemská brána, V dole, Třebovské stěny, Selský les, Psí kuchyně, Hemže-Mýtkov, Hynkovice, Sutice
Ptačí oblasti	Králický Sněžník
Evropsky významné lokality	Zaorlicko, Psí kuchyně, Moravská Sázava, Lanškrounské rybníky, Hemže-Mýtkov, Bouda u Těchonína, Brandýs, Králický Sněžník, Litice, Tichá Orlice, Vadětín - Lanšperk
Přírodní památky	Čenkovička, Hradní kopec Litice, Letohradská bažantnice, Údolí Záhorského potoka, Selský potok

CHKO Orlické hory

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Orlické hory byla vyhlášena v roce 1969. Nachází se v okrese Rychnov nad Kněžnou a menší částí na jihu zasahuje i do okresu Ústí nad Orlicí. Na území MAS Orlicko se to týká obcí České Petrovice, Klášterec nad Orlicí a Kunvald. Celková rozloha CHKO Orlické hory činí 204 km². Pokrývá nejvýše položené části Orlických hor. Osou CHKO je horský hřeben

táhnoucí se od severozápadu (od Olešnice v Orlických horách) směrem na jihovýchod, kde končí poblíž Zemské brány.

Zde se nachází naučná stezka Zemská brána, která je jednou ze čtyř naučných stezek, které provozuje Správa CHKO Orlické hory. Na Zemské bráně lemují výrazné rulové skály úsek několika set metrů balvanového úzkého řečiště. To působí dojmem vstupní brány do Čech. Tomuto přirovnání napomáhá také kamenný most s jedním obloukem, u něhož začíná právě naučná stezka Zemská brána. Je to 3 km dlouhá trasa, která má 22 zastavení.

CHKO zasahuje do území tří MAS. Největší část náleží do územní působnosti MAS Sdružení SPLAV, sever CHKO zasahuje do území MAS Pohoda venkova, malá část na jihu CHKO přesahuje do území MAS Orlicko. Hranice CHKO je vymezena nejednoznačně, není vytvářena územně-správními hranicemi, jako jsou obce, části obcí nebo katastrální území. Vzhledem k výše popsaným vedením hranic CHKO nelze spolehlivě stanovit počet obyvatel, kteří žijí v CHKO. Na celém území žije trvale necelých 3 tis. obyvatel. Na území MAS Orlicko dle dostupných údajů trvale nežije ani jeden člověk, nachází se zde pouze několik neobydlených staveb na území obce Klášterec nad Orlicí.

CHKO je od roku 1999 rozdělena do 4 zón podle stupně ochrany přírody a krajiny. Pro své přírodní podmínky, tvořící významnou přirozenou akumulaci podzemních a povrchových vod, byly Orlické hory v roce 1978 vyhlášeny chráněnou oblastí přirozené akumulace vod – CHOPAV. Hranice CHOPAV je shodná s hranicí CHKO Orlické hory. Klimaticky patří větší část území do chladné oblasti, pouze část podhůří zasahuje do mírně teplé oblasti.

Orlické hory se vyznačují poměrně velkou rozmanitostí přírodních biotopů. V 15. – 19. století byly původní bučiny vykáceny a nahrazeny smrkovými monokulturami, což způsobuje nízkou ekologickou stabilitu lesů. Také je zde problém šíření a vytlačování původních druhů rostlin synantropními rostlinami. Odlesňování způsobuje snížení rozmanitosti živočišných druhů, vyskytuje se zde poměrně velké množství ohrožených druhů živočichů.

Orlické hory plní funkci rekreační, a to jak pro místní obyvatele, tak i pro návštěvníky z jiných částí České republiky a zahraničí. Ta je však limitována únosností přírodního prostředí. **Zejména v zimním období je v největších lyžařských střediscích počet návštěvníků na hranici únosnosti.** Přitom v posledních letech roste počet žádostí o výstavbu rekreačních objektů i sjezdových tratí v CHKO. Vybavenost zařízeními pro letní sporty (bazény, tenisové kurty apod.) je zatím v Orlických horách spíše nižší, zvyšuje se však zájem o výstavbu rozhleden.

Na základě společných jednání všech MAS v území CHKO Orlické hory, zástupci CHKO a zástupci destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko, definovali všichni aktéři tuto dílčí SWOT a vhodné problémové okruhy ke společnému řešení:

SWOT – CHKO Orlické hory:

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Spolupráce s majiteli (pozemků, lesů, atd.), dalšími organizacemi (Lesy ČR, Povodí Labe, Ministerstvo zemědělství, ...)</p> <p>CHKO – významná pramenná oblast</p> <p>CHKO spravuje 4 naučné stezky, 1 z nich na území MAS (NS Zemská brána)</p> <p>Zemská brána – geologicky vzácné území CHKO – zajišťuje kvalitní terénní informační systém</p> <p>CHKO o své činnosti publikuje v regionálním tisku a na webových stránkách</p> <p>Letní a zimní turistika</p> <p>Kvalitní dopravní infrastruktura (vč. cyklobusů)</p>	<p>Lesní hospodářství – velké množství smrků na úkor listnatých dřevin (námraza, škůdci)</p> <p>Zvěř okusuje stromy</p> <p>Invazní rostliny</p> <p>Neobhospodařování určitých úseků půdy zemědělci (př. mokřady) – nemohou tam jet traktorem</p> <p>Mokřady – ruční sekání (provozuje CHKO)</p> <p>Objekty, které nedisponují ČOV, vypouští vodu (vč. škodlivých látek) do potoků</p> <p>Na propagační materiály jsou omezené prostředky (letáky nepřilákají pozornost)</p> <p>Nemonitoruje se návštěvnost území</p> <p>Finanční příspěvky - pouze z Ministerstva zemědělství (dle aktuálního rozpočtu)</p>
Příležitosti	Hrozby
<p>Využití alternativních zdrojů energie</p> <p>Aktivní zapojení veřejnosti, škol, dobrovolníků</p> <p>Spolupráce s MAS</p> <p>Zapojení dalších aktérů do činnosti a ochrany přírody (vlastníci půd, pozemků, firem, atd.)</p> <p>Větší příspěvky z Ministerstva zemědělství</p>	<p>Překyselení půdy</p> <p>Nárůst výstavby rekreačních objektů</p> <p>Velké množství sjezdových tras, rozhleden atp.</p> <p>Tlak na zalesňování bezlesí (vede k homogenizaci krajiny)</p>

Problémové okruhy k řešení (navržené ve spolupráce všech MAS na území CHKO Orlické hory a Destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko):

- Nákup techniky pro údržbu cenných luk a biotopů
- Podpora zlepšování druhové skladby a struktury lesů a ostatních rostlin
- Zřízení informačního systému, zajištění terénních průvodců pro veřejnost, podpora výstavby nocovišť
- Komunikace a osvěta návštěvníků i vlastníků pozemků

Geomorfologie a geologie

Nejvýraznějšími geomorfologickými elementy jsou - hřeben Orlických hor s nejvyšším vrcholem Suchý Vrch (995 m n. m.), Králický Sněžník se stejnojmenným vrcholem (1424 m n. m.), relativně členitá Svitavská pahorkatina – Kozlovský kopec (601 m n. m.), Andrlův chlum (559 m n. m.) – svou stavbou jsou **vhodné k využití pro cestovní ruch** (zejména lyžařské areály, rozhledy do okolí). Vyvýšenina Mariánské hory (491 m n. m.) u Horní Čermné má navíc charakter poutního místa.

Tabulka 2.2.6._4: Přehled geologických lokalit

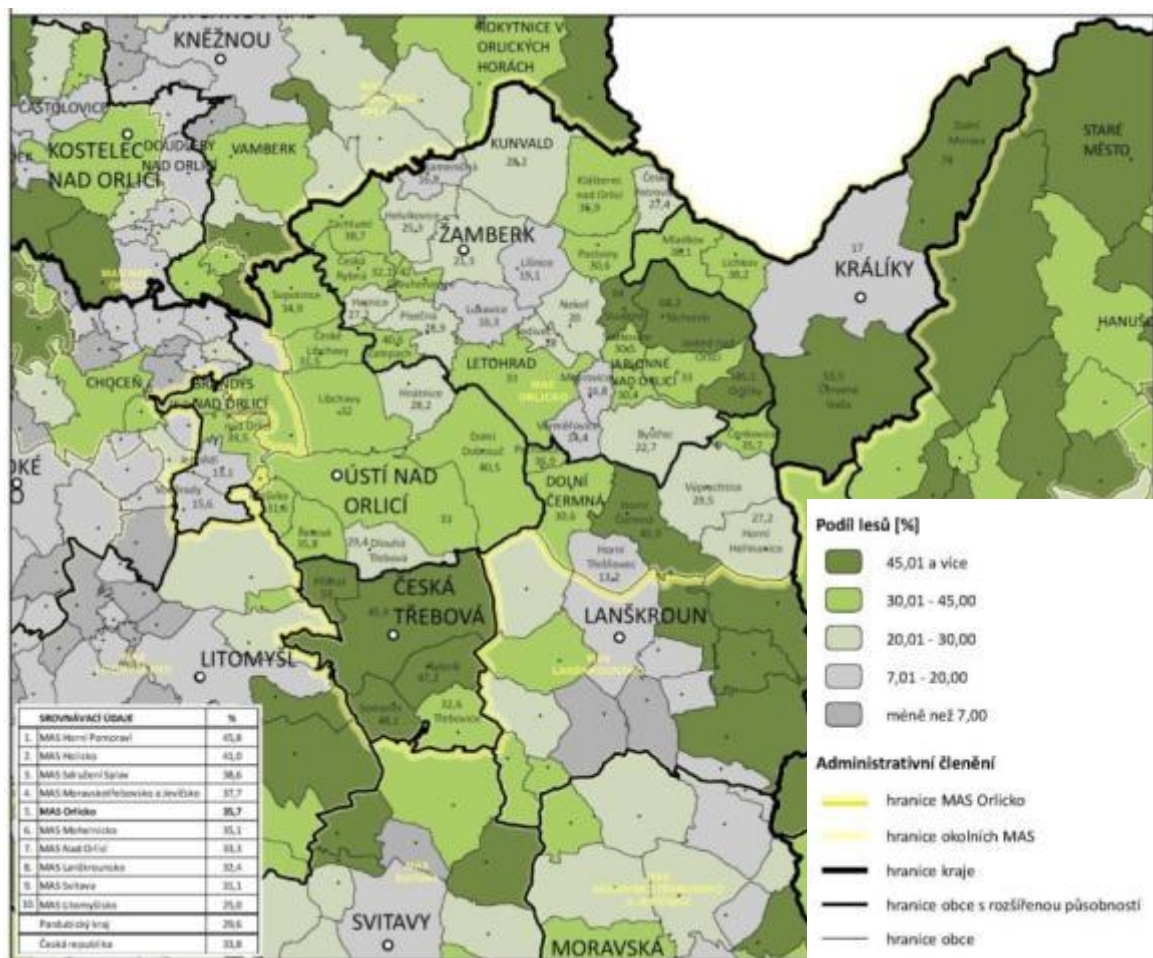
Název lokality a charakteristika objektu	Stupeň ochrany
Jablonné n.Orlicí - údolí Orličkovského potoka Skály po obou březích Orličkovského potoka - kaňonovitě údolí se skálami dosahujícími výšky až 15 m a v délce asi 100 m. Skalní výchozy jsou i v celém údolí, nejvýznamnější jsou v místě zúžení údolí těsně před městem.	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
Jeskyně v horním údolí Moravy Jeskyně, krasové prameny, ponory.	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
Králický Sněžník Území Králického Sněžníku a údolí Moravy, Malé Moravy a Prudkého potoka mezi obcemi Velká Morava, Stříbrnice a hranicí s Polskem.	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
Moravský Karlov Pískovna s tektonickým stykem křídly kladského prolomu a ortorul. Délka 80 m, šířka 30 m.	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
Písečná Odkryv v remízku u silnice a v opuštěných lůmcích v bazálních sedimentech svrchní křídly.	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
Studenské skály Skály a mrazové sruby v ortorulách.	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
Tvarožné díry Jeskyně tvořené soustavou jeskynních chodeb, délka 245 m, v délce 100 m protékají vody podzemního potoka.	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
Žampach – kalkrusta Skalní výchozy a skalní defilé hrubozrnných pískovců až slepenců s polohami a čočkami vápenců dosahují mocnosti 2 - 4 m, celková mocnost karbonátem zpevněných hornin je až několikanásobně vyšší a tvoří morfologickou dominantu kraje - vrch Žampach.	B - Geologické lokality doporučené k ochraně
Čenkovička Výchozy a skalky ortorul především na západním konci obce Čenkovice a v poloviční vzdálenosti mezi Čenkovicemi a obcí Bystřec - pravděpodobně zbytky po opuštěné těžbě. Skalní stěna cca 10m. Údolní niva.	A - Přírodní památka (PP)
Zemská brána Průlomové údolí Divoké Orlice od hranice s Polskem po Klášterec nad Ohří. Hluboce zaříznutý úsek s balvanitým řečištěm, skalky a skalní výchozy tvořeny sněžnickými ortorulami.	A - Přírodní rezervace (PR) v CHKO

Zdroj: lokality.geology.cz, 5/2014

Kromě Zemské brány, která v území patří k notoricky známým turistickým výletním cílům, nejsou výše uvedené geologické lokality (z pohledu jejich geologického potenciálu) **dostatečně využívány pro rozvoj cestovního ruchu**, a to v souladu s požadavky na trvale udržitelný rozvoj (zmapování, vybudování naučných stezek, propagace, využití možnosti zapojení do sítě geoparků, tvorba a nabídka produktů cestovního ruchu včetně možnosti zpřístupňování těchto lokalit formou průvodcovské služby, atd.).

Lesy

Mapka 2.2.6._5: Lesnatost v území MAS ORLICKO

Zdroj: ČSÚ, 2012

Lesní půda svou rozlohou 17 458 ha tvoří 22,68 % rozlohy regionu. Vysoký podíl zalesnění vykazují především ORP Králíky a Česká Třebová.

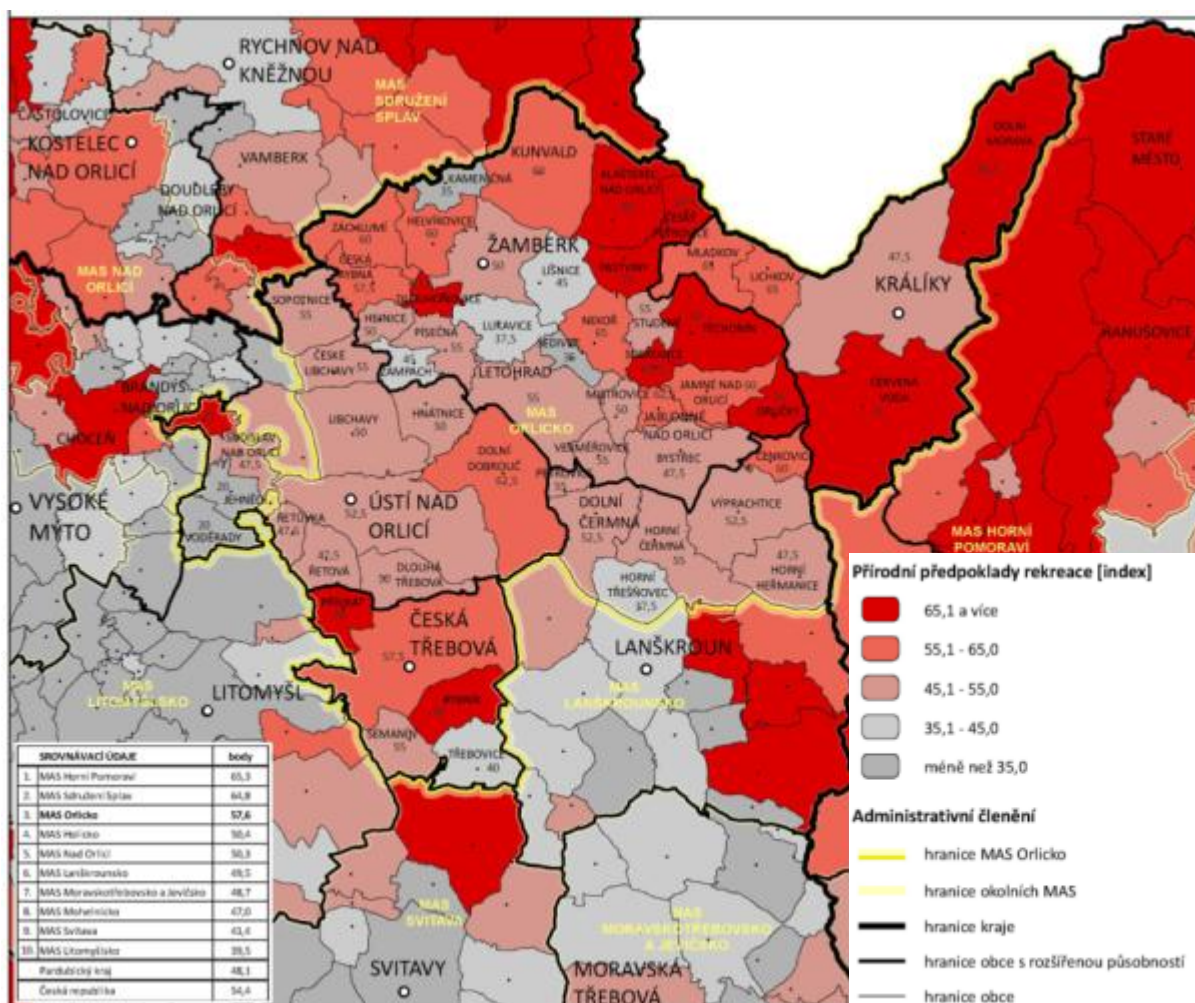
Kromě hospodářských funkcí lesa (které jsou řešeny samostatně v kapitole č. 2.2.8.) je jeho funkce nepostradatelné z pohledu **environmentálního a společenského**. Lesy v územní působnosti MAS ORLICKO jsou protkány více než 500 kilometry značených turistických tras a cyklotras. V zimním období jsou zde vedeny lyžařské – běžecké trasy. V oblasti Suchého vrchu je připravován projekt na

vybudování singltreku, čtyřkilometrový singletrail je vybudován také na Dolní Moravě. V České Třebové slouží jak návštěvníkům, tak residentům Bike Park a Lanový park.

V uplynulých letech byly za účasti různých subjektů v území (místní investoři, svazky obcí, KČT) realizovány projekty k posílení rekreační funkce těchto lesů, k nim patří např. i vybudování **informačního a sociálního zázemí Lyžařské běžecké oblasti Buková hora – Suchý vrch**, který na neziskové bázi představuje infrastrukturu pro vstup do lyžařských – běžeckých tras a zázemí pro návštěvníky (uživatele): toalety, převlékárny, prostor pro odložení odpadků, občerstvení, vzdělávací prostory a možnost nouzového přespání.

Souhrnně je potenciál přírodních předpokladů rekreace zhodnocen v následující mapě:

Mapka 2.2.6._6: Index přírodních předpokladů rekreace

Zdroj: Cenia 12/2012, ČSÚ 12/2012, ČHMÚ 2008 - 2012

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Vysoká ekologická stabilita území</p> <p>Existence velkoplošných a maloplošných chráněných území</p> <p>Malebná krajina, krajinná a druhová pestrost regionu</p> <p>Existence geologických lokalit, přírodních parků a přírodních památek</p> <p>Velká lesnatost území s potenciálem využití k plnění společenských funkcí</p> <p>Nízký index přírodních předpokladů rekreace pouze na 10 % území</p> <p>Úspěšné projekty zaměřené na trvale udržitelné využití krajiny k rekreaci i k cestovnímu ruchu (cyklostezky, cyklotrasy, pěší turistika, běžecké trasy, singltreky a singletraily, naučné stezky,...)</p>	<p>Nedostatečné využití potenciálu území k trvale udržitelnému rozvoji cestovního ruchu (nedostatečné zmapování, prezentace a zpřístupnění lokalit široké veřejnosti)</p> <p>Nezodpovědné chování residentů v území (např. vlastníků pozemků v CHKO / NPR)</p> <p>Nezodpovědné chování návštěvníků v přírodě a krajině</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Zájem o aktivní trávení volného času v přírodě a krajině</p>	<p>Střet zájmů orgánů ochrany přírody a zájmů občanů (vlastníků) a investorů v území</p> <p>Nedostatek finančních prostředků k realizaci potřebných regulativních opatření</p>

Problémové okruhy:

- Zvyšování informovanosti návštěvníků a osvěta
- Zvyšování využití přírodního potenciálu území ve prospěch trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu a rekreace (mapování hodnotných prvků území, prezentace, budování naučných stezek, rekonstrukce přírodních prvků, zpřístupňování hodnotných přírodních lokalit, vyhlídek, atd., opatření ke zvyšování bezpečnosti návštěvníků v přírodě, obnova a vybavení turistických a cykloturistických tras, budování infrastruktury pro pobyt v přírodě - odpočívadla, nocoviště, tábořiště, atd., budování další infrastruktury pro plnohodnotné využití potenciálu území k rekreaci)

- Investice do pořízení techniky pro údržbu cenných luk a biotopů
- Realizace opatření pro zlepšování druhové skladby a struktury lesů a ostatních rostlin
- Rozvoj geoparku

Ochrana vod

Hydrologicky spadá území MAS do **úmoří tří moří** – Černého moře, Severního moře a Baltského moře. Fenomémem a osou celého území MAS Orlicko jsou toky Divoké a Tiché Orlice. Divoká Orlice napájí svými vodami největší vodní plochu v území – **údolní nádrž Pastvinská přehrada** (110 ha), která je významnou rekreační plochou, svůj význam plní ale také při zadržování přívalových vod a jejich regulaci (omezování rizika povodní) a jako malá vodní elektrárna. Hluboká údolí řek, říček a potoků dotváří podhorský charakter území a zhoršují kompaktnost a provázanost celého územního systému. V řešeném území je jímána **kvalitní podzemní pitná voda** ze tří křídových hydrogeologických struktur – Ústecká synklinála, Kyšperská synklinála a Kralický prolom.

Z pohledu stavu podzemních vod je území MAS ORLICKO rozděleno na tři části:

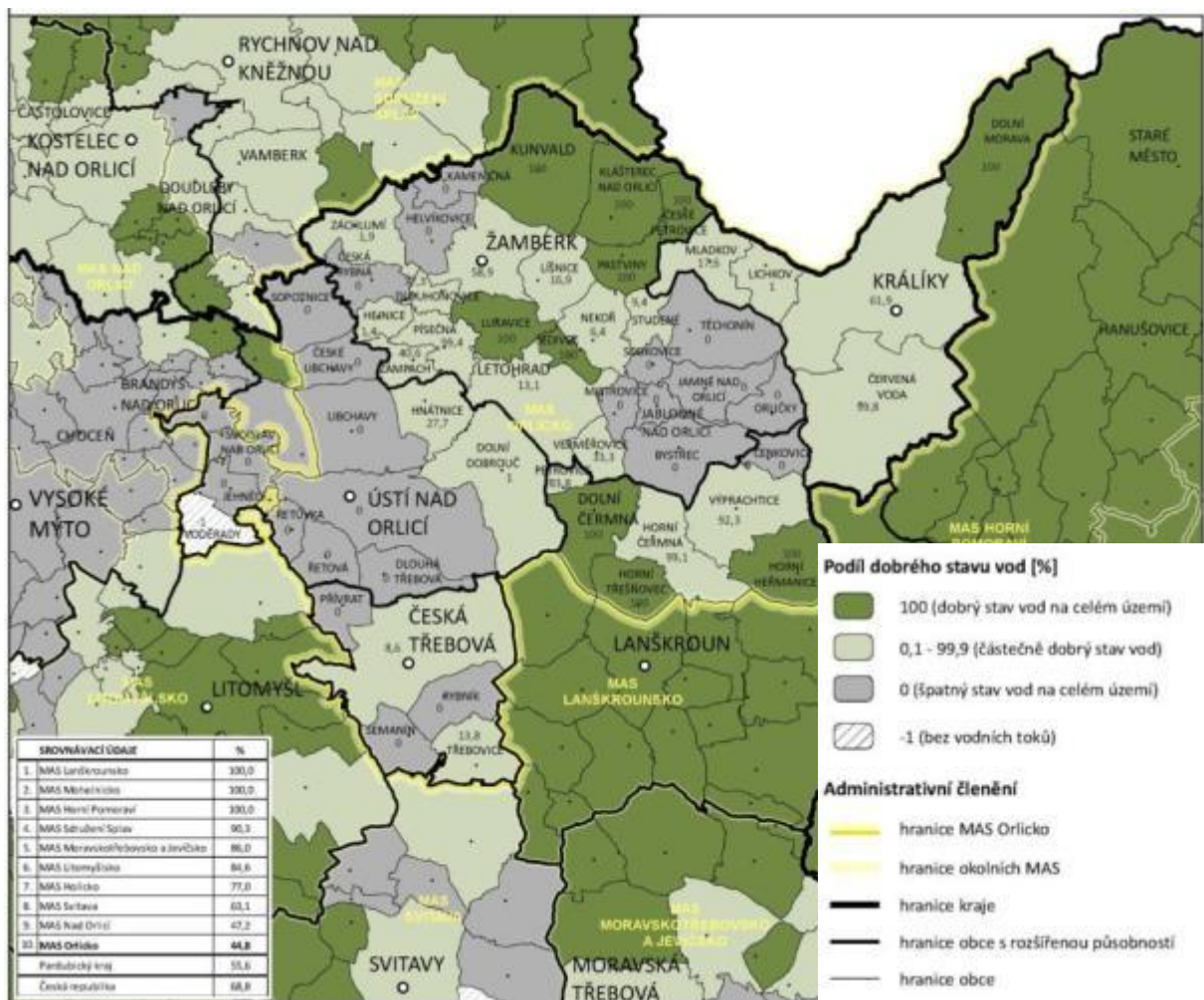
- I. 7 obcí v území ORP Žamberk a Králíky vykazují dobrý stav vod ve 100 % území
- II. Částečně dobrý stav je evidován v území na východ od Žamberka a Ústí nad Orlicí
- III. Zbývající část podzemních vod vykazuje špatný stav v celém území

Již od 20. let 20. století je v území katastrálních obcí ORP Králíky (Mladkov, Dolní Morava) zdokumentována existence léčivých radioaktivních pramenů. Tyto prameny však nebyly nikdy dále využity.

Téměř celé území zasahuje do **chráněné oblasti přirozené akumulace vod** (CHOPAV) Východočeská křída.

Mapka 2.2.6._7: Stav povrchových vod na území MAS ORLICKO

Zdroj: HEIS – VÚV, březen 2011

Stav povrchových vod v území MAS ORLICKO je identifikován od velmi dobrého (10 obcí), přes částečně dobrý (21 obcí) až po špatný (25 obcí).

Nízká kvalita vodních toků je spojena jak s nedostatečnou kanalizací v území (a kanalizací s odlehčením do vodních toků), tak malou samočisticí schopností některých vodotečí.

Otázka snížení znečištění vod pak souvisí především se zvyšováním počtu obyvatel napojených na ČOV a se zkvalitňováním odkanalizování území, ale i s řešením otázky znečištění vod zemědělskou činností a zlepšováním samočisticích schopností vodních toků v rámci komplexní péče o krajinu.

Záplavy a záplavová území

Území MAS ORLICKO je dotčeno třemi hlavními vodními toky s **evidovaným stupněm ohrožení povodní**. V **ORP Žamberk** se jedná o řeku Divokou Orlicí, kde je také stanoveno aktivní záplavové území. Rizikem povodní jsou zde dotčeny především obce v povodí pod vodním dílem Pastvinské

přehrad, kdy největší podíl občanů dotčených stoletou vodou je evidován v Líšnici (35,7 % obyvatel bydlících v záplavovém území), dále Helvíkovice (24,9 %), Žamberk (13,5 %) a Nekoř (3,1 %).

Na Tiché Orlici se v záplavovém území nachází obce Letohrad (7,7 % obyvatel), Verměřovice (48,5 %!! obyvatel v záplavovém území), Libchavy (3 %), Hnátnice, Brandýs nad Orlicí a Sudislav nad Orlicí. V Ústí nad Orlicí (Hylvátech) a Dlouhé Třebové hrozí vznik povodní také z řeky **Třebovka**.

Řešení otázky protipovodňové ochrany přitom nespočívá pouze ve výstavbě zábranných opatření a hrází, ale především ve **využití meandrů a nezastavěných údolních niv, ke zpomalení postupu povodňové vlny**. Sdružení obcí Orlicko zpracovalo v období let 2013 – 2014 Studii protipovodňových a protierozních opatření, na kterou chce navázat realizací konkrétních projektů.

Staré ekologické zátěže a nebezpečné nakládání s odpadem („černé skládky“)

Otázka starých ekologických zátěží a nebezpečného nakládání s odpady se dotýká území MAS ORLICKO v různém rozsahu a intenzitě.

V území ORP Ústí nad Orlicí nejsou evidovány velké ekologické zátěže, jejichž likvidace by vyžadovala mimořádné finanční prostředky. Černé skládky v území ORP vznikají v míře srovnatelné s jinými regiony Pardubického kraje.

V území ORP Králíky se nachází několik registrovaných ekologických zátěží. Jsou to bývalé skládky v Dolních Boříkovicích, Petrovičkách a v Králíkách (odpad z někdejšího podniku Tesla), areál benzinové stanice Králíky, areál dopravní společnosti VYDRUS Králíky, areál kasáren Moravský Karlov, bývalá střelnice Mlýnský Dvůr a skládka Bílá Voda. Dle informací starostů se jako problém jeví také úložiště nspecifických látek v Lichkově. V rámci skládky v Dolní Lipce proběhla sanace na základě podpory Pardubického kraje.

Také v ORP Česká Třebová se vyskytlo v letech 2010 – 2013 celkem 16 nelegálních skládek. Nejhorší situace je v obci Česká Třebová, kde je lokalizováno celkem 11 bývalých skládek. Řízená skládka je v obci Třebovice, dle rozhovorů se starosty je pak problémem především úložiště kontaminované zeminy v Přívratu.

Rovněž v ORP Lanškroun se vyskytují staré ekologické zátěže, které mohou potenciálně znečišťovat půdu a ohrožovat kvalitu podzemních vod. Jedná se například o obce Dolní Čermná, Horní Čermná a Výprachtice.

Evidence černých skládek a jejich přesný počet není k dispozici. Lze však konstatovat pozitivní tendence ve zlepšování infrastruktury pro nakládání s odpady, rozšiřování možností systémů nakládání s odpady a zlepšení dohledu, jež vedou ke snížení výskytu černých skládek z dlouhodobého hlediska. Černé skládky jsou zpravidla neprodleně likvidovány. Jejich likvidace je zpravidla hrazena z finančních prostředků obce.

Důležitou součástí prevence vzniku černých skládek je **osvěta obyvatel a stálé vzdělávání a informování občanů** o způsobech shromažďování a likvidace odpadů. Pro mnohé již zcela

samozřejmě postupy, je vhodné stále připomínat a upozorňovat na nové možnosti odkládání odpadů, které obce připravují.

Odpadové hospodářství

Otázkou odpadového hospodářství se velmi intenzivně zabývají všechny obce v územní působnosti MAS ORLICKO. V území se nachází **2 skládky odpadů** (v Českých Libchavách a v Třebovicích), dále se zde nachází stanoviště kontejnerů, sběrné dvory, třídění a recyklace odpadů.

Sběrné dvory se nachází v 5 městech v území MAS ORLICKO (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Žamberk, Jablonné nad Orlicí, Králíky). V dalších obcích jsou provozována **především sběrná místa**, která se svým rozsahem a provozem blíží provozu sběrných dvorů, pouze v nich není shromažďováno tak široké spektrum odpadů. Tato zařízení jsou dimenzována i pro spádová území těchto měst/obcí a vzhledem ke kapacitě je dostatečná rezerva pro odběr dalších odpadů z celé příslušné spádové oblasti.

Z průzkumu u jednotlivých obcí je zřejmé, že **vybudovaná síť zařízení je dostatečná** a obce, které tato zařízení nemají, řeší sběr tříděného/separovaného odpadu a nebezpečných odpadů v souladu s vlastními plány s nakládání s odpady. U nebezpečných odpadů je tradičním způsobem mobilní svoz nebezpečných odpadů. V obcích s velkým počtem sezónně ubytovaných (Dolní Morava, Mladkov, Čenkovice, Pastviny) dochází k posilování svozů, případně k odvozu odpadu na zavolání.

Spalovna ani jiné zařízení pro energetické využití odpadů se zde vůbec nevyskytují a nejsou provozována. Využití některé ze stávajících spaloven v rámci ČR je naprosto nereálné z důvodu dopravních vzdáleností, finanční náročnosti svozu atd. V Pardubickém kraji není spalovna provozována. V území se nachází **spalovna v obci Těchonín**, její provoz je však spojen s provozem areálu Centra biologické ochrany armády České republiky.

Otázka řešení **biologicky rozložitelného odpadu** (BRO) je řešena v zařízeních pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem v Libchavách (Ekola České Libchavy, s.r.o.) a Žamberku (TS Žamberk, s.r.o.). V současné době však pouze část obcí zajišťuje třídění BRO (pravidelným svozem, nebo svozem ve velkoobjemových kontejnerech). V rámci menších obcí je množství BRO dle průzkumu malé a většina BRO je zpracovávána přímo občany pro zahrádkářské a zemědělské využití. Co se týká území, jsou uvedená zařízení schopná pojmout většinou bioodpady pouze ze svého okolí, což potvrzuje i skutečnost, že kapacita těchto zařízení je většinou překročena.

V území se osvědčil systém sběru odpadu, který je řízen za pomoci čárových kódů. Obyvatelé jsou tím motivováni k větší míře třídění (např. za cenu snížení poplatku na příští rok). Tento systém funguje v Letohradě, Mladkově, Orličkách, Mistrovicích, Studeném, Jamném nad Orlicí, Bystřeci, Těchoníně, Jablonném nad Orlicí, Horních Heřmanicích, Horní Čermné, Verměřovicích a Petrovicích. V rámci mikroregionu Severo-Lanškrounsko se uvažuje o vzniku překladiště v obci Dolní Čermná, kde by docházelo ke kumulaci odpadu, který by byl dále předáván ve větších objemech na skládku do Českých Libchav.

Samostatnou kapitolou je otázka **osvěty občanů** v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a separace odpadů. Ačkoliv se **podíl separovaného odpadu**, podle provedených šetření v území, **meziročně stále zvyšuje**, a to mimo jiné díky pravidelné osvětě realizované např. v rámci škol v území (ekologické dny, soutěže, atd.), problémem zůstává otázka separace odpadů především u starších občanů, kteří nejsou touto osvětovou kampaní tak významně osloveni a otázka **separace více druhových odpadů** (např. při kombinaci více materiálů na obalových prostředích). Samostatnou otázkou je osvěta v otázkách likvidace a nakládání s nebezpečným odpadem (postřiky v zahrádkách, barvy, laky, atd.) a prevence vzniku černých skládek.

Otázka nakládání s odpadem je v současné době řešena i v rámci projektu tzv. Meziobecní spolupráce.

Terénní a dotazníkové šetření MAS ORLICKO:

Z výsledku terénního a dotazního šetření vyplynulo, že obce nemají velký zájem o budování sběrných dvorů z důvodu přísné legislativy jejich provozu. Z rozhovorů se starosty současně vyplynula potřeba rekonstrukce či rozšíření sběrných míst (v 6 případech), výstavba či rekonstrukce sběrného dvora (4 případy), výstavba kompostárny (4 případy) a potřeba dotřídovací linky pro odpad (1 případ).

Hluk a prašnost ovzduší

I přes obecně velmi dobrou kvalitu životního prostředí v území, je život obyvatel v území do jisté míry narušován především hlukem a prašností ovzduší.

Hluk je spojen především s existencí tranzitní dopravy v obcích (především podél komunikací I/11 a I/14) a podél železničních tratí (především železniční trať Praha – Česká Třebová, dále např. železniční trať v Letohradě). V případě silničních tahů je v souvislosti s nejen omezováním hluku z automobilové dopravy **plánována: výstavba** společného jižního obchvatu Žamberka a Helvíkovic; řešení dopravy v Jablonném nad Orlicí, odstranění úrovnového křížení s železnicí Letohrad – Lichkov; změna trasování silnice I/11 za obcí Šedivec; změna vedení silnice II/310 v prostoru Letohradu a jejího nového napojení na silnici II/360, což souvisí s řešením nevyhovujícího stavu vedení silnic v centru města.

Do roku 2022 bude zrealizována **výstavba rychlostní silnice R35**. Při této realizaci se počítá **s napojením okolních částí území několika přivaděči**, specificky přivaděčem Vysoké Mýto/Ústí nad Orlicí – České Libchavy – Žamberk, a tím k napojení na dálniční síť ČR. Jedním z očekávaných negativních jevů této realizace bude zvýšení intenzity tranzitní dopravy směrem do Polska.

Kvalita ovzduší je posuzována na základě koncentrace prachových částic PM₁₀ a PM_{2,5}. Na základě vyhodnocení **průměrné koncentrace těchto částic** za období let 2008 – 2012 (dle dat poskytnutých z ČHMÚ – OZKO) je možné konstatovat, že:

- Z pohledu **koncentrace prachových částic** PM₁₀ se nízké hodnoty nacházejí v ORP Králíky a severovýchodní části ORP Žamberk, kde **hodnoty ug.m⁻³** dosahují hodnot nižších nežli 20.

V dalších územích jsou hodnoty vyšší. Výsledná průměrná hodnota území MAS ORLICKO činí 19,7, což je **značně nad** celorepublikovým (14,1) i **krajským (9,2!!) průměrem**.

- Z pohledu **koncentrace prachových částic** $PM_{2,5}$ je vyhodnocení hodnot z hlediska rozložení v území shodné s ukazatelem hodnoty PM_{10} . Výsledná průměrná hodnota území MAS ORLICKO činí 15,2, což je naopak **mírně pod** celorepublikovým (15,3) i **krajským (16,1) průměrem**.

Snižování prašnosti ovzduší je pak spojeno jak s omezováním dopravy, tak se snižováním emisní zátěže z lokálních topenišť v území (a přechodem od tuhých paliv k jiným alternativním zdrojům vytápění).

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Výborný, nebo velmi dobrý stav podzemních vod v území</p> <p>Existence léčivých radioaktivních pramenů</p> <p>Dobře fungující systém odpadového hospodářství, převážně kapacitně vyhovující</p> <p>Rostoucí podíl separovaného odpadu, aktivní zapojení obyvatelstva do separace odpadu</p> <p>Aktivní politika odpovědného odpadového hospodářství, především ve spolupráci se školami</p> <p>Dobrá spolupráce mikroregionů a starostů na řešení společných témat životního prostředí (odpadové hospodářství, protipovodňová a protierozní opatření, ...)</p>	<p>Špatný stav povrchových vod na 45 % území</p> <p>Existence starých ekologických zátěží v území</p> <p>Stále se opakující výskyt černých skládek i přes probíhající osvětu a dostatečnou infrastrukturu odpadového hospodářství</p> <p>Rezervy v systému nakládání s bioodpadem a v separaci odpadu</p> <p>Nedostatečná osvěta v oblasti odpadového hospodářství a separaci odpadu především u seniorů a dále v oblasti nakládání s nebezpečným odpadem</p> <p>Vedení tranzitní automobilové i železniční dopravy centry obcí a s tím spojené negativní dopady na prostředí obyvatel (hlučnost, prašnost)</p> <p>Nadprůměrné koncentrace prachových částic PM₁₀ v území</p> <p>Existence záplavových území na řekách Divoká a Tichá Orlice a Třebovka</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Osvěta v oblasti ekologické výchovy, nakládání s odpady, podpora zodpovědného životního stylu</p> <p>Projekt meziobecní spolupráce realizovaný SMO ČR</p> <p>Využití přirozeného retenčního potenciálu krajiny ke snižování dopadů povodňové vlny v území</p>	<p>Změny legislativních podmínek vedoucí k dalším omezením a striktním limitům v nakládání s odpady a novým nákladům v systému (např. striktní požadavky pro ukládání bioodpadu)</p> <p>Zhoršení ekonomické situace občanů (nehrazení poplatků) a následně i obcí (stále vyšší zátěž obecních rozpočtů na chod systému nakládání s odpady)</p> <p>Možnost větší tvorby černých skládek při nevhodném zásahu do systému nakládání s odpady a nastavení finančních podmínek (poplatků), a to také s ohledem na stále nedostatečnou zodpovědnost občanů</p> <p>Další zvýšení intenzity dopravy směrem do Polska v souvislosti s dostavbou R35 a jejích přivaděčů.</p>

Problémové okruhy:

- Zvyšování informovanosti návštěvníků a osvěta veřejnosti v oblasti odpovědného chování k životnímu prostředí (odpadové hospodářství, pobyt v přírodě a krajině,...)
- Zvyšování využití přírodního potenciálu území ve prospěch trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu a rekreace (mapování hodnotných prvků území, prezentace, budování naučných stezek, rekonstrukce přírodních prvků, zpřístupňování hodnotných přírodních lokalit, vyhlídek, atd., opatření ke zvyšování bezpečnosti návštěvníků v přírodě, obnova a vybavení turistických a cykloturistických tras, budování infrastruktury pro pobyt v přírodě (odpočívadla, nocoviště, tábořiště, atd., budování další infrastruktury pro plnohodnotné využití potenciálu území k rekreaci)
- Investice do pořízení techniky pro údržbu cenných luk a biotopů
- Realizace opatření pro zlepšování druhové skladby a struktury lesů a ostatních rostlin
- Investice do infrastruktury pro rozšiřování, zkvalitňování a zefektivňování systému odpadového hospodářství
- Realizace aktivit směřujících ke zvýšení retenční funkce kraje s cílem zvýšení protipovodňové ochrany území

2.2.7. Život v obcích

Spolkový život

Spolkový život je dle pohovorů se starosty jednou z **klíčových oblastí rozvoje**, a to nejen pro obce, ale i pro města. Místní organizace, spolky či neziskové organizace plní většinou nejen svou základní funkci (např. SDH pomáhá při lokálních požárech), ale jsou stavebními kameny a hybnou silou při organizování místních kulturních a společenských akcí, brigád, apod.

Takové vnímání postavení těchto organizací v území **potvrdilo i dotazníkové šetření** MAS Orlicko, ze kterého vyšla oblast „Podpora činnosti klubů, spolků, sdružení v oblasti sportu, kultury, volného času pro děti, mládež a dospělé“ jako nejpreferovanější oblast.

V území MAS Orlicko bylo identifikováno **více než 520 spolků**, místních a neziskových organizací. Prakticky v každé z obcí funguje sdružení dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení a sportovní organizace. Velmi čtené je pravidelné setkávání seniorů. **25 % představitelů obcí uvedlo**, že právě **spolkový život, místní pospolitost a možnost kvalitního trávení volného času je nejvýznamnější hodnotou jejich obce**.

Problémy, které byly nejčastěji v souvislosti se spolkovou činností zmiňovány, jsou stárnoucí členská základna některých méně exponovaných organizací (např. ČČK, zahrádkáři), nízká kvalita materiálního vybavení a nedostatečné prostorové možnosti pro setkávání.

Uvedené skutečnosti potvrzují i výstupy z jednání se zástupci neziskových organizací, které opakovaně poukazují na to, že možnosti k **získání finančních prostředků na obnovu hmotného zázemí i pořízení vybavení jsou velmi omezené**, resp. prakticky nedostupné. Tento fakt potvrzuje i mimořádný zájem neziskových organizací o čerpání dotací u MAS Orlicko v dotačním období 2007 – 2013, kdy žádosti NNO představovaly skupinu žádostí předkládaných v nejvyšší četnosti a v jednotlivých výzvách pravidelně významně překračovaly existující disponibilní prostředky.

Jako další handicap při rozvoji spolkového života v obcích organizace opakovaně uvádějí překážky spojené s **formálními a administrativními požadavky na zajištění fungování organizace**, a to především v souvislosti s následným možným čerpáním prostředků z EU, případně zapojením do různých projektů a grantů. V tomto směru se organizace potýkají s limitními personálními kapacitami s přihlédnutím k neprofesionálnímu charakteru fungování (účetní služby, daňové a právní poradenství, atd.).

Občanská angažovanost

Z hlediska **zájmu obyvatel o svou obec a práci pro ni** je situace dobrá. Zejména je tento jev patrný v obcích od 200 do 500 obyvatel. V 65 % obcí a měst je navíc **zájem obyvatel kandidovat do místních zastupitelstev** a intenzivněji proniknout do jejího vedení. Hojně se také lidé **účastní tradičních místních společenských akcí** (přibližně z ¼). S účastí na veřejných schůzích je to ovšem horší.

Zúčastňuje se jich v průměru 8 obyvatel. Nejvíce lidé chodí diskutovat na zastupitelstvo v obci Přívrat a Voděřady.

Celoživotní vzdělávání obyvatel v území

Celoživotní vzdělávání obyvatel v území (mimo oblast rekvalifikací a odborného vzdělávání řešeného ÚP) je řešeno nabídkou neziskových organizací, škol a školských zařízení i samosprávami v území. Témata vzdělávání jsou různá: populárně – naučné, samosprávné, ale i v oblastech rozvoje osobních znalostí a kompetencí.

Pro období let 2014 – 2022 bude velmi aktuálním tématem také otázka Nového občanského zákoníku, který přináší téměř revoluční změny do práva občanského života. Vzdělávání široké veřejnosti v těchto oblastech tak bude aktuálním tématem zajištění základního právního povědomí obyvatelstva v otázkách, jakými jsou odpovědnost, dary a dědictví, smluvní vztahy a mnohá další témata.

Církev a církevní organizace a jejich příspěvek k rozvoji území

Na území se nachází mnoho církevních objektů, ať už nemovitostí nebo věcí movitých. Největšími a nejvíce zastoupenými církvemi jsou na území Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická a Československá církev husitská. Římskokatolická církev je převládající. Do jedné farnosti většinou spadá více obcí, o které se stará farář. Na chodu církví se podílejí další lidé, kteří pomáhají s výukou náboženství, varhaníci, zpěváci, pomocníci při práci s dětmi, mládeží, seniory, techničtí pracovníci, uklízečky atd.

Mimo bohoslužeb církevní organizace působí na bohatém poli aktivit a služeb ve prospěch široké skupiny obyvatel v území (vzdělávání mládeže a volnočasové aktivity pro děti a mládež, nízkoprahová centra, péče a volnočasové aktivity pro seniory, aktivity pro širokou veřejnost – Noc kostelů, atd.) a **mají tak potenciál přispívat k řešení otázek osob ohrožených sociálním vyloučením, chudobou nebo sociálně vyloučených**. Bohoslužeb a dalších akcí se účastní různý počet návštěvníků, ve větších městech (farnostech) se účast pohybuje v řádu stovek návštěvníků, v menších obcích (farnostech) je to v řádu desítek.

Církev disponuje památkami, kláštery, kostely, farami, kaplemi a drobnými sakrálními stavbami (např. sloupy, kříže, kapličky), křížovými cestami a movitostmi (obrazy, sochy atd.). Církev nyní řeší navrácení majetku v rámci církevních restitucí. Restituce se v největší míře týkají Římskokatolické církve a jde především o budovy, lesy a ornou půdu. Některé objekty jsou, nejen místně, velmi významné a jsou zapsány mezi kulturní památky. Například v České Třebové je rotunda svaté Kateřiny, zapsaná do seznamu kulturních památek, a je to jediná dochovaná románská stavba ve východních Čechách. Významnou památkou je poutní klášter Hora Matky Boží v Králíkách, jehož celý areál (kostel, konvent, kaple Svatých schodů, amity, ...) je zapsán v Ústředním seznamu kulturních

památek ČR. V současné době není žádný objekt v území ve vlastnictví církvi zapsán jako Národní kulturní památka.

Pro svou činnost jsou církve odkázány na příspěvky svých farníků a obcí. V oblasti lidských zdrojů se jedná ve většině případů o **dobrovolnickou práci** bez nároku na mzdu. Organizacím pak nejčastěji chybí **prostředky na zajištění vhodných prostor a jejich vybavení** pro nabízené aktivity a prostředky na péči o majetek.

Kulturní vyžití a významné kulturní akce v území

Vzhledem ke značnému počtu spolků a neziskových organizací je možné konstatovat, že v regionu je občanům k dispozici bohatý kulturní a společenský život. Především v období letní sezony se v území koná každý víkend několik hudebních, kulturních a dalších akcí zaměřených na různé skupiny občanů.

V regionu probíhají kromě tradičních akcí místního a regionálního významu také akce významu nadregionálního, s potenciálem pozitivního dopadu i do hospodářské oblasti území MAS. Mezi těmi s nadregionálním významem mohou být jmenovány např. **festival JamRock** v Žamberku, **Čermenské slavnosti** v Dolní Čermné, **Mezinárodní hudební festival** v Letohradě nebo **Kocianova hudební soutěž a festival** v Ústí nad Orlicí.

O dostatečnou distribuci informací je postaráno kromě standardní prezentace na vývěskách i prostřednictvím celokrajského portálu www.vychodnicechy.info, jehož aktuální obsah je zajišťován dlouhodobě fungujícím systémem vkládání dat podporovaným na úrovni kraje.

Zázemí pro kulturní vyžití v území:

V území se nachází široká nabídka objektů pro kulturní vyžití (kina, divadla, kulturní domy a sokolovny, klubovny a letní areály) – provozované na komerční i nekomerční bázi.

Mezi objekty, které vyžadují v budoucnu nejvýznamnější investiční akce, patří objekty sokoloven (orloven) v území. V uplynulém dotačním období bylo ze strany MAS podpořeno celkem 11 projektů různých tělovýchovných spolků, poptávka však vysoce přesahovala disponibilní zdroje.

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
Existence značného počtu aktivních neziskových organizací v území	Nedostatečná administrativní a personální kapacita
Potenciál církevních organizací pro zajištění sociálních, navazujících a doprovodných služeb a k péči o osoby ohrožené chudobou, sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených	Absence prostředků na investice do vybavení spolků (a církevních organizací), i na péče o objekty v jejich vlastnictví (především církevní organizace)
Široká nabídka akcí pro různé cílové skupiny	Špatný technický stav sokoloven (orloven) v územní působnosti MAS Orlicko
Existence dobře koordinovaných nadregionálních služeb (např. portál www.vychodni-cechy.info)	Velká konkurence NNO při čerpání darů a dalších dotací pro různé akce
Bohaté zázemí pro kulturní vyžití	Malá míra spolupráce NNO a dalších organizací

Vysoká absorpční kapacita při čerpání dotací	(např. církví)
Kladný vztah obyvatel k území, regionální identita	Nezájem veřejnosti o celoživotní vzdělávání (vzdělávání není téma) a jeho místně nedostupná nabídky
Podpora spolkové činnosti je prioritou obyvatelstva v území	Slabá účast na veřejných zasedáních
Ochota obyvatel kandidovat do místních samospráv	Malé povědomí o dobrovolnictví mezi obyvateli v území
Příležitosti	Ohrožení
Existence akcí nadregionálního rozsahu	Stagnace a zánik NNO
Větší míra spolupráce NNO	Stárnoucí členská základna managementu NNO
Ocenění lidí, kteří dlouhodobě a nezištně prospívají komunitě (spolky apod.)	Konkurence NNO při pořádání akcí (nekoordinovaný postup NNO a dalších organizátorů)
	Nedocení osob pracujících ve prospěch široké veřejnosti v různých službách (technické služby, vzdělávání, sociální služby, ...)

Problémové okruhy:

Obecné:

- Zkvalitnění zázemí pro fungování NNO (klubovny, sokolovny, pořízení vybavení)
- Realizace neinvestičních projektů a regionálních akcí
- Osvěta a podpora občanské společnosti (prezentace činnosti NNO, rozvoj občanských aktivit prostřednictvím vzdělávání, prezentace soudobých vzorů – např. trojnásobný úspěch Letohradského rodáka na OH v Soči, mládežnické zastupitelstvo, ...)
- Využití činnosti církví i NNO k řešení otázek osob ohrožených sociálním vyloučením, chudobou nebo sociálně vyloučených
- Podpora firemního dobrovolnictví

Další aktivity (zastřešení MAS Orlicko):

- Platforma pro zajištění komunikace a spolupráce NNO/církví, zvyšování efektivity a kvality fungování NNO prostřednictvím nabídnutí servisu v různých oblastech (dostupnosti odborných služeb pro potřeby NNO, výpůjčka nebo sdílení vybavení, výměna zkušeností, vzdělávání, ...) samostatně nebo ve spolupráci s dalšími vhodnými organizacemi (CpKp, atd.)
- Zajištění osvěty (příspěvek NNO pro rozvoj regionu)

- Mapování a následná pasportizace historických a kulturních památek ve vlastnictví církví a řešení otázek jejich obnovy

Sociální služby

Komunitní plánování, koordinace, spolupráce

Území MAS Orlicko se rozkládá na území celkem 5 ORP, což je z pohledu posouzení dostupnosti a kapacity sociálních služeb směrodatné.

Mapka 2.2.7._1: Pokrytí území MAS komunitním plánováním sociálních služeb

Uvedená tabulka uvádí informace o pokrytí území komunitním plánováním sociálních služeb.

Z šetření MAS ORLICKO vyplývá, že plánování sociálních služeb neprobíhá cca na 1/2 území.

ORP	Komunitní plánování
Žamberk	Pouze Letohrad a okolí
Králíky	Ne
Ústí nad Orlicí	Ano
Česká Třebová	Ano
Lanškroun	Ano
Celkem	Xxx

Obecně je **nedostatečná koordinace, komunikace, informovanost a spolupráce** v oblasti považována za jednu z hlavních překážek zajištění kvalitní, dostupné a optimalizované sítě sociálních služeb v území. Současně je žádoucí spolupráce při plánování sociálních služeb v území širších územních celků (tj. nejen pro ORP). Prohlubování a optimalizace této spolupráce je žádoucí s přihlédnutím k nejednotnému systému financování sociálních služeb ze strany státu, který nutí jednotlivé poskytovatele služeb k hledání dalších cest k financování – především prostřednictvím individuálních žádostí směřovaných na jednotlivé obce a města.

Otázka komunikace je prioritní jak na úrovni jednotlivých poskytovatelů služeb (a ve vztahu k městům a obcím) navzájem, tak **směrem k potenciálním uživatelům těchto služeb**. Neziskové organizace poskytující sociální služby upozorňují na fakt, že především u nových, inovativních služeb je pro zavedení této služby potřeba jak samotná propagace této služby, tak obecná osvěta související s nabídkou těchto služeb a jejím poskytováním.

Tabulka 2.2.7._2: Registrované sociální služby v území dle dostupnosti služeb v území

Paragraf (§)	Sociální služba	PU kraj	Česká Třebová	Králíky	Laňškroun	Ústí nad Orlicí	Žamberk	Celkem
37	Sociální poradenství	31	1	1	1	6	1	9
39	Osobní asistence	13	1	0	1	2	1	5
40	Pečovatelská služba	61	1	2	2	4	5	14
41	Tísňová péče	1	0	0	0	0	0	0
42	Předčitatelské a průvodcovské služby	1	0	0	0	0	0	0
43	Podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0
44	Odlehčovací služby	12	0	0	1	0	0	1
45	Centra denních služeb	4	0	0	0	0	0	0
46	Denní stacionáře	12	0	0	0	2	0	2
47	Týdenní stacionáře	2	1	0	0	1	0	2
48	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	9	0	0	1	0	2	2
49	Domovy pro seniory	22	1	1	2	1	0	5
51	Chráněné bydlení	6	0	0	0	1	1	2
52	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	7	0	1	0	0	1	2
54	Raná péče	1	0	0	0	0	0	0
55	Telefonická krizová pomoc	1	0	0	0	1	0	1
57	Azylové služby	9	0	0	0	0	1	1
58	Dům na půl cesty	4	0	0	0	0	1	1
60	Krizová pomoc	4	0	0	0	0	1	1
60a	Intervenční centra	1	0	0	0	0	0	0
61	Nízkoprahová denní centra	3	0	0	1	0		0
62	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	16	1	0	0	0	1	2
65	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	12	1	1	3	1	1	7
66	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	12	1	0	0	2	0	3
67	Sociálně terapeutické dílny	8	0	0	0	1	0	1
69	Terénní programy	11	1	0	0	0	0	1
70	Sociální rehabilitace	18	0	0	1	2	0	3
celkem		293	9	6	13	25	17	70

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, aktualizace 04/2014

Tabulka 2.2.7._3: Poskytovatelé registrovaných sociálních služeb se sídlem nebo pobočkou v území MAS Orlicko

Název organizace	Sídlo nebo pobočka	Služby	Terénní / pobytové / ambulantní
Amalthea, o.s.	Česká Třebová	Sociálně aktivizační, rodiny s dětmi	A/T
CEDR Pardubice, o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Sociálně aktivizační, senioři a osoby se zdravotním postižením	A
	Ústí nad Orlicí	Sociálně terapeutické	A
Centrum pro zdravotně postižené a seniory Pardubického kraje, o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A
	Ústí nad Orlicí	Osobní asistence	T
	Ústí nad Orlicí	Sociální rehabilitace	A
Centrum sociální péče města Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Pečovatelská služba	A/T
	Ústí nad Orlicí	Chráněné bydlení	P
Centrum sociální péče města Žamberk	Žamberk	Pečovatelská služba	T
Český klub nedoslýchavých HELP	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A/T
	Ústí nad Orlicí	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	A/T
Dita Škúrková	Pastviny	Pečovatelská služba	A/T
Domov důchodců sv. Zdislavy	Červená Voda	Domovy pro seniory	P
Domov důchodců Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A
	Ústí nad Orlicí	Domovy pro seniory	P
	Ústí nad Orlicí	Domovy se zvláštním režimem	P
Domov pod hradem Žampach	Žampach	Odlehčovací služby	P
	Žampach	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	P
	Žampach	Chráněné bydlení	P
KONTAKT Ústí nad Orlicí o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	T
	Ústí nad Orlicí	Telefonická krizová pomoc	T
Město Brandýs nad Orlicí	Brandýs n. Orlicí	Pečovatelské služby	T
Město Jablonné nad Orlicí	Jablonné n. Orlicí	Pečovatelské služby	T
Město Králíky	Králíky	Pečovatelské služby	T
Město Letohrad	Letohrad	Pečovatelské služby	T
Obec Červená Voda	Červená Voda	Pečovatelské služby	T
Obec Dolní Dobrouč	Dolní Dobrouč	Pečovatelské služby	A/T
Most pro o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A/T

NADĚJE	Česká Třebová	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	A
	Česká Třebová	Terénní programy	T
Občanské sdružení CEMA Žamberk	Žamberk	Azylové domy	P
	Žamberk	Domy na půl cesty	P
	Žamberk	Krizová pomoc	P
	Žamberk	Rodinné centrum - neregistrovaná soc. služba	xx
	Žamberk	Klub bez klíče - neregistrovaná soc. služba	xx
	Žamberk	Maceška – hlídání dětí předškolního věku (hospod. činnost)	xx
	Žamberk	Maceška – hlídání dětí předškolního věku (hospod. činnost)	xx
Oblastní charita Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A
	Ústí nad Orlicí	Pečovatelská služba	A/T
	Ústí nad Orlicí	Denní stacionáře	A
	Letohrad	Odborné sociální poradenství	A
	Letohrad	Osobní asistence	T
	Letohrad	Pečovatelská služba	T
	Letohrad	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	A
	Letohrad,ÚO	Půjčovna kompenzačních pomůcek – neregistrované soc. služba	
	Letohrad	Rodinné centrum - neregistrovaná soc. služba	xx
	Králíky	Odborné sociální poradenství	A
	Česká Třebová	Pečovatelská služba	A/T
Péče o duševní zdraví - region Pardubice	Ústí nad Orlicí	Sociální rehabilitace	A/T
Poradna pro rodinu Pardubického kraje	Ústí nad Orlicí	Odborné sociální poradenství	A
Rytmus Chrudim, o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Sociální rehabilitace	A/T
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých	Česká Třebová	Odborné sociální poradenství	A/T
	Česká Třebová	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	A/T
SKP - CENTRUM, o.p.s.	Ústí nad Orlicí	Terénní programy	T
Sociální služby Česká Třebová	Česká Třebová	Pečovatelské služby	A/T
	Česká Třebová	Týdenní stacionáře	P
	Česká Třebová	Domovy pro seniory	P
Stacionář Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Denní stacionáře	A
	Ústí nad Orlicí	Týdenní stacionáře	P

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, aktualizace 04/2014

Služby

Na základě provedených analýz území MAS Orlicko je možno konstatovat, že je pokryto **širokou sítí sociálních služeb terénního, ambulantního i pobytového charakteru**. Nejrozšířenější služby tvoří pečovatelské služby (14 registrovaných služeb v území) a služby sociálního poradenství (9 registrovaných). V území jsou však poskytovány i služby telefonické krizové pomoci (1), je zde provozován azylový dům (1), dům na půl cesty (1) a krizová pomoc (1). Celkem je v území registrováno 20 různých sociálních služeb.

Registrované sociální služby jsou poskytovány v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Další navazující sociální služby poskytují neziskové organizace buď na základě pověření dle zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů nebo dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Absence nebo nedostatečná kapacita byla identifikována především u následujících služeb v území:

- Dostupná krizová pomoc – ambulantní služba s podporou psychologa (ORP Ústí nad Orlicí) – nedostatečná kapacita
- Řešení otázky uživatelů drog (ORP Žamberk, Králíky) – potřeba analýzy situace, návrhu vhodných řešení i zajištění terénní služby v území
- Nedostupnost odlehčovací služby (v oblasti rodinné péče)
- Nedostatečná kapacita (dostupnost) chráněného a tréninkového bydlení pro osoby zdravotně postižené a sociálně vyloučené
- Dostupnost (ORP Žamberk, Králíky) a zvýšení kapacity (ORP Ústí nad Orlicí) denního stacionáře
- Zvýšení kapacit týdenního stacionáře v Ústí nad Orlicí
- Nedostatečné kapacity tréninkového bydlení pro osoby s duševním onemocněním
- Absence advokační služby pro pomoc obětem diskriminace na trhu práce z hlediska rovnosti žen a mužů, včetně ekonomického, psychologického a právního poradenství
- Nedostatečná kapacita sociálního a startovacího bydlení

Samostatnou kapitolu tvoří otázka **bezbariérovosti území** MAS Orlicko. Vybraná města v území MAS Orlicko jsou zapojena do projektu „Bezbariérové město“ a mají zpracované koncepce bezbariérové dopravy (2007 – Žamberk, 2008 – Ústí nad Orlicí). Ačkoliv byly dílčí aktivity realizovány, existuje stále velký počet míst, které jsou pro osoby s handicapem (zrakovým, pohybovým) uživatelsky nepřívětivé nebo nebezpečné (zábradlí chodníků, výška obrubníků, sklony, značení sloupků, dostupnost obchodů, atd.). Na téma bezbariérovosti (resp. vstřícnosti regionu pro osoby s handicapem) realizovala také MAS Orlicko celkem 2 projekty spolupráce (Orlické hory pro všechny, Jedeme všichni).

Problematika sociálně vyloučených lokalit

Vyloučená lokalita Borek

Vznikla v roce 1997, kdy město Česká Třebová rekonstruovalo panelový dům, v němž město zřídilo byty pro sociálně slabé občany. Ve vyloučené lokalitě bydlí okolo 800 obyvatel. Počet osob v lokalitě se **výrazně nemění**. Pokud se některé byty uvolní, rychle se objeví nový zájemce o bydlení. Největší pohyb je v domě č.p. 1821-1823, který patří ostravské firmě Toba Trade. Do tohoto domu se často

stěhují noví nájemníci z celé ČR, často jsou zde jen krátce a stěhují se pryč. Situaci v lokalitě je možno označit za klidnou (stabilizovanou), a to díky působení organizace NADĚJE přímo v lokalitě. Nedochozí zde k vážnějším sporům mezi minoritní a majoritní společností. Problémy se spíše vyskytují mezi původními romskými starousedlíky a nově přistěhovanými obyvateli. Toto soužití se v poslední době zlepšuje. V lokalitě se vyskytují problémy s drogami a také časté drobné krádeže. Vyloučená lokalita Borek není zajímavá pro extremistické skupiny a strany podobné DSSS. Ke klidu v lokalitě významně přispívá i činnost organizací působících ve vyloučené lokalitě. Město Česká Třebová podporuje provoz NADĚJE částkou 1 200 000 Kč ročně, na provoz nízkoprahového zařízení přispívá částkou 120 000 Kč. Dalšími organizacemi, které působí ve vyloučené lokalitě, jsou Oblastní charita, Amalthea, RC Rosa, Městská policie Česká Třebová, sociální odbor městského úřadu, Základní škola praktická. Uvedené organizace pořádají časté aktivity, akce a výlety pro zdejší obyvatele v rámci programů prevence kriminality.

Dílčí SWOT analýza: Borek	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Spolupráce několika organizací → možnost organizovat více a větší akce</p> <p>Existence projektů např. prevence kriminality</p> <p>Komunikace mezi organizacemi</p> <p>Organizace jsou aktivní</p> <p>Znalost prostředí a potřeb lokality</p> <p>Zvýšení počtu účastníků na atraktivních aktivitách</p> <p>Stabilizovaná situace v lokalitě</p>	<p>Málo zaměstnanců v organizacích působících v lokalitě</p> <p>Nízké finanční ohodnocení (obtížné přilákat nové pracovní síly, dobrovolníky)</p> <p>Nízká zaměstnanost obyvatel</p> <p>Negativní postoj obyvatel města Česká Třebová k finančním příspěvkům na oblast Borku</p> <p>Negativní postoj k lokalitě Borek</p> <p>Chybí zde zařízení „Dům na půli cesty“</p> <p>Chybí zde zařízení pomáhající mladým se začlenit, získat práci po absolvování školy (návaznost na aktivity pro děti)</p>
Příležitosti	Hrozby
<p>Získání dalších grantů a příspěvků</p> <p>Navýšení finančních příspěvků</p> <p>Přilákání více zájemců na aktivity</p> <p>Vytvoření více aktivit, programů</p> <p>Zapojení dobrovolníků, studentů sociálních a pedagogických škol</p> <p>Vytvoření pracovního místa pro sociálně vyloučené obyvatele</p> <p>Zřízení „Domu na půli cesty“</p>	<p>Ztráta (nebo výrazné snížení) finančních příspěvků (od města, kraje, ...)</p> <p>Přistěhování početnější skupiny lidí neochotných se přizpůsobit okolí</p> <p>Zhoršení situace v lokalitě (bezpečnost, násilí, atd.)</p> <p>Zničení vybavení, prostor</p> <p>Syndrom vyhoření pracovníků</p>

Vyloučené lokality Ústí nad Orlicí

V Ústí nad Orlicí není sociálně vyloučená lokalita přímo definována (označena). Nachází se zde však zhruba 10 míst (domů), kde méně přizpůsobiví občané města bydlí. Je to např. městská část Kerhartice, dále ulice J. K. Tyla, Třebovská, Švermova, Pražská. Ve městě působí a stará se o tyto občany SKP-CENTRUM, o. p. s., které zde působí 2 roky. SKP-CENTRUM spolupracuje se sociálním odborem městského úřadu, s volnočasovým klubem „Kamin“, s organizací Romodrom, která provozuje vězeňský program, účastní se komunitních plánování, školení, spolupracuje s Nadějí, občanskou poradnou, městskou policií a dalšími. Organizace se stará zhruba o 100 – 150 obyvatel, měsíčně je to pak 25 lidí. V rámci své činnosti pomáhají nalézt vhodné bydlení a zaměstnání pro sociálně slabé občany. Pracovníci pomohli najít několika lidem práci a pozitivně je k práci motivují (především mladé). Velkými problémy lidí jsou dluhy a exekuce, nezaměstnanost. Klub Kamin navštěvují děti, avšak bylo by vhodné rozšířit služby. Nejsou zde výrazné problémy s drogami.

SKP-CENTRUM by uvítalo finanční podporu na: výlety pro rodiny, akce, sportovní či hudební kroužky, studium pro mladé (doprava, internát), sociální místa (startovací mzdy).

Kapacita, limity a náklady organizací

Především neziskové organizace, které mají v území MAS Orlicko sídlo, poskytují kromě širokého spektra registrovaných služeb i další sociální služby, a to jak dlouhodobě, tak v rámci jednotlivých projektů a úspěšně se jim tak daří **etablovat do území, mapovat aktuální poptávku a potřeby území, propojovat různé skupiny potenciálních uživatelů služeb** (rodiny s dětmi, seniory, osoby ohrožené sociálním vyloučením, atd.) **a poskytované služby** (jak registrované, tak neregistrované).

Úspěšně se rozvíjí i **spolupráce s místními firmami (donátory)** – k příkladům dobré praxe patří například spolupráce s obchodním družstvem Konzum v rámci projektu „Společně za úsměv“ (veřejná sbírka s příspěvkem OD Konzum) nebo Burza filantropie organizovaná na území MAS ORLICKO Koalicí nevládek Pardubického kraje.

Kapacita organizací poskytujících sociální služby je různá, dle míry její profesionalizace (profesionálního řízení) a zkušeností. Z pohledu kapacit těchto organizací byly v rámci situační analýzy a terénních šetření zjištěny následující limity organizací:

- Nesystémové financování, především absence víceletého financování, a s tím spojené omezené možnosti strategického plánování i rozvoje lidských zdrojů organizací
- Rozvoj lidských zdrojů jak v oblasti managementu (koncepční práce, strategické práce, fundraising, řízení lidských zdrojů, ...), tak vzdělávání sociálních pracovníků a poskytovatelů péče
- Nízké praktické dovednosti absolventů škol a odchod absolventů mimo obor
- Investice do zázemí organizací (vlastní prostory a jejich bezbariérovost)
- Geografická poloha území a nízká hustota obyvatel vede k výraznému zvyšování nákladů, především terénních služeb

Otázka řešení kapacit organizací může být (a v území MAS Orlicko již částečně je) řešena prostřednictvím **dobrovolnictví**. První organizací, která poskytuje v území MAS tyto služby, je Dobrovolnické centrum Světlo.

Specifika dle ORP:

ORP Králíky – pro ORP je specifická nízká koncentrace sociálních služeb (především ve vazbě na velikost ORP), většina služeb je zajišťována ve spolupráci s ORP Žamberk. Ve městě Králíky se nachází Výchovný ústav se školou, což vede k vyššímu výskytu patologických jevů. V ORP se nenachází nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (v roce 2015 bude částečně realizováno v rámci projektu SRPDŠ při ZŠ v Červené Vodě), ani středisko volného času (-> chybí nabídka volnočasových aktivit a sociálních služeb pro děti a mládež). V ORP není žádná nezisková organizace sdružující více sociálních služeb. V území zcela absentuje řešení otázky uživatelů drog (mapování situace, terénní služby, navazující preventivní programy, ...).

ORP Žamberk - v území probíhá komunitní plánování pouze v rámci města Letohrad a okolí. Je zde koncentrován značný počet poskytovatelů sociálních služeb a služeb návazných a doprovodných s potenciálem dalšího rozvoje. Problematika protidrogové prevence je řešena pouze v Letohradě ve spolupráci s Laxus, o. s., a to na základě zájmu města. V území zcela absentuje komplexní řešení otázky uživatelů drog (mapování situace, terénní služby, navazující preventivní programy, ...).

ORP Ústí nad Orlicí – v území probíhá komunitní plánování sociálních služeb na velmi dobré úrovni. I v tomto ORP je koncentrován značný počet poskytovatelů sociálních služeb s potenciálem dalšího rozvoje. V území nejsou definovány vyloučené lokality, ale některá místa jsou potenciálně ohrožena jejich vznikem. Působí zde společnost Laxus o. s., která zde provozuje centrum primární prevence a terénní program (zaměřuje se na uživatele drog).

ORP Česká Třebová – v území probíhá komunitní plánování sociálních služeb na velmi dobré úrovni. I v tomto ORP je koncentrován značný počet poskytovatelů sociálních služeb s potenciálem dalšího rozvoje. V území se nachází sociálně vyloučená lokalita. Působí zde společnost Laxus o. s., která zde provozuje terénní program.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Existence komunitního plánování na části území</p> <p>Existence fungujících organizací sociálních služeb se sídlem v území MAS a potenciálem dalšího rozvoje a přenosu dobré praxe</p> <p>Existence širokého spektra pobytových, terénních i ambulantních služeb</p> <p>Existence poskytovatelů bezbariérové dopravy</p> <p>Zapojení do projektu „Bezbariérové město“ na části území</p> <p>Existence sociálního podniku – ORP Ústí nad Orlicí</p> <p>Existence donátorů v území</p>	<p>Absence a nedostatečná kapacita některých služeb v území (NZDM Kralicko, uživatelé drog, ...) a obecně nevyvážená dostupnost služeb v území</p> <p>Nedostatečné pokrytí území komunitním plánováním a nejednotnost těchto plánů</p> <p>Nedostatečná informovanost a erudovanost potenciálních uživatelů sociálních služeb a jejich rodinných příslušníků</p> <p>Existence sociálně vyloučených lokalit (Česká Třebová), a místa potencionálně ohrožena jejich vznikem (Ústí nad Orlicí)</p> <p>Nedostatek pracovních míst pro osoby ohrožené sociálním vyloučením</p> <p>Nedostatek pracovních míst na zkrácené úvazky</p> <p>Absence lidských zdrojů (nedostatečné dovednosti absolventů, jejich odchod mimo obor a vyčerpání kvalifikovaného personálu)</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Zapojení do tvorby strategických plánů PK</p> <p>Zapojení do komunitních plánů napříč oblastmi a spolupráce mezi organizacemi v území MAS</p> <p>Spolupráce s dalšími organizacemi při řešení sociálních potřeb území (školy a školská zařízení, NNO mimo sektor sociálních služeb, podnikatelské subjekty)</p> <p>Realizace inovací v poskytování sociálních služeb</p> <p>Uplatňování Standardu kvality sociálních služeb</p> <p>Meziobecní spolupráce – projekt SMO na podporu spolupráce obcí při řešení sociálních služeb</p>	<p>Dlouhodobě nesystémová podpora financování sociálních služeb</p> <p>Novela zákona o sociálních službách</p> <p>Nejasná odpovědnost za zajištění sociálních služeb (obec, ORP, kraj, stát)</p> <p>Geografické a demografické znevýhodnění (malá hustota obyvatel, nákladovost poskytování služeb)</p> <p>Rozpor mezi KPSS a Strategickým plánem kraje</p> <p>Nespolupráce organizací, nedodržování KPSS</p> <p>Rozpor mezi komunitním plánováním sociálních služeb na úrovni ORP a Pardubického kraje</p> <p>Zánik služeb</p>

Problémové okruhy:

Obecné:

- Podpora spolupráce subjektů při poskytování sociálních služeb (komunitní plánování sociálních služeb, a to jak v rámci ORP, tak napříč celým územím MAS, realizace společných projektů, koordinátor pro danou oblast, ...)
- Rozvoj a posilování kapacit poskytovatelů sociálních, doprovodných a navazujících služeb (investice do materiálně-technického vybavení, snižování nákladů organizací, vzdělávání pracovníků, výměna zkušeností, inovace, ...)
- Rozvoj stávajících sociálních, doprovodných a navazujících služeb a služeb pro rodiny směrem k vyšší kvalitě, kapacitě a efektivitě

Specifické:

- Region bez bariér (investice do úpravy občanské vybavenosti i rozvoje služeb s cílem snižovat nerovnosti v přístupu ke službám i rekreaci: systém poradenství a osvěty v oblasti zajišťování bezbariérových služeb, investice, ...)
- Zvyšování kapacit organizací a subjektů v území pro nabídku zlepšení uplatnění osob ohrožených sociálním vyloučením (osvěta, poradenství, záruky, výměna zkušeností, sociální podnikání, investice do vybavení, atd.), a to především v místech, kde se nacházejí nebo jsou ohroženy vznikem sociálně vyloučených lokalit
- Rozšiřování nabídky služeb, které v regionu v současné době nejsou k dispozici
- Podpora rozvoje dobrovolnictví (osvěta, vzdělávání, vysílající organizace)
- Podporovat celoživotní vzdělávání a regionálně dostupného vzdělávání v otázkách Nového občanského zákoníku

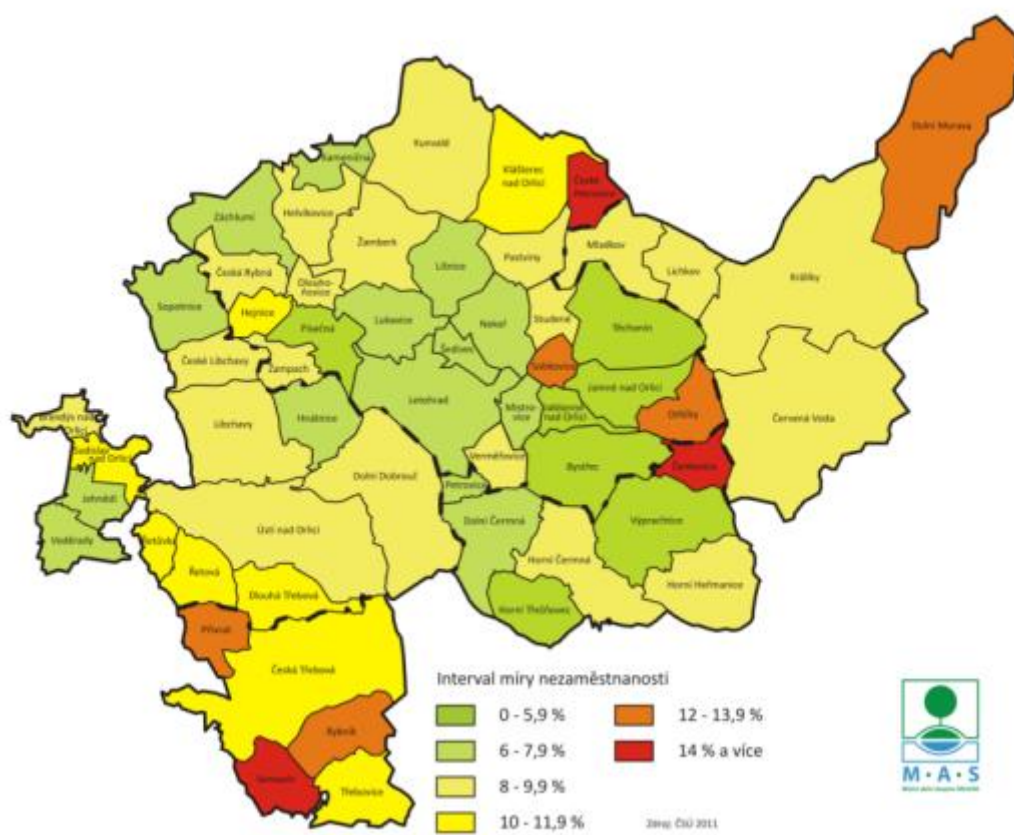
Další vhodné aktivity (možnost zastřešení MAS ORLICKO):

- Animační činnost, podpora výměny zkušeností (konference, setkání, ...) jako podpůrné aktivity především pro specifické, ale i obecné cíle
- Zastřešení společných (přesahových) projektů – jak na úrovni jednotlivých organizací (společné nákupy služeb, praxe, atd.), tak na úrovni meziodvětvové (spolupráce NNO – firma, atd.) nebo na úrovni výměny zkušeností (s dalšími MAS v i mimo území)
- Vzdělávání obyvatelstva v oblastech práv a povinností NOZ – ve spolupráci s dalšími subjekty v území

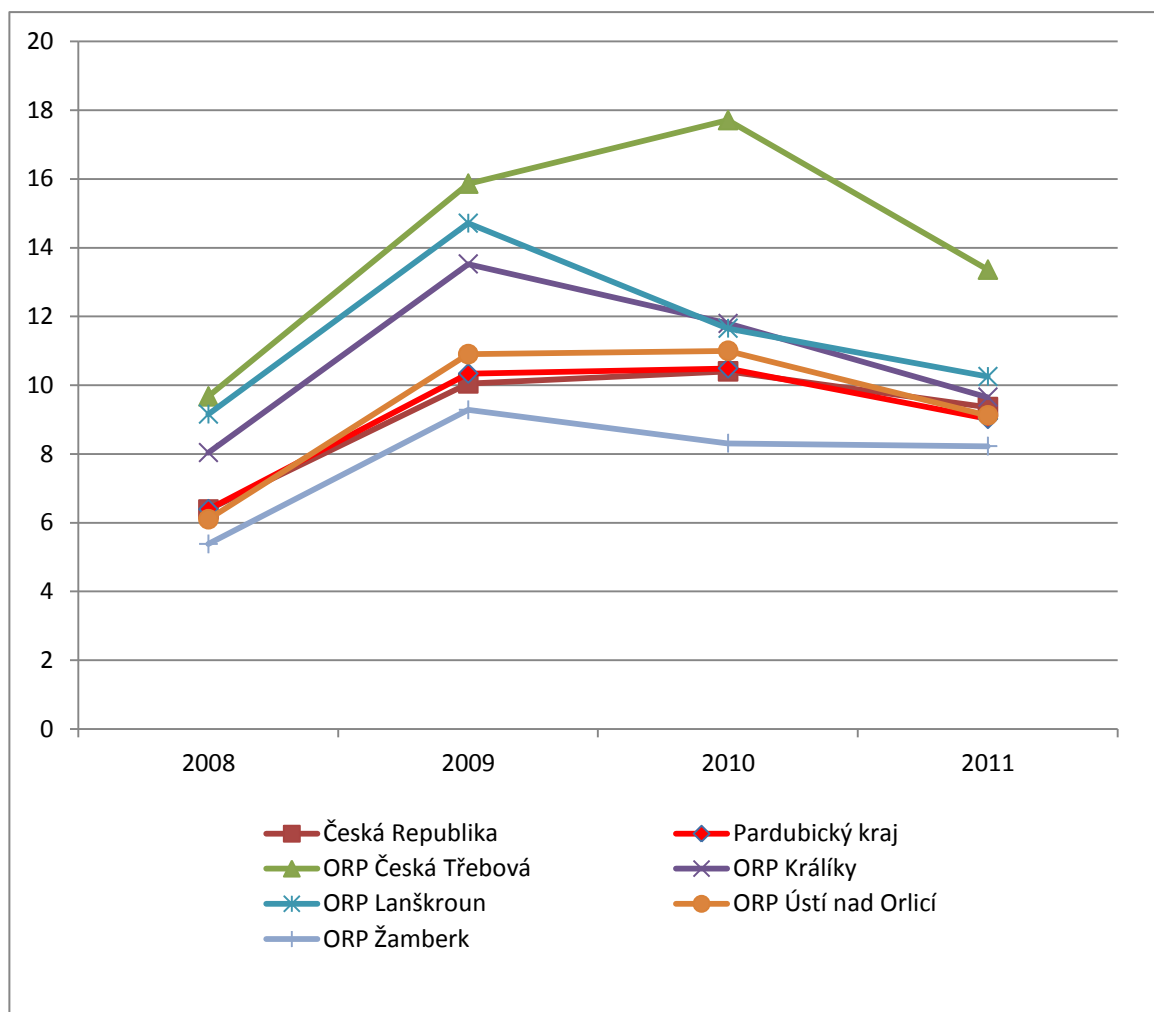
2.2.8 Hospodářské aspekty území

Obecné aspekty

Mapka 2.2.8._1: Nezaměstnanost v území MAS ORLICKO

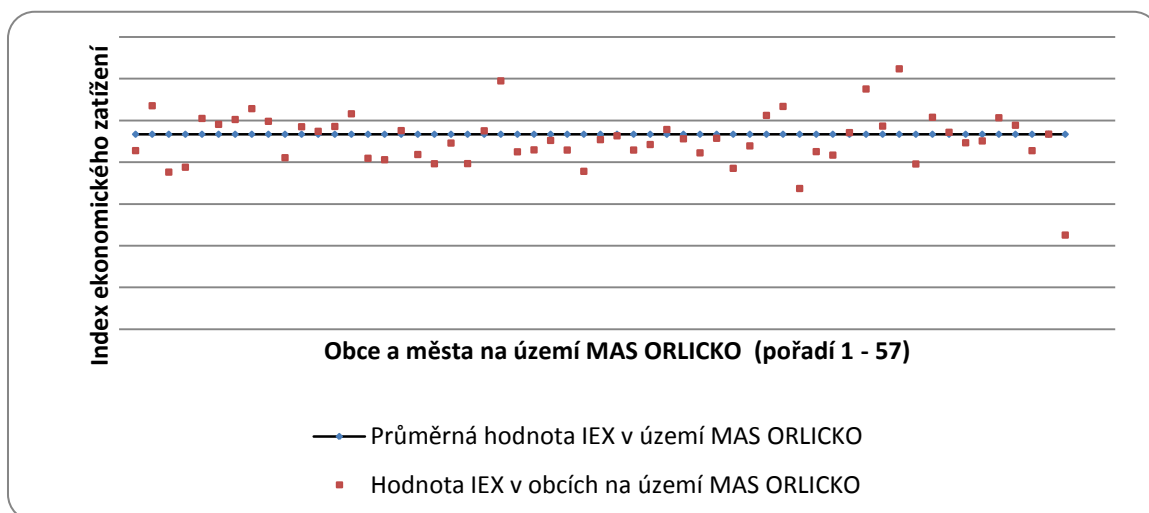

Graf 2.2.8._2: Vývoj nezaměstnanosti v území MAS (2008 – 2011)

Zdroj: ČSÚ, 2008 – 2011, vlastní zpracování

Graf 2.2.8._3: Hodnota indexu ekonomického zatížení v obcích

Zdroj: ČSÚ 2011, vlastní výpočet

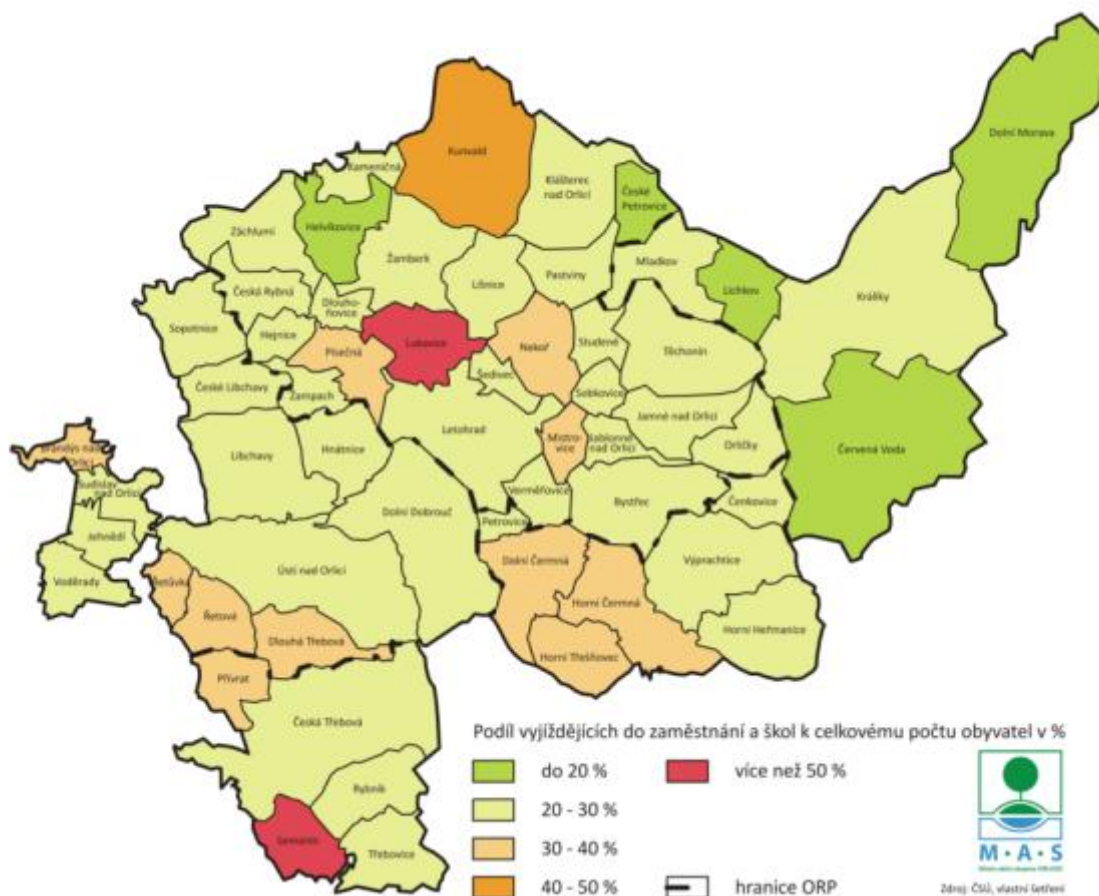

Zmapovanou situaci reflektují i **výsledky dotazníkových šetření**: 82,7 % občanů shledává možnost pracovního uplatnění v území **za nedostatečnou**. Zároveň jsou s podmínkami pro podnikání v území MAS Orlicko spíše nespokojeni (nejhůře hodnocená oblast), průměrná známka je 2,8 (na škále 1–4). Vznik nových míst a pomoc při zahájení a rozvoji podnikání by preferovalo 36,8 % dotázaných (čtvrtá nejvíce preferovaná oblast). Nejaktuálnější je dle respondentů tato potřeba v obcích Brandýs nad Orlicí, Bystřec, Červená Voda, České Libchavy, Klášterec nad Orlicí, Králíky, Kunvald, Libchavy, Orličky, Těchonín, Ústí nad Orlicí, Výprachtice, Žamberk.

V hodnotách nezaměstnanosti v území MAS ORLICKO mohou být sledovány především následující trendy:

- Vysoká míra nezaměstnanosti je identifikována ve všech obcích ORP Králíky (s nejvyšší hodnotou v obci Dolní Morava). Ve srovnání s celorepublikovým průměrem a v čase zde nezaměstnanost klesá, ale stále je nadprůměrná.
- Vysoká míra nezaměstnanosti je dále identifikována v pohraničních obcích území ORP Žamberk (s nejvyšší hodnotou v obci České Petrovice). Naopak nízká, až velmi nízká nezaměstnanost, je identifikována v jižní části ORP Žamberk s centry v obcích Jablonné nad Orlicí (3,9 % v roce 2011), Letohrad (4,5 % v roce 2011) a Žamberk (6,1 % v roce 2011). V průměru jsou hodnoty nezaměstnanosti v ORP Žamberk dlouhodobě pod celorepublikovým i krajským průměrem.
- Vyšší než 10 % nezaměstnanosti dále dosahují všechny obce v ORP Česká Třebová. Míra nezaměstnanosti v tomto ORP je dlouhodobě nadprůměrná.
- Nezaměstnanost v ORP Ústí nad Orlicí se pohybuje na úrovni celorepublikového a krajského průměru.
- Hodnota indexu ekonomického zatížení je velmi příznivá (průměrně 46,69 %) a ve většině obcí v ÚP MAS se pohybuje pod tímto průměrem.

Mapka 2.2.8_4: Vyjíždka za prací a do škol

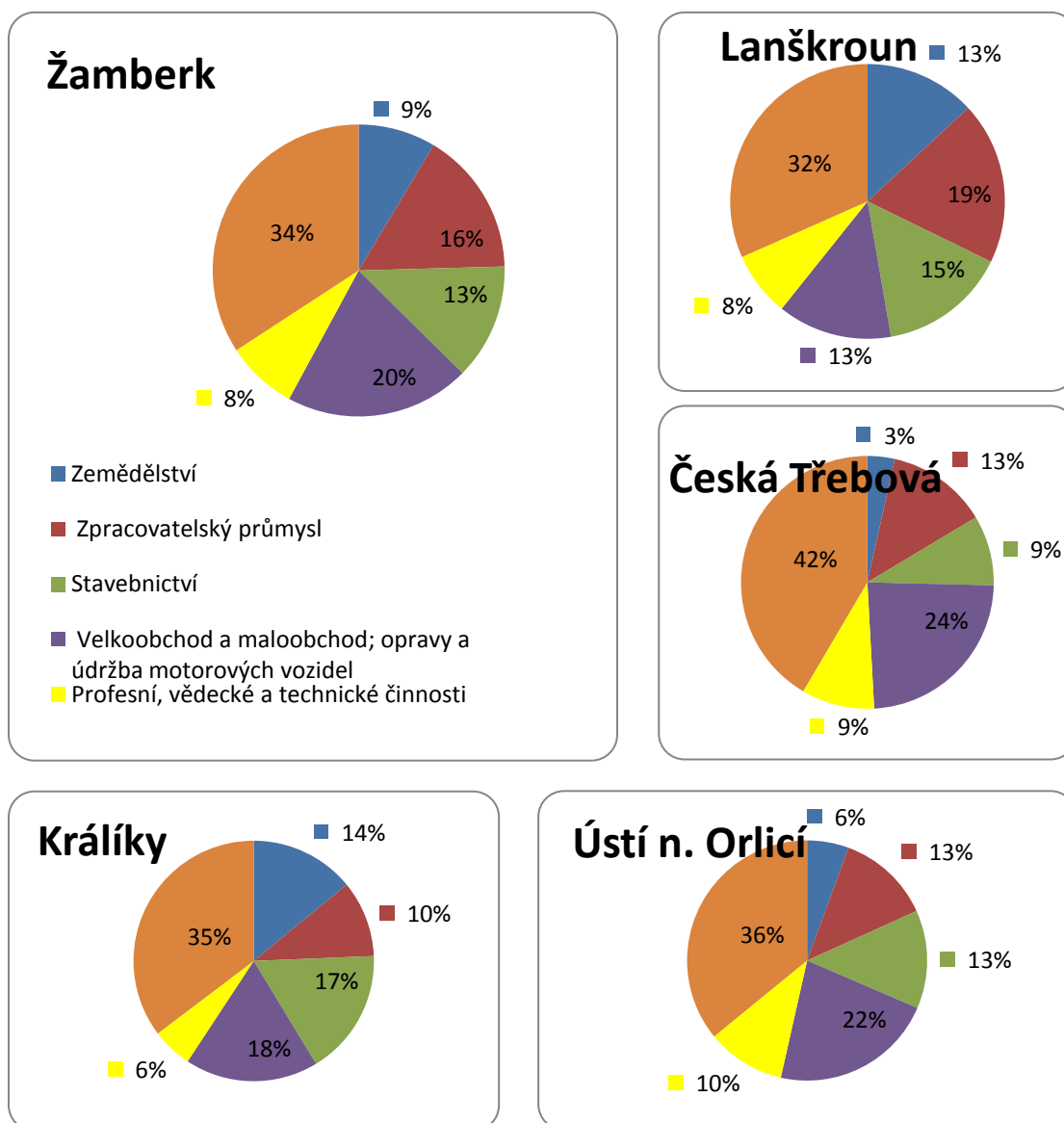

Podíl vyjíždky do zaměstnání a do škol v území je v rámci území velmi vyvážený. V 66 % obcí se podíl vyjíždky pohybuje mezi 20 – 30 % obyvatelstva, pouze u 5 % obcí je vyšší než 40 %.

Vzhledem k malé hodnotové diferenciaci nejsou pozorovány významné územní souvislosti (koncentrace) mezi vyjíždkou do škol (zaměstnání). Větší územní koncentraci obcí s vyšším podílem vyjíždky můžeme pozorovat v obcích **Řetůvka, Řetová, Přívrát a Dlouhá Třebová a Semanín**. Ve všech těchto obcích došlo v uplynulých pěti letech k nárůstu obyvatel, především kladným migračním saldem a současně jsou tyto obce poznamenány vyšší mírou nezaměstnanosti a nízkým indexem stáří (s výjimkou Řetůvky). Z toho lze dovozovat vyšší podíl dojíždějících občanů za prací. Obdobně je územní koncentraci vyššího podílu vyjíždky možné sledovat v obcích ORP Lanškroun.

Obecně však lze konstatovat, že se na území z pohledu vyjíždky nenachází žádné významné rozdíly. Významně se situace projevuje pouze v obci Lukavice (podíl vyjíždky > 50 %), a to díky lokalizaci této obce mezi městy Žamberk a Letohrad. Města vykazují stejnou úroveň vyjíždky jako obce.

Graf 2.2.8._4: Skladba podniků a jejich vývoj na území MAS ORLICKO (v letech 2008 a 2012)

Zdroj: ČSÚ, 2012

Kromě analýzy oborové skladby podniků byla provedena také analýza změny počtu ekonomických subjektů v období let 2008 až 2012 (sledováno na úrovni obcí a ORP).

Podle této analýzy došlo ke **zvýšení celkového počtu ekonomických subjektů** na území všech ORP.

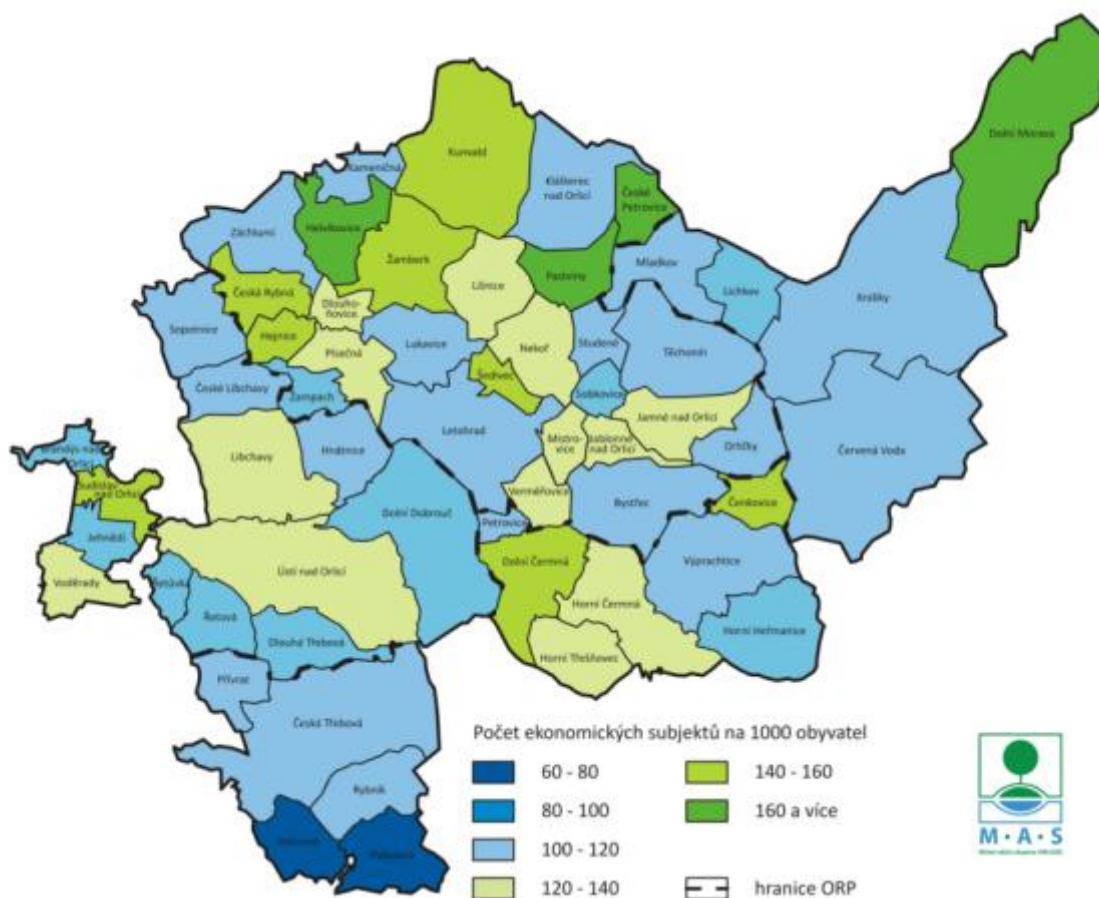
Z pohledu skladby ekonomických subjektů na území MAS ORLICKO převažují ve všech ORP **podnikatelské subjekty pracující na základě živnostenského podnikání** (60 % – 70 % všech ekonomických subjektů) a **i v této kategorii byl v období mezi roky 2008 a 2012 zaznamenán nárůst počtu subjektů**. Naopak meziroční pokles ekonomických subjektů byl ve všech ORP zaznamenán v kategoriích svobodná povolání a v **kategorii zemědělských podnikatelů**. Zde je situace zřejmě nejzávažnější, neboť v ORP Žamberk se celkový počet zemědělských subjektů mezi roky 2008 a 2012 zmenšil na **63 % hodnoty roku 2008**, v ORP Ústí nad Orlicí na **65 % hodnoty roku 2008**, v ORP Lanškroun **55 % hodnoty roku 2008** a v ORP Králíky a Česká Třebová na **87% hodnoty roku 2008**.

Tabulka 2.2.8._5: Zaměstnavatelé v území MAS dle počtu zaměstnanců

Kategorie počtu zaměstnanců	Počet zaměstnavatelů v území
1 500 - 1999	1 OEZ s.r.o.
500 – 999	6 Isolit-Bravo, spol. s r.o. Rieter CZ s.r.o. SOR Libchavy spol. s r.o. CZ LOKO, a.s. KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí Orlickoústecká nemocnice, a.s.
250 – 499	7 Kümpers Textil s.r.o. Dietfurt, s.r.o. KORADO, a.s. Bühler CZ s.r.o. Schulte Automotive Wiring s.r.o. Šmídl s.r.o. ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s.
200 - 249	6 BAPA s.r.o. Řetězárna Česká Třebová s.r.o. L D M , spol. s r. o. SOMA spol. s r. o. Agrostav, akciová společnost Ústí nad Orlicí Albertinum, odborný léčebný ústav, Žamberk
100 – 199	33
50 - 99	72
25 - 49	86
20 - 24	46
10 - 19	272
6 – 9	308
1 – 5	1 951
Bez zaměstnanců a neuvedeno	21 474
CELKEM	24 262

Zdroj: ČSÚ, 2012

Mapka 2.2.8._6: Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel (v roce 2012)

Zdroj: vlastní šetření MAS ORLICKO, 2012

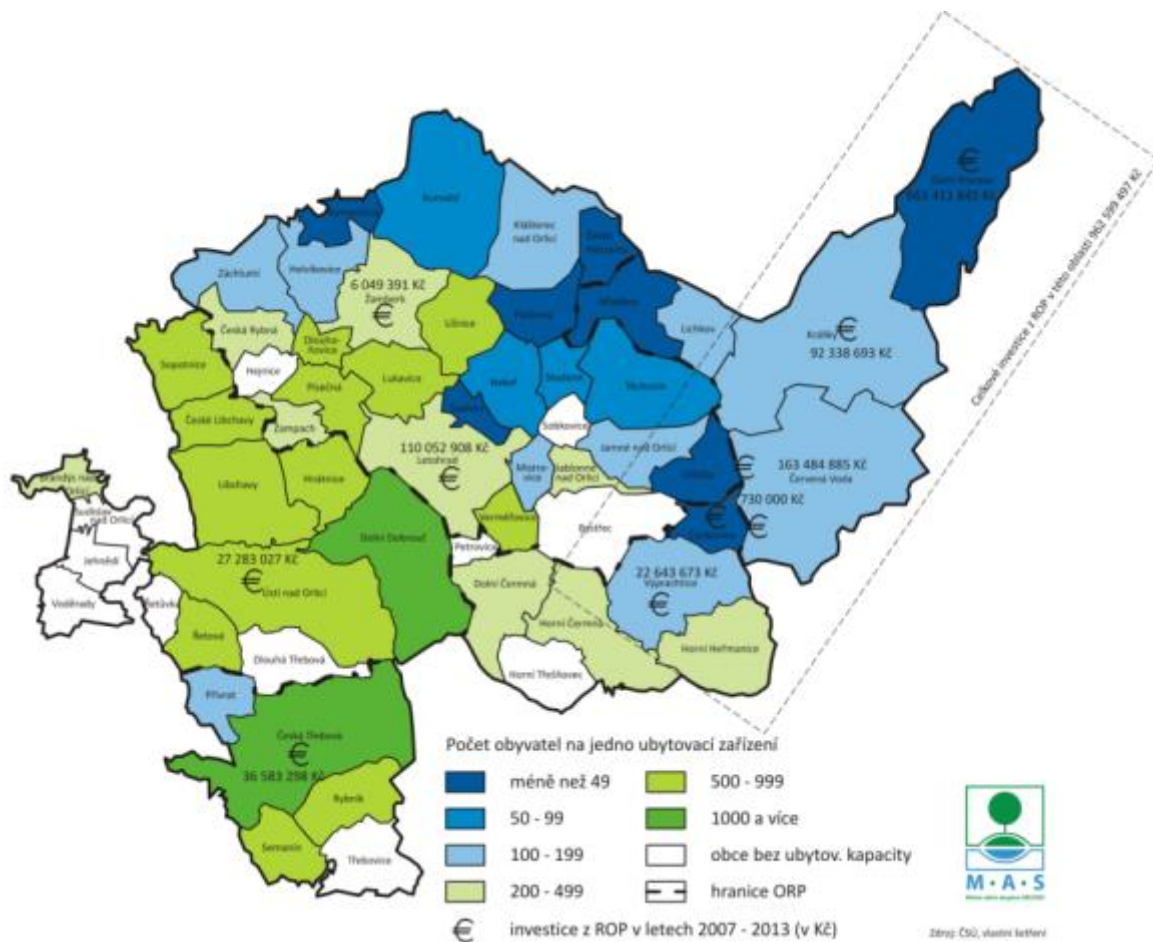
Medián počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v území činí 116,09. Pouze na 20 % území je hodnota počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel nižší nežli 100.

Bližší studium jednotlivých hodnot počtu ekonomických subjektů vede k následujícím závěrům:

- V ORP Česká Třebová není v žádné obci počet ekonomických subjektů vyšší nežli 120, ve dvou obcích je to pouze do 80 ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel.
- Vyšší podíl ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel je možno sledovat v rámci jednotlivých obcí vždy s přihlédnutím ke specifiku této obce (např. existence velkých zaměstnavatelů v obci – Dolní Čermná, Libchavy, Helvíkovice, vyšší podíl ekonomických subjektů (především ubytovacích kapacit) CR – Čenkovice, Dolní Morava, Pastviny, České Petrovice).

Rekreace a cestovní ruch v území

Mapka 2.2.8._7: Kapacity území k rozvoji cestovního ruchu

Území MAS ORLICKO je z pohledu potenciálu k rozvoji cestovního ruchu možné rozdělit do následujících částí:

Oblast na severovýchodě území (primárně ORP Králíky) s dynamickým rozvojem v uplynulém období 2007 – 2013. Tato část území disponuje vysokým primárním potenciálem a s ohledem na geografické, klimatické, dopravní i sídelní charakteristiky, na základě kterých byla již dříve podpora cestovního ruchu identifikována jako jeden z hlavních potenciálů budoucího trvale udržitelného rozvoje, byly v uplynulém období realizovány investice v hodnotě bezmála 1 miliardy korun (962 599 497 Kč). V území je primární **především rozvoj zimního cestovního ruchu** (sjezdové a lyžařské – běžecké areály) a v letním období **rozvoj pevnostní turistiky** (Králická pevnostní oblast) a **pěší turistiky**. S ohledem na charakter území a jeho přírodní a krajinnou hodnotu je podmínkou trvale udržitelného rozvoje území zavádění produktů a služeb eko–turistiky, turistických průvodcovských služeb, citlivé zpřístupňování přírodně a krajinářsky hodnotných lokalit, atd. Území je svým charakterem vhodné i pro **rozvoj agroturistiky**, avšak z důvodu nezájmu nebo nedostatku finančních prostředků v této oblasti v uplynulém období nedošlo k významnějším investicím (MAS ORLICKO – prioritizace fiche 7). Území disponuje vysokou **nabídkou ubytovacích kapacit** různé úrovně a velikosti.

Tabulka 2.2.8._8: Kapacity lyžařských areálů na severovýchodě území

Název obce	Název	počet vleků	délka sjezdovek	kapacita
Čenkovice	Lyžařský areál Čenkovice pod Bukovou horou			
	Sjezdovka Junior	poma	200 m	450 osob/hod
	Sjezdovka Třebovská	poma	950 m	650 osob/hod
	Sjezdovka Třebovská modrá	kotva	950 m	800 osob/hod
	Svitavská sjezdovka	kotva	900 m	1000 osob/hod
	Čenkovská sjezdovka	malá poma	400 m	550 osob/hod
	Sjezdovka Vigona	kotva	460 m	1150 osob/hod
	Sjezdovka nad parkovištěm	malý borer	300 m	400 osob/hod
	Sjezdovka U lesa	malá poma	400 m	450 osob/hod
	U nádrže – školička	lanový vlek	50 m	xx osob/hod
Červená Voda	Ski areál Červená Voda			
	Heroltická sjezdovka	4–sedačka, vyhřívaná	2291 m	3400 osob/hod
	Mlýnická sjezdovka	vlek	2150 m	
	Šanov	vlek		600 osob/hod
Dolní Morava	Ski Dolní Morava			
	Modrá sjezdovka	Dvě moderní čtyřsedačkové lanovky Doppelmayr, Dva lyžařské vleky Doppelmayr – kotva, dětský lanový vlek, dětský kolotoč Sun Kid, dětský pojízdný koberec Sun Kid	600 m	kapacita všech dopravních zařízení je 7200 osob za hodinu
	Áčko		1200 m	
	Kamila		600 m	
	Běčko		1750 m	
	Spojovací lyžařská cesta		2500 m	
	U Slona		1200 m	
Areál Větrný vrch – 2x sjezdovka		500m, 900 m		
Králíky	Poutní dům, dětská sjezdovka			
Mladkov	3x sjezdovka	vlek	celkem 1400 m	880 osob/hod
Výprachtice	Ski areál Ovaz Výprachtice	2x vlek	490 m	1100 osob/hod – oba vleky

zdroj: webové stránky provozovatelů 5/2014

Z pohledu rozsahu, kapacity a úrovně poskytovaných služeb má toto území **potenciál obstát v konkurenci dalších turistických oblastí i v celorepublikovém měřítku.**

Cestovní ruch v tomto území **je organizován na úrovni destinační společnosti**, do jejíhož řízení jsou zapojeny obce, neziskové organizace i podnikatelské subjekty v území. V období let 2007 – 2013 proběhla v této oblasti neinvestiční podpora ve výši 11 478 303 Kč.

Na rozvoji cestovního ruchu se podílejí jak místní investoři (residenti) tak investoři přicházející z oblasti mimo území MAS (neresidenti), kteří zde provozují vybrané služby a ubytovací kapacity. Provoz lyžařských běžeckých tratí zajišťuje Sdružení obcí Orlicko, případně jednotlivé obce ve spolupráci s dalšími subjekty z území. S příchodem silných investorů mimo území MAS je spojen **negativní trend příchodu pracovní síly**, v důsledku čehož **nevede růst průmyslu cestovního ruchu ke zvyšování zaměstnanosti** (Dolní Morava, ...). Dalším negativním trendem v území je vysídlování místních obyvatel (především ve skupině ekonomicky aktivních obyvatel) což vede k dalšímu snižování potenciálu zaměstnanosti místních obyvatel. **Ubytovací kapacity jsou velmi často provozovány a spravovány neresidenty** z území (Čenkovice 3,59 obyvatel / 1 ubytovací zařízení, Dolní Morava 6,86 obyvatel / 1 ubytovací zařízení), v důsledku čehož je narušována **jak možnost dlouhodobé a potřebné spolupráce** těchto subjektů, **tak vazby poskytovatelů služeb na region**.

Oblast v severní části území (pohraniční obce) a rekreační oblast Pastvinská přehrada je územím, kde hraje rozvoj cestovního ruchu taktéž významnou roli, a to ze stejných důvodů jako v severovýchodní části území. Ohniska cestovního ruchu jsou koncentrována v obcích České Petrovice (úspěšně se rozvíjející Sportareál České Petrovice – zimní i letní nabídka), v lokalitě Pastvinská přehrada (letní cestovní ruch), Klášterec nad Orlicí a Kunvald (CHKO Orlické hory, Zemská brána, Domek na sboru – kolébka Jednoty bratrské).

Toto území **samo o sobě nepředstavuje** plně konkurenceschopnou nabídku v nadregionálním měřítku, profiluje se však jako vhodné rozšíření nabídky cestovního ruchu severovýchodní části území. Rekreační oblast Pastvinská přehrada nachází široký trh především v Polsku, neboť se jedná o kapacitně i dopravně nejdostupnější nabídku vodních sportů pro obyvatele jižní části Powiatu Klodzko. Na území obce Klášterec nad Orlicí se otevírá možnost **zefektivnění spolupráce** při rozvoji cestovního ruchu v CHKO Orlické hory.

S výjimkou obce České Petrovice vykazují tyto obce spíše průměrnou a podprůměrnou míru nezaměstnanosti, což je však dáno i dobrou dopravní dostupností do Žamberka.

Jižní a jihozápadní část území disponuje **výrazně menší** kapacitou i primárním potenciálem území pro jeho **základní těžiště** v rozvoji průmyslu cestovního ruchu. Přesto jsou zde vytvořeny velmi dobré předpoklady pro **využití průmyslu cestovního ruchu jako jedné z možností trvale udržitelného rozvoje území**, a to především v následujících oblastech a s následujícími centry:

- Žamberk, Areál pod Černým lesem: ucelená nabídka pro trávení dovolené (autocamping, tenisové kurty, dětské hřiště, koupaliště, restaurační provoz, navazující cyklostezka), dobrá dostupnost rekreační oblasti Pastvinská přehrada, České Petrovice, Zemská brána, ... Žamberk bývá často označován jako „Brána Orlických hor“. Dotační prostředky podpořily rozvoj areálu částkou 6 049 391 Kč.
- Letohrad: Pod taktovkou silného investora je v Letohradě provozováno vyhlášené **Muzeum řemesel**, na které v roce 2012 navázala nabídka **areálu Středověké tvrze Orlice** (realizována nákladem 110 052 908 Kč). V regionu tak vznikla do té doby zcela absentující nabídka

ubytovací kapacity v kategorii čtyřhvězdičkového hotelu s kapacitou vyšší než 50 lůžek. Oba objekty nabízí nejen služby pro turisty, ale i pro residenty z území (školní exkurze a prohlídky, kulturní představení v areálu tvrze, vánoční výstavy, koncerty, atd.).

- **Orlické cyklo a in-line království** – produkt cestovního ruchu zaměřený na nabídku cykloturistiky, využívající širokou síť cyklostezek a cyklotras, vybudovaných především díky činnosti DSO Region Orlicko–Třebovsko a Orlicko. Na uvedenou síť navazují další služby (půjčovny kolečkových bruslí, nabídky služeb s certifikátem „Cyklisté vítání“, opravy kol, ...). Svazky obcí také zajišťují provoz letních cyklobusů – v roce 2013 to bylo celkem 13 linek, které byly v sezoně pravidelně obsazené.
- **Vodácká řeka Orlice** – produkt zaměřený na vodáckou turistiku na Tiché Orlici. Příležitostí pro rozvoj tohoto produktu je vybudování míst výstupů a nástupů do řeky Orlice, vhodných nekomerčních míst pro krátkodobé přenocování (tábořiště s prostorem pro stanování) – např. v podobě tábořišť Cakli v Ústí nad Orlicí, Brandýse nad Orlicí, ...
- Další široká škála rozmanité nabídky služeb cestovního ruchu zahrnuje především následující:

Tabulka 2.2.8_9: nabídka služeb cestovního ruchu

Golf (odpaliště, hřiště – 9 jamek)	Lukavice, Hnátnice
Wellnes	Hotel Tvrz Orlice, Kramářova chata na Suchém vrchu, Roubenka Sarah, Penzion Otmarka, Sauna Dolní Čermná, Letohrad, Žamberk
Krytý bazén	Ústí nad Orlicí, Česká Třebová
Hrady a zámky	Brandýs nad Orlicí – zřícenina hradu Kyšperk – zřícenina hradu, vyhlídkové místo Lanšperk – zřícenina hradu, vyhlídkové místo Žampach – zřícenina hradu Orlík – zřícenina hradu Hrad Litice nad Orlicí Tvrz Orlice Tvrz Dolní Libchavy Zámek (využíván jako učiliště) a zámecký park v Žamberku Zámek (využíván jako gymnázium a restaurace) v Letohradě
Městské památkové zóny	Brandýs nad Orlicí Česká Třebová Jablonné nad Orlicí Letohrad Ústí nad Orlicí Žamberk
Technické památky a zajímavosti	Pašerácká lávka Písečná – vodní mlýn Pastviny – vodní nádrž, most Verměřovice – kamenný most Žamberk - muzeum starých strojů a technologií

Lidová architektura	Domek Prokopa Diviše, Žamberk Kostel Panny Marie Zbraslavské, Česká Třebová Historické centrum města Jablonné nad Orlicí
Historické události	Domek Na Sboru, Kunvald – kolébka Jednoty bratrské Přírodní bludiště – labyrint (sousedí s pomníkem J.A.Komenského, „Labyrint světa a ráj srdce“), Kunvald
Muzea, galerie	Tvrz Orlice, Letohrad Muzeum řemesel Letohrad Dělostřelecká tvrz Bouda Městské muzeum Žamberk Městské muzeum Ústí nad Orlicí Muzeum Vysoký Kámen – československé opevnění, Těchonín Strašidelná jeskyně v zámeckém park, Letohrad Městské muzeum Česká Třebová Stálá expozice dějin města, Jablonné nad Orlicí Chaloupka Maxe Švabinského – muzeum, Česká Třebová Domek Prokopa Diviše, Žamberk Hasičské muzeum, Žamberk Kostel sv. Bartoloměje (kostel, zvonice, muzeum), Semanín Židovský hřbitov – Žamberk Galerie Střední školy uměleckoprůmyslové, Ústí nad Orlicí Muzeum obce Dolní Čermná Hasičská zbrojnice, Horní Třešňovec Galerie pod Radnicí, Ústí nad Orlicí Pamětní síň Jana Amose Komenského, Brandýs nad Orlicí Stálá expozice historických rádií, Dolní Čermná Výstavní síň, Dlouhá Třebová Expoziční sbírky hradů a zámků
Lyžařské areály (mimo Kralicko)	Bystřec – Ski areál TJ Bystřec (400 m, 450 os./hodinu) České Petrovice – Sportareál (4 x sjezdovka, vlek) Dlouhoňovice – Ski Dlouhoňovice (400 m, 650 os./hodinu) Letohrad (800 m, 650 os./hodinu) Sopotnice(300 m) Pastviny Písečná (poma) Přívrat (5 x sjezdovka, vlek) Výprachtice (490 m, 1 100 os./hodinu)
Sakrální stavby a církevní památky	Na území MAS ORLICKO je zmapováno více než 150 objektů kostelů a dalších 87 objektů církevních a sakrálních staveb, kdy toto ještě není úplný výčet všech drobných sakrálních památek (křížků, božích muk, atd.) v území.

Zdroj: databáze www.vychodni-cechy.info (zdroje: poskytovatelé a provozovatelé služeb, IC)

Z pohledu rekreačního potenciálu území se kromě již jmenované rekreační oblasti **Pastvinské přehrady** v území nachází také rozsáhlou rekreační oblast v obci Řetová (přírodní koupaliště, rybníky, restaurace a chaty) a rekreační oblast **Lanškrounské rybníky**, která sice leží mimo území MAS ORLICKO, ovšem v bezprostředním sousedství obcí v ÚP MAS ORLICKO.

Tabulka 2.2.8._10: Ústřední seznam kulturních památek ČR

Kulturní památky na území MAS ORLICKO						
Památky	Celkem	ORP				
		Králíky	Ústí nad Orlicí	Žamberk	Česká Třebová	Lanškroun
Nemovitě památky	343	47	127	135	34	23
Městské a vesnické památkové zóny	7	1	2	3	1	0
Ohrožené nemovitě památky	9	2	2	3	0	2

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR, 07/2014

Péče o nemovitě kulturní dědictví, stejně jako o drobné památky v území, v sobě propojuje cíle zkvalitňování vzhledu území, zvyšování jeho potenciálu pro kvalitní rekreaci i péči o kulturní dědictví regionu a posilování místní regionální identity. Podpora především drobných sakrálních staveb patří v území k dlouhodobě úspěšně realizovaným aktivitám v rámci projektů svazků obcí.

V území existují iniciativy zaměřené na záchranu nemovitých kulturních památek (např. Sdružení pro záchranu hradu Brandýs nad Orlicí, které se aktivně snaží o záchranu této nemovitě památky).

V mnoha případech je u nemovitých památek špatný technický stav, kdy je zejména velmi finančně náročné tyto památky rekonstruovat. Nicméně dochází k postupné modernizaci vybraných památek, jejich technického zázemí, nejen aby byly lépe chráněny, ale i lépe zpřístupněny sbírky a fondy v těchto památkách pro širší skupinu zájemců. S častějším používáním moderních technologií souvisí i výborná příležitost pro digitalizaci takových sbírek, ať už pro lepší povědomí o všech exponátech ve sbírkách, nebo i pro zpřístupnění digitalizovaných dat pro širokou veřejnost nejen v naší oblasti, v naší zemi, ale pro možnost mezinárodního on-line přístupu k těmto sbírkám pro další bádání. V souvislosti s památkami jejich návštěvníci uvítají příležitost podívat se do parků a zahrad, které je obklopují. Pořádají se zde různé akce nejen pro děti, ale i pro dospělé, kde jsou činné místní spolky a samotné vedení památek.

Muzea jsou nedílnou součástí systému zviditelňování a zpřístupňování památek. Z výše uvedeného seznamu muzeí je vidět široká škála muzeí městského a obecního významu. Na této úrovni je vidět regionální úsilí o kvalitnější prezentaci našeho kulturního dědictví veřejnosti, která jde napříč mnoha oblastmi – zemědělství, vojenství, ukázky dřívějšího života ve městech a obcích.

Tabulka 2.2.8_11: Počet památek na seznamu NPÚ

Počet památek na území ORP	Světové kulturní dědictví	Národní kulturní památky	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
ORP Králíky	0	0	0	0	0	2	0
ORP Lanškroun (MAS Orlicko)	0	0	0	0	0	0	0
ORP Ústí n. Orl.	0	0	0	0	0	2	0
ORP Česká Třebová	0	0	0	0	0	1	0
ORP Žamberk	0	0	0	0	0	2	0

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR, 07/2014

Města jsou hlavním zdrojem koncepce zachování kulturního dědictví na území MAS Orlicko – ve všech městech jsou vyhlášeny městské památkové zóny. V dalších oblastech na národní nebo i mezinárodní úrovni je počet památek minimální. To je další možnou příležitostí zviditelnit se a přilákat návštěvníky do území všech ORP, ať už zpřístupněním vyššího počtu sbírek a fondů - např. jejich digitalizací, tak i výstavbou depozitárních objektů nebo budováním širší návštěvnické infrastruktury.

Destinační společnosti v území

V severní a jihozápadní části území je cestovní ruch organizován **na úrovni destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko**, která je založena na spolupráci podnikatelských, neziskových a veřejných subjektů v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje ČR.

Z pohledu **destinačních společností** patří k hlavním **překážkám trvale udržitelného rozvoje ČR** založeného na bázi spolupráce více subjektů krátká historie této spolupráce v území. K nastartování této spolupráce došlo díky dotační podpoře v období let 2007 – 2013 a nikoliv na základě dlouhodobé úspěšné spolupráce a důvěry subjektů. I do budoucna je tak velmi žádoucí finanční podpora fungování destinačních společností pro další stabilizaci vybudované spolupráce a její rozvoj.

Potenciál **nadregionálně konkurenceschopného území na trhu průmyslu cestovního ruchu** dle provedené analýzy primárně naplňuje **pouze severovýchodní část území MAS ORLICKO**. Současně však celé území disponuje velmi dobrým potenciálem pro rozvoj průmyslu cestovního ruchu jako jedné z doplňkových forem malého a středního podnikání v území.

V souladu s žádoucí **podporou zdravého životního stylu, aktivního trávení volného času v přírodě a žádoucího nalezení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem**, disponuje území dobrými předpoklady k zajištění **bohaté možnosti vyžití**. Lyžařské běžecké oblasti a areály jsou hojně využívány residenty v území (především lokální lyžařské areály: Česká Třebová, Dlouhoňovice, Pastviny, Písečná, Sopotnice, Letohrad). V letním období je velmi oblíbená rekreační oblast Pastvinské přehrady, široká síť cyklotras a cyklostezek je průběžně doplňována o odpočinková místa vybavená altány, lavičkami, dětskými herními prvky, stánky s občerstvením, volnočasovými aktivitami, atd. Jednotliví provozovatelé služeb současně doplňují nabídku svých zařízení o **akce místního významu** (dětské dny, přehlídky, koncerty, divadelní představení) a na místní úrovni tak dochází k žádoucímu **propojování aktivit nabídky služeb cestovního ruchu** (především pro neresidenty území) a **nabídky aktivního trávení volného času** (pro residenty v území).

Zemědělství

Největší část území MAS Orlicko tvoří zemědělská půda, která představuje 43 200 ha, tj. 56,13 % celkový výměry území. Zemědělská půda zaregistrovaná v evidenci LPIS je nižší o 10 493 ha. Orná půda zaujímá 23 382 ha, tj. 57,21 % ze zemědělské půdy, trvalé travní porosty 17 485 ha, tj. 42,79 % zemědělské půdy. Trend v užívání zemědělské půdy směřuje ke **zvyšování zatravnění půd** (dle LPIS je zatravněno 52 % evidované půdy). Lesní pozemky pokrývají rozlohu 27 711 ha, tj. 36,01 % povrchu zájmového území MAS. Ostatní plocha o výměře 6 051 ha jsou sady, zahrady, vodní a ostatní plochy.

Nejvyšší bod kraje Kralický Sněžník (1 423 m n. m.) leží na Králicku a nejnižší bod 305 m n. m. se nachází v Brandýse nad Orlicí. Celá oblast leží v povodí horního Labe, vyjma malé části, která patří do povodí Moravy. V celé oblasti se nacházejí vydatné zdroje podzemních vod. Nejtepleji je na okraji MAS zasahujícího na Vysokomýtsko (Jehnědí, Voděrady). Bývá zde ročně cca 50 letních dnů, 130 dnů mrazových, s průměrnou roční teplotou vzduchu přes 8° C a ročním úhrnem srážek cca 600 mm. Směrem k severovýchodní hranici se stává klima chladnější, až po mírně chladnou oblast na jižní části Orlických hor s 30 dny letními, 140 dny mrazovými, roční průměrnou teplotou pod 6° C a srážkovým úhrnem až 1 000 mm/rok.

Rostoucí průměrná nadmořská výška a kvalita půd směrem k severovýchodní části území určuje **horší podmínky** pro zemědělství v těchto oblastech. Horší podmínky pro zemědělskou prvovýrobu dokládá též fakt, že 90,73 % zájmového území je zařazeno v tzv. LFA oblastech – tj. v oblastech se znevýhodněnými podmínkami pro zemědělství.

Obecné problémy v přístupu k zemědělské půdě či např. řešení vodního režimu v krajině, mají za cíl zlepšit komplexní pozemkové úpravy, které jsou v současné době provedeny v 16 katastrálních územích MAS Orlicko.

V regionu zemědělsky podniká 282 fyzických osob a 31 právnických osob. Právnické osoby obhospodařují výměru 21 132 ha zemědělské půdy, tj. 64,61 % a fyzické osoby 11 575 ha, tj. 35,39 %. Z tohoto počtu v **ekologickém režimu hospodaří 61 subjektů**, z toho 4 právnické osoby a 57 fyzických osob, přičemž společně užívají v tomto systému 5 072 ha, tj. 15,5 % z celkové výměry zemědělské půdy v regionu MAS Orlicko.

V celém území MAS je ekonomicky činných 40 662 obyvatel (včetně nezaměstnaných), z toho v zemědělské prvovýrobě pracuje 1 476 obyvatel, tj. 3,63 %, což je **nad průměrem ČR**. Na jednoho pracovníka připadá teoreticky 22,16 ha zemědělské půdy a 12,45 VDJ (velká dobytčí jednotka = 500 kg živé váhy zvířete).

Na orné půdě jsou pěstovány zejména obiloviny (38,49 %), řepka ozimá (11,32 %), kukuřice na siláž (12,52 %), víceleté pícniny (23,70 %), trávy na semeno (4,38 %), léčivé rostliny - zejména ostropestřec mariánský (2,23 %). Z výměry trvalých travních porostů je pastvin 8 042 ha, tj. 47,26 % a luk je 8042 ha, tj. 52,74 %. Krmné plodiny na orné půdě a TTP tvoří **dobrou krmivovou základnu pro skot** i jiné pasené býložravce a jsou stabilizujícím prvkem v krajině.

Výsledky Agronomického zkoušení půd poukazují na propad hnojení dusíkem v minulých letech, v současné době se však zásobení dusíkem dostává opět na dobrou úroveň. Podobný propad v zásobení draslíkem a fosforem však není v současné době vyrovnán. Podobně je zaznamenána

absence vápnění, což způsobuje pokles pH a zvyšující zastoupení kyselých půd. Celkový trend se tak odráží ve **snížení úrodnosti zemědělské půdy**.

Na území působnosti je provozováno 5 bioplynových stanic o celkovém výkonu 3,95 MW. Uvedené **bioplynové stanice jsou přínosem** jako diverzifikace výroby, což příznivě ovlivňuje ekonomickou stabilitu podniků, současně vytváří tlak na dostatečné zásobení stanic surovinou a **přináší riziko** snížení podílu organické hmoty v půdách a přehnojování dusíkatými hnojivy na půdách, na kterých je surovina produkována.

V zájmovém území je rozšířen chov skotu (24 899 ks), přičemž 75,8 % matek jsou dojené krávy a pouze 24,2 % matek jsou krávy bez tržní produkce mléka. Prasata jsou chována v počtu 7 500 ks a, stejně jako u krav, je zde zaznamenán mírný pokles stavů v průběhu tří let (skot pokles na 98,2 %, prasata pokles na 91 %). Koní je v regionu chováno 200 ks (pokles na 72,5 %), ovcí 1 644 ks (pokles na 84,3 %) a koz 62 ks (nárůst na 413,3 %). Z uvedeného je zřejmé, že stavy hospodářských zvířat po prudkém poklesu v devadesátých letech stagnují nebo dále mírně klesají.

Velkou roli hraje chov skotu. V kontrole užitkovosti je na území MAS zařazeno 24 chovů z uzavřených laktací - za všechna plemena 7 168 kg mléka za kontrolní rok 2012 –13. Průměrná užitkovost v kontrole za rok 2012 – 2013 je u 19 chovů 6 576 kg mléka u krav ČESTR a 9 419 kg mléka u krav plemene Holštýn . V chovech ČESTR s kontrolou užitkovosti je chováno ke konci roku 2013 75 matek býků, od kterých bylo v tomto roce prodáno do odchoven 54 budoucích plemeníků. Vedle toho jsou na prodej z těchto chovů produkovány jalovice k dalšímu chovu. V rámci těchto chovů je se společností CRV CZ každý rok pořádána výstava pod názvem „**Orlický pohár**“, kde jsou prezentovány veřejnosti výsledky **chovatelské práce**.

Další akce v regionu mají za cíl přiblížit problematiku zemědělství široké veřejnosti a touto formou napomoci silnějšímu vztahu mezi producenty a konzumenty, což pozitivně působí na zkrácení dodavatelského řetězce apod.

Krávy bez tržní produkce mléka na území MAS jsou zastoupeny stádem v počtu cca 2600 kusů. U krav bez tržní produkce jsou chována ve větší míře dovezená plemena Limousine (LI), Charolais (CH) a Aberden angus (AA), převahu však tvoří kříženci všech možných plemen. I zde jsou chovy v kontrole užitkovosti, které produkují plemenné býky v počtu 50 kusů ročně a jalovice k dalšímu chovu. Výše uvedené skutečnosti potvrzují, že chovatelská tradice oblasti Žamberecka, které se v minulosti říkalo malé Dánsko, má své pokračovatele.

Stavy prasat jsou díky bývalým společným zemědělským podnikům (VEMAS Žamberk a SZP Knapovec) zatím po prudkém poklesu u ostatních chovatelů dále v mírném poklesu.

Jedinou skupinou, kde došlo ke zvýšení stavu v devadesátých letech, je chov ovcí, ale rovněž zde dochází k poklesu stavů. I zde je část chovatelů v kontrole užitkovosti a jsou členy Svazu chovatelů koz a ovcí v ČR. Také v oblasti chovu ovcí je produkován plemenný materiál, zejména plemen suffolk, texel, cigája, oxford down a kamerunská ovce.

Ekologické zemědělství v oblasti živočišné výroby je zaměřeno **zejména na chov skotu**, a to jak na mléčnou produkci, tak na masnou produkci. Dále jsou chovány ovce, kozy a doplňkově chov koní. Rozhodujícím produktem, dodávaným k dalšímu zpracování v BIO kvalitě, je mléko, které je

produkováno u tří výrobců. Některé podniky mají také vlastní zpracování masa a mléka a finalizují tak vlastní produkci se zvýšenou přidanou hodnotou.

Na území MAS jsou tři podnikatelské subjekty zpracovávající produkty živočišné výroby, vždy se jedná o **zpracování masa**. **Není zde žádný větší zpracovatel mléka**. Vlastní mléko prodávají některé podniky prostřednictvím mléčných automatů. Největší drobný zpracovatel vlastní produkce mléka vlastní mini mlékárnu s kapacitou cca 200 litrů a produkuje na trh vedle konzumního mléka také tvaroh, sýry a máslo.

Zpracovatelé produkce rostlinné výroby se zaměřují na **zpracování obilovin a olejnin** do krmných směsí či na produkci osivářského materiálu. Zvláštní kategorií je zpracování a **výroba čajů** z rostlinných produktů ve společnosti MEDIANE Libchavy.

Lesní hospodářství a zpracování dřevní hmoty

Lesní půda svou rozlohou 17 458 ha tvoří 22,68 % rozlohy regionu.

Na tomto území jsou největším vlastníkem a hospodářem Lesy České republiky a Parishovy lesy v Žamberku. Zbytek tvoří drobní vlastníci, které je těžké identifikovat.

V území regionu Orlicko je tradiční dřevozpracující průmysl – od těžby, přes prvotní zpracování dřeva až po výrobu truhlářských výrobků a tesařské služby.

Hospodaření v lesích je většinou zajišťováno formou služeb od soukromých firem. Jedná se převážně o fyzické osoby, které tvoří skupina cca 20 subjektů a dále zde působí 5 společností s ručením omezeným, které mají více zaměstnanců.

Prvotní zpracování dřeva mělo na území vždy tradici. Vzhledem k rostoucím cenám dřevní hmoty a vysoké konkurenci dalších surovin se počet pilařských podniků v období mezi roky 2009 (strategie MAS ORLICKO 2009 – 2013) a 2014 (strategie 2014 – 2022) snížil z **12 na 6 podniků** (tj. o 50 %). Zohledníme-li rozšířené území působnosti MAS ORLICKO, působí nyní na území MAS celkem **8 podniků ve velikosti mikropodniku**. Podle jednání se zástupci tohoto sektoru jsou ukončením činnosti **ohroženy další 3 podniky**. Technické vybavení těchto provozoven i objekty jsou obvykle velmi staré (20 – 80 let). Jednotlivé vybavení bylo často již při zahájení provozu pořizováno jako starší (použité). Důvodem je velmi malá přidaná hodnota tohoto produktu (prvotní zpracování dřevní hmoty), která výrazně ztěžuje významnější investice do obnovy provozoven i pořízení vybavení. Provozy tak zaostávají a chátrají. Budoucnost mikropodniků zaměřených do oblasti prvotního zpracování dřeva je tak závislá na schopnosti rozšíření výroby a služeb do oblasti kusové (zakázkové) výroby zajišťované efektivně a pružně a omezení závislosti na výhradně sériové výrobě.

MAS ORLICKO realizovalo již v dotačním období podporu těchto podniků v rámci fiche č. 6. Vzhledem k probíhající hospodářské krizi tak dotační podporu využili převážně podniky zaměřené na další zpracování dřeva (truhláři).

Zpracovatelský průmysl a ostatní

Dominantní z hlediska odvětví se jeví výroba elektrotechnických zařízení a strojů (OEZ s.r.o., RIETER CZ s.r.o., BÜHLER CZ s.r.o., ZEZ SILKO, s.r.o.), dopravních prostředků a jejich příslušenství (SOR Libchavy s.r.o., CZ LOKO, a.s., VYSOKOZDVIŽNÉ VOZÍKY s.r.o., C.I.E.B. Kahovec s.r.o., OMB COMPOSITES EU a.s., AUTONEUM CZ s.r.o.), plastikářství (FORMPLAST Purkert s.r.o., SOLEA CZ výrobní družstvo, TECHPLAST a.s.), domácích a provozních spotřebičů (KORADO a.s., ISOLIT–BRAVO spol. s r.o., UNITA) a nanotechnologie (CONTIPRO GROUP s.r.o.). Na bohatou tradici textilního průmyslu navazuje UOTEX s.r.o., INCOT spol. s r.o. v Králíkách a KÜMPERS TEXTIL s.r.o. v Těchoníně.

V obcích populačně menších je zastoupena prostřednictvím malých firem **kovovýroba, kovoobrábění, truhlářství, nábytkářství.**

V území MAS ORLICKO je certifikováno celkem 10 produktů známkou **Orlické hory – Originální produkt.**

V území bylo provedeno hodnoceno **posouzení potenciálu pro inovace** na základě posouzení počtu zaměstnaných v technologicky a znalostně náročných oborech službách. Vysoké hodnoty tohoto ukazatele bylo dosaženo v následujících obcích (v členění název obce, hodnota ukazatele - dominantní zaměstnavatelé): Libchavy (70 - SOR Libchavy, s.r.o.), Letohrad (57,2 – OEZ, s.r.o.), Dolní Dobrouč (56,3 – ContiproHolding, a.s.), Jablonné nad Orlicí (70,1 – Isolit Bravo), Hnátnice (65,4 – RIETER CZ s.r.o., Nástrojárna Hnátnice).

Dotazníkového šetření MAS ORLICKO:

V roce 2013 realizovala MAS ORLICKO dotazníkové šetření zaměřené na identifikaci hlavních rozvojových potřeb ekonomických subjektů v území.

Ze zúčastněných respondentů činily 18 % akciové společnosti, 72 % společnosti s ručením omezeným a 10 % fyzické osoby. Průměrný počet zaměstnanců zapojených respondentů činil 267 zaměstnanců. Pro menší zkrácení výsledku hodnoty průměru do něho nebyli zahrnuti respondenti v 10 % kategorii, kteří vykazovali do 5 zaměstnanců). Z pohledu zaměření převažovaly následující činnosti CZ NACE respondentů: C – zpracovatelský průmysl (30 %), G – velkoobchod, maloobchod (15 %) a sekce S – ostatní (18 %).

Z uvedené skladby respondentů je možné dovodit, že **výsledky šetření je směrodatně možné aplikovat na potřeby kategorie podniků od 50 – 500 zaměstnanců s právní subjektivitou „právnícká osoba“ a těžištěm činnosti ve zpracovatelském průmyslu a maloobchodě.**

Výsledky šetření:

Jako hlavní překážky pro rozvoj podnikání byly identifikovány především (v pořadí dle významnosti) *Komplikovaný systém právních podmínek a vysoké daňové zatížení, Nestabilní ekonomická a politická situace, management lidských zdrojů (získávání nových kvalifikovaných zaměstnanců, zácvik absolventů, výchova studentů v rámci praxi), regionální dopravní dostupnost, lidské zdroje*

(vzdělávání a rozvoj stávajících zaměstnanců), místní infrastruktura a vysoké provozní náklady (vysoká energetická náročnost objektů).

V oblasti **inovací** a spolupráce spatřují respondenti potřebu aplikace výsledků výzkumu pro zvýšení efektivnosti a konkurenceschopnosti podniků. 41 % respondentů uvedlo, že v současné době již má spolupráci s výzkumnými a vzdělávacími institucemi na úrovni výzkumu a vývoje. V oblasti zvyšování inovačního potenciálu firem je žádoucí především podpora poradenských služeb zaměřených na vznik a rozvoj inovačních start-upů.

Celkem 84 % respondentů se shodlo, že rozvoj lidských zdrojů je stěžejním bodem konkurenceschopného rozvoje podniku a za tímto účelem považuje za důležité komplexní řešení otázky rozvoje lidských zdrojů. **83 % respondentů** dále uvedlo, že by mělo **zájem o spolupráci se základními/středními školami** v území za účelem zajišťování odborného výcviku v případě existence finanční a organizační podpory ze strany MAS ORLICKO. **58 %** respondentů uvedlo, že má již v současné době navázanu spolupráci se školami a výzkumnými institucemi. V souvislosti s tím považují firmy za důležité také **rozvoj kvalitního hmotného i nehmotného zázemí** (jak na úrovni firem, tak škol) pro **zajištění rozvoje technického vzdělávání** a zavádění vzdělávacích a adaptačních procesů pro absolventy škol. Současně by však neměla být opomíjena potřeba **profesního vzdělávání zaměstnavatelů** a to především na úrovni majitelů firem (živnostníků) na úrovni mikropodniků i malého a středního podnikání.

Potřeba spolupráce se školami se v současné době jeví jako velmi aktuální především s přihlédnutím k **rostoucí disproporcii mezi počtem absolventů technických oborů a počtem zaměstnanců, které průmyslové firmy poptávají do svých oborů**. Tato situace je způsobena (1) klesající populační křivkou ve věkových kategoriích 15 – 23 let a (2) malým zájmem žáků i rodičů o studium technických oborů a řemesel (prioritně jsou poptávány střední školy ekonomického zaměření, lycea, gymnázia, atd.).

Na uvedenou situaci již nyní reagují firmy a společnosti v území, které ve spolupráci se školami realizují různé **studijní pobídky (stipendia), informační a propagační kampaně** a ve spolupráci se školami zajišťují **odborný výcvik studentů na svých pracovištích**. Vzhledem k očekávanému propadu žáků v předmětných ročnících se jedná o **komplexní a rozsáhlý problém**, jehož řešení by bylo především lepší nastavení kapacit jednotlivých škol s přihlédnutím ke konkrétní poptávce po absolventech (např. ve stylu Duálního vzdělávání).

Na situaci zatím reagoval i Pardubický kraj, který realizoval několik projektů na zvýšení zájmu o technické a přírodovědné projekty a také např. MŠMT prostřednictvím projektu POSPULU, jehož cílem je ověřovat překážky a možnosti spolupráce škol a firem při zajišťování odborného vzdělávání.

Na území MAS ORLICKO v současné době existuje **několik příkladů dobré praxe** začínající spolupráce škol a firem (např. Průmyslová škola stavební Letohrad a Bühler CZ s.r.o., OEZ s.r.o., Isolit – Bravo, spol. s r.o., Rieter CZ s.r.o., ZEZ Silko, s.r.o.). Zkušenosti v této oblasti mají však i **živnostníci a drobné firmy** (mikropodniky, malé podniky), které se snaží aktivně oslovovat učně a absolventy jednotlivých oborů, nemají však dostatečné kapacity pro komplexní přístup k tomuto problému.

Evaluace období 2009 – 2013 (MAS ORLICKO):

V období let 2009 – 2013 podporovala MAS ORLICKO prostřednictvím realizace svého SPL zakládání a rozvoj mikropodniku. Předmětem podpory byly dřevozpracující podniky. Ve sledovaném období jeví potenciální příjemci dotací významný zájem o investiční podporu – především do zkvalitnění technologického vybavení s cílem zajištění zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti podniků.

Z osobních setkání a jednání se zástupci žadatelů z řad mikropodniků vyplynuly především následující **překážky v rozvoji činnosti:**

- **Obtížný přístup ke kapitálu**
- **Malá ekonomická síla firem, větší zranitelnost z pohledu neúspěšné zakázky, hospodářské krize, atd.**
- **Vysoká konkurence obchodních řetězců drobným podnikatelům, zajištění odbytu produktů**
- Nedostatečné kapacity podniků k monitorování posledních trendů a inovací jak ve výrobě, tak na poli marketingu a komunikace. Obtížný přístup k získání a aplikaci výsledků výzkumu a vývoje.
- Nedostatečné finanční prostředky pro zaměstnání špičkových odborníků a **pro dlouhodobé řízení lidských zdrojů**
- Vysoké náklady na provoz způsobené vysokou energetickou náročností objektů
- **Nedostatečné příležitosti k získání zkušeností a nedostatečná podpora začínajících podnikatelů**
- **Enormní finanční zátěž malých a středních podnikatelů (poplatky, ...)**
- **Spotřebitelské chování zaměřené prioritně na nejnižší cenu a nikoliv na podporu regionálních produktů a požadavek vysoké kvality**

Regionální produkty

V území MAS ORLICKO probíhá certifikace regionálních výrobků značkou Orlické hory – originální produkt. V současné době je v území certifikováno celkem 10 potravinářských a řemeslných místních regionálních produktů.

SWOT:

Oblast	Silné stránky	Slabé stránky
Obecné	<p>Nízké hodnoty IEX v obcích v ÚP MAS ORLICKO.</p> <p>Nárůst celkového počtu ekonomických subjektů v území</p> <p>Těžiště ekonomické aktivity se nachází v MSP (živnostníci)</p> <p>V 80 % obcí v území MAS je podíl ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel vyšší nežli 100.</p>	<p>Přetrvávající nadprůměrné míry nezaměstnanosti především v ORP Králíky, Česká Třebová a severní části ORP Žamberk.</p> <p>Nízký počet ekonomických subjektů na 20 % území.</p> <p>Veřejná doprava - MHD (nedostatečná dopravní obslužnost v určitých částech regionu)</p> <p>Nedostatečný kapitál pro rozvoj MSP.</p> <p>Nízká ekonomická síla malých a středních podniků</p> <p>Nedostatečná propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni (rozčleněnost několika marketingových linií propagace – republika, kraj, okres, ORP)</p> <p>Enormní finanční zátěž malých a středních podnikatelů (nesmyslné poplatky atd.)</p> <p>Neexistence místních katalogů podnikatelů, škol a firem</p> <p>Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)</p>

Průmysl, MSP	<p>Existence významných firem s inovačním potenciálem (Mediate s.r.o., ContiproHolding a.s., OEZ Letohrad a.s., Bühler CZ s.r.o., Rieter CZ s.r.o.)</p> <p>Existence subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově a širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)</p> <p>Meziroční nárůst počtu ekonomických subjektů mezi lety 2008 – 2012</p> <p>Zájem ekonomických subjektů o vzdělávání pracovníků, zkušenosti a zájem o další spolupráce se školami a univerzitami</p> <p>Existence regionální značky Orlické hory – Originální produkt</p>	<p>Nedostatek absolventů technických oborů a malý zájem o technické obory, učňovské a absolventy oborů služeb</p> <p>Nedostatečná komunikace mezi trhem práce a trhem absolventů</p> <p>Chybějící podpora sezónních zaměstnanců (výměnné pozice-duální zaměstnání, poloviční úvazky)</p>
Rekreace, CR a kulturní dědictví	<p>Dynamický rozvoj cestovního ruchu v ORP Králíky (a geograficky souvisejícím území), významné investice v letech 2007 – 2013 a příchod silných investorů do území</p> <p>Existence systému řízení rozvoje cestovního ruchu v území na úrovni regionu i kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje</p> <p>Území disponuje potenciálem CR, který je hodnotně využíván i pro rekreaci a trávení volného času residentů v území</p> <p>Propojování služeb CR pro residenty a neresidenty území</p> <p>Existence bohatého kulturního dědictví v území ve správě různých organizací (NNO, muzeí, podnikatelů, atd.)</p> <p>V území není žádná z památek (i přes svůj potenciál) evidována jako národní kulturní památka</p>	<p>Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky)</p> <p>Prozatím malá míra využití přírodního potenciálu území v souladu s požadavky na trvale udržitelný rozvoj území</p> <p>Krátká historie činnosti destinačních společností a obecně zatím malé zkušenosti se spoluprací v CR</p> <p>Chybějící volně přístupné prostory ve volné přírodě (veřejná ohniště či jiná klidová místa)</p> <p>Nespojitá síť cyklostezek v území MAS Orlicko, především propojení s Dolní Moravou</p>

Lesy, lesní hospodářství a zpracování dřeva	<p>Velký podíl lesů v území a tradice zpracování dřevní hmoty v území.</p> <p>Značný počet zájemců o podporu z řad mikropodniků ve zpracování dřeva (truhláři)</p>	<p>Nedostatečná technologická vybavenost subjektů působících v lesním hospodářství.</p> <p>Významný pokles pilařských podniků v území MAS ORLICKO (o 50 %) a další ohrožení poklesu těchto podniků (až na 30 % původního stavu).</p>
Zemědělství	<p>Silná tradice zemědělství v území MAS (travní semenářství)</p> <p>Chovatelská tradice v chovu skotu (šlechtitelské chovy)</p> <p>Travní semenářství včetně finálního zpracování osiv</p> <p>Velká plocha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy</p> <p>Rozloha lesní půda a produkce dřeva</p>	<p>Významný pokles zemědělských subjektů v ORP Žamberk, Lanškroun a Ústí nad Orlicí</p> <p>Nejasné a neustále se měnící podmínky dotační politiky, které nevytvářejí možnost dlouhodobého strategického investičního plánování</p> <p>Nízká produkce finálních BIO výrobků na trh</p> <p>Malá informovanost o významu zemědělství pro údržbu krajiny</p>

Oblast	Příležitosti	Ohrožení
Obecné	<p>Využití přeshraniční spolupráce s Polskem</p> <p>Spolupráce se školami a univerzitami s cílem zajištění kvalifikovaného personálu i optimálního oborového nastavení absolventů škol</p> <p>Komunikace R35</p>	<p>Investoři s sebou přivádějí i kvalifikovanou pracovní sílu (rozvoj průmyslu CR na Králicku nevede ke zvyšování zaměstnanosti v území)</p> <p>Realizace práce v CR na Králicku neresidenty</p> <p>Klesající populační křivka ve věkových kategoriích 15 – 23 let</p> <p>Kvalita dopravní infrastruktury a jejího napojení do regionu</p> <p>Větší tlak organizací na ochranu životního prostředí (zprůšňování podmínek)</p> <p>Spotřebitelské návyky spojené s prioritací nejnižší ceny před lokální produkcí a kvalitou</p>
Průmysl	<p>Zavádění inovací do výroby. Rozvoj start-upů.</p> <p>Využití „brownfields“</p> <p>Snižování nákladů na provoz a zkvalitňování technického zázemí.</p>	<p>Odliv kvalifikované pracovní síly</p>
Rekreace, CR a kulturní dědictví	<p>Využití spolupráce s dalšími subjekty při rozvoji CR v CHKO Orlické hory i NPR Králický Sněžník</p> <p>Trend rozvoje CR a trávení volného času rekreací v přírodě</p> <p>Budování naučných stezek a běžeckých a lyžařských tras</p> <p>Vznik geoparku, realizace projektů na zpřístupňování přírodně a krajině hodnotných území (např. s průvodcem)</p>	<p>Vysídlování území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území</p> <p>Neexistence systémového financování průmyslu cestovního ruchu na národní úrovni.</p> <p>Konkurence jiných regionů a absence cílené propagace regionu</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Zemědělství</p>	<p>Produkce plemenného materiálu (skot a ovce)</p> <p>Možnost zvýšení BIO produktů na trh produkce osiv trav a sadby brambor dosahování odpovídajících ekonomických ukazatelů</p> <p>Možnosti zpracování dřeva a jeho využití v navazujícím zpracovatelském odvětví</p> <p>Nárůst počtu podnikatelů s agroturistikou</p> <p>Zpracování regionálních produktů, prodej vlastní produkce ze dvora</p>	<p>Snížení úrodnosti půdy (deficit vápnění – kyselost půd, bilance C-uhlíku)</p> <p>Neúměrné zvyšování pachtovného z pozemků (konkurence bioplynových stanic)</p> <p>Zvyšující se věk podnikatelů v zemědělství</p>
--	--	---

Problémové okruhy:

Obecné:

- Investice do snižování nákladů, zvyšování výkonnosti a přístupu k inovacím
- Podpora spolupráce při zpracování a odbytu místních produktů
- Podpora spolupráce mezi firmami / školami / univerzitami v procesu náboru absolventů, nastavení ŠVP, zajišťování odborných praxí a stáží a dalších prvků neformálního ověřování dovedností, nastavení stipendijních programů s cílem uvést do souladu požadavky trhu práce s trhem absolventů
- Podpora spolupráce i individuálních projektů s cílem realizovat investiční a neinvestiční projekty zaměřené na sladění pracovního a soukromého života a zkrácení doby návratu pečujících osob do zaměstnání
- Propagační, marketingové a osvětové aktivity ke zvýšení zájmu o místní produkci (preference kvality a regionality před cenou)
- Konzultační podpora a servis pro začínající podnikatele
- Konzultační podpora a servis pro podnikatele v území v oblasti navázání spolupráce se školami/univerzitami, využívání moderních marketingových nástrojů (facebook, direct-mailing, ...)atd.
- Podnikatelské inkubátory

Specifické:

V oblasti zemědělství:

- Primárně podpora živočišné produkce, s přihlédnutím k vyššímu podílu na tvorbě pracovních míst
- Zaměření podpory na chov tradičních druhů zvířat (skot, ovce, kozy a koně)
- Pro zvýšení nabídky ekologické produkce v území zaměřit podporu také na chov králíků, slepic a prasat v systému ekologického zemědělství
- V rostlinné výrobě podpořit oblast semenářství, pěstování bylin a brambor
- Marketingová podpora regionální produkce (regionální i nadregionální)

V oblasti cestovního ruchu:

- Podporovat dobudování veřejně přístupné infrastruktury v přírodě a krajině (odpočinková místa, tábořiště, místa pro přespání – vodáků, turistů, atd., infrastrukturu pro cykloturistiku a pěší turistiku)
- Podporovat komplexní dobudování infrastruktury CR, rozšiřování nabídky produktů a nabídku produktů a služeb určených osobám s handicapem (bezbariérové přístupy a prostory

atraktivit a ubytovacích kapacit, nabídku specifických doprovodných služeb, vzdělávání personálu, atd.)

- Podporovat fungování destinačních společností

V podnikání:

- Zakládání start-upů
- Podpora regionálních produktů, značka Orlické hory pro všechny

Vhodné aktivity k zastřešení MAS ORLICKO:

- technická pomoc při přípravě a zpracování žádostí o dotace
- zastřešení partnerských projektů a převzetí koordinační (převzetí administrativních, koordinačních, komunikačních a odborných poradenských aktivit v rámci spolupráce subjektů v území (např. navázání na projekt POSPOLU, realizovaný MŠMT – spolupráce škol a firem)
- zvyšování absorpční kapacity v území

2.2.9. Vzdělávání na území Orlicka

Formální vzdělávání:

Vzdělávání na území MAS Orlicko je zastoupeno sítí mateřských, základních a středních škol, specializovaných škol a středních odborných učilišť. Základní škola v území funguje **ve 39 z 57 obcí (68 %)**. Plnotřídní základní škola funguje v **15** obcích území MAS Orlicko (města + městyse + obce), ve **24** obcích se nachází školy malotřídní a ve dvou obcích plnotřídní školy s výukou pouze pro první stupeň. Všechny základní školy jsou zřizovány a provozovány obcemi v ÚP MAS Orlicko. Povinná školní docházka může být realizována i prostřednictvím 4 tříd nižšího stupně osmiletých gymnázií, z toho ve 3 případech se jedná o gymnázia zřízená Pardubickým krajem a v 1 případě o soukromé gymnázium. Vzdělávání na základní škole předchází péče o děti v mateřských školách a dalších zařízeních (dětské skupiny, dětské kluby, ...). Mateřská škola je v celkem **43 z 57 obcí (75 %)**. Péči o děti poskytuje celkem **58** mateřských škol zřizovaných obcemi a dále **7** zařízení s jiným statutem (dětské skupiny, dětské kluby), které nabízejí péči o děti již od 2 let.

Navazující studium poskytuje celkem **11 škol – 4 gymnázia a 7 SŠ** s obory středního vzdělání s maturitními a učebními obory. Pouze s jednou výjimkou (Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.) jsou všechny střední školy zřízeny Pardubickým krajem a **1 pobočka VOŠ a VŠ** (dislokované pracoviště UPCE).

V území se dále nachází **3 speciální základní školy a 7 ZUŠ**.

V oblasti **mimoškolního vzdělávání** působí v území MAS ORLICKO celkem tři střediska volného času (SVČ), které poskytují nabídku mimoškolního vzdělávání a v rámci svých projektů nabízí jak klasické kroužky, tak výukové programy pro školy navazující na průřezová témata vzdělávacích programů. Na rozdíl od dalších organizací nabízejících volnočasové aktivity, jsou jednotlivé služby poskytovány prostřednictvím pedagogických pracovníků. V rámci své činnosti mají tyto organizace **potenciál** k zajištění navazujících vzdělávacích programů pro děti, mládež a dospělé – ve spolupráci se školami i podnikatelskými subjekty. Současně jsou tato střediska aktivně zapojena do spolkového života v obci v rámci jednorázových akcí.

Z pohledu kapacitního využití je na poli **MŠ využití kapacit v současné době limitní** ve většině zařízení (především ve městech není výjimkou, že nejsou přijímány děti starší tří let). Naopak v případě **základních škol** se kapacitní využití objektů nejčastěji pohybuje v intervalu **50 – 80 %**. S přihlédnutím k očekávanému demografickému vývoji v jednotlivých věkových skupinách je tak možné očekávat přechod silných ročníků z MŠ (u kterých stav momentálně „kulminuje“) do ZŠ.

Tabulka 2.2.9._1: Zařízení dle zřizovatelů

Zařízení	Počet zařízení	Zřizovatel		
		Obec	Kraj	Jiný subjekt
Péče o děti do 3 let	7	0	0	7 CEMA Žamberk; Oblastní Charita ÚO; Contipro Group; Dětský klub Fialka; MC Rosa; Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.; Cesta Malého stromu, z.s.
MŠ	60	58	2	
ZŠ	25	25	0	0
SŠ	11	0	10	1 Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.
VOŠ	1	0	0	1 – MŠMT
VŠ	1	0	0	1 – MŠMT

Zdroj: Databáze škol a školských zařízení PK, k 31. 8. 2013 + aktualizace k 30. 6. 2014

Z pohledu starostů obcí i občanů představuje **udržení základní a mateřské školy v obci základní prioritou každé obce (města, městyse)**. Na provoz školy přispívají obce v průměru 12 % rozpočtových prostředků, u vybraných obcí však prostředky dosahují až 25 % celkového rozpočtu. Ve školním roce 2012/2013 se v území nacházelo 12 škol s povolenou výjimkou počtu žáků a 10 škol s dobrovolným příspěvkem zřizovatele. Uvedenou prioritu potvrzují také výstupy z komunitních jednání, že základní a mateřské školy představují **významný komunitní prvek obce**, organizují společenské akce a besedy, podílejí se na propojování spolupráce obce, rodičů i místních organizací a podnikatelů). Možnost umístění dítěte do MŠ/ZŠ nebo družiny v obci současně představuje významný předpoklad zázemí pro další rozvoj obce z pohledu služeb pro rodiny s dětmi. Z pohledu demografického se ve věkové skupině 6 – 14 let očekává v období let 2014 – 2020 přechod silných ročníků do ZŠ a situace v naplněnosti škol se tak zlepší, ačkoliv nelze očekávat dosažení optimální naplněnosti jednotlivých tříd. Tento stav tak vede k přirozeně konkurenčnímu prostředí mezi jednotlivými školami (a to i díky mobilitě rodičů do zaměstnání a možnosti dopravy dětí do škol mimo místo trvalého bydliště) a posouvá tak jednotlivé školy ke svému maximálnímu potenciálu.

V otázkách **využití prostor a služeb** (školní jídelna, internát) **ve prospěch obce** (regionu) jsou aktivní i další (nemalotřídní) školy: vybrané školy nabízí každoročně široké veřejnosti jak vzdělávací kurzy (psaní všemi deseti, gramatika, cizí jazyky, IT, atd.), tak různé odborné přednášky a semináře zaměřené na vzdělávání široké veřejnosti, zapojují se do charitativních projektů atd. Jednotlivé školy dále nabízejí např. služby školní jídelny pro širokou veřejnost nebo ubytovací kapacity zařízení pro soukromé akce i akce pořádané obcemi (městy). Jednotlivá školská zařízení jsou tak aktivní i v otázkách komunitního zapojení do aktivit obce/města/regionu.

V rámci analýzy systému, kvality a dosahovaných výsledků vzdělávání byly identifikovány především následující faktory: ačkoliv jednotlivé školy a školská zařízení deklarují ve svých ŠVP jako prioritu zajištění nejvyšší možné kvality vzdělávání s přihlédnutím k možnostem každého žáka, je **podíl žáků** v území, **kteří při studiu dosahují nadprůměrných výsledků, velmi nízký**. V území v současné době existují příklady dobré praxe při práci s nadanými žáky - vlajkovou lodí je v této oblasti především spolupráce škol s holdingem Contipro, a.s. (vzdělávací projekt FYBICH), přesto se na této úrovni jedná spíše o ojedinělé případy (s přihlédnutím k existující kapacitě území). Potřeba nastavení systému k širšímu rozvoji praktických dovedností i sociálních kompetencí s potřebou zajištění individuálního

přístupu se současně objevuje i na druhém „pólu“ **vzdělávání i další podpory žáků, a to u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**. Systém péče o žáky se SVP je v současné době značně poddimenzován, a to jak z pohledu pedagogických pracovníků, tak na straně Pedagogicko – psychologické poradny Ústí nad Orlicí a SPC Kamínky, které péči o tyto žáky zajišťují. S plánovaným rušením ZŠ praktických je možné očekávat další zatížení systému a rostoucí požadavky na práci pedagogických pracovníků, psychologů, prevenci kriminality a šikany atd. V uplynulém období byly v této oblasti úspěšně realizovány některé pilotní projekty (např. „Správná volba – Hamet 2“). Projekt byl zaměřen na podporu kariérního poradenství pro žáky se SVP se zaměřením na diagnostiku motorických funkcí prostřednictvím zkušeností metody Hamet 222 BBW¹ Waiblingen SRN.

Z pohledu **materiálně – technického zázemí a vybavenosti** je více než 50 % objektů škol a školských zařízení v ÚP MAS ORLICKO starších 15 let a doposud neprošlo rekonstrukcí (modernizací). Dostatečnou vybavenost učebními pomůckami a vzdělávacím materiálem udává dokonce méně než 50 % škol v území. Největší absenci nacházejí školy v oblasti dostatečného zázemí pro výuku technických a přírodovědných oborů. Nejpalčivější je situace na středních školách (vybavení laboratoří, odborných učeben atd.). Mimo pořízení vybavení pro školy a školská zařízení pro zajištění výuky jsou dále prioritní otázky vybavenosti pro nabídku volnočasových aktivit (kroužků, seminářů, ...) za účelem zajištění neformální výuky i zlepšení možností podpory žáků se SVP.

Otázka podpory **technických a přírodovědných oborů** je aktuální i s přihlédnutím k aktuálnímu vývoji poptávky po uvedených oborech a stále se rozrůstající disproporci mezi absolventy technických a přírodovědných oborů (poptávkou po zaměstnancích) a nabídkou volných míst v učebních oborech. Na uvedenou situaci v současné době reaguje i Pardubický kraj v rámci projektů zaměřených na podporu technického a přírodovědného vzdělávání, do budoucna by tato podpora měla být realizována komplexně, nejen na materiální bázi, ale s přihlédnutím ke všem cílovým skupinám a stakeholderům (rodiče, zaměstnavatelé, ...).

Na výše uvedené skutečnosti dále navazuje poptávka škol (MŠ, ZŠ, SŠ) **po větší podpoře vzdělávání**. Za nedostatečné nebo limitní jsou označovány především možnosti odborného vzdělávání pedagogů (v praxi, ve spolupráci s univerzitami, ...), možnosti spolupráce s absolventy a studenty pedagogických oborů, zvyšování kvalifikace při komunikaci a vedení týmů, osvojování dovedností při vzdělávání žáků se SVP i talentovaných atd. Pro malotřídní školy jsou především personální limity velmi omezující pro případ možného zapojení do dotačních projektů.

Při pohledu na potřeby škol a školských zařízení z úhlu **organizačně - správního** zajištění jejich fungování stojí před těmito organizacemi rostoucí výzvy na poli zvládnání legislativních požadavků jak při zajištění samotného základního chodu školy, tak z pohledu zajištění dalších administrativně – správních činností při realizaci projektů a především čerpání prostředků z dotací EU. Rostoucí administrativa tak často značně vyčerpává kapacity pedagogických pracovníků na úkor jejich možného zapojení do vzdělávacích aktivit nebo osobního vzdělávání. To představuje i limitující faktory absorpční kapacity zařízení při čerpání dotací nejen z EU (základní školy v území MAS předložily do OPVK v období let 2007 – 2013 pouze 9 žádostí o dotaci – tj. pouze 23 % základních škol, z toho podpořeno bylo **projektů 6 – tj. 15 % škol v území MAS ORLICKO**).

---

¹ Berufsbildung & Regionale Bildungszentrum Waiblingen (www.bbw-waiblingen.de)

Při **hodnocení území z pohledu jednotlivých ORP** (Králíky, Žamberk, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí) mohou být identifikována následující specifika:

V rámci **ORP Králíky**: V roce 2013 došlo v Králikách k uzavření gymnázia. V současné době je také aktuální otázka dalšího fungování Středního odborného učiliště opravárenského a jeho možné sloučení se Střední odbornou školou obchodu, řemesel a služeb v Žamberku. V ORP Králíky nefunguje žádné SVČ a není zde dostupná služba péče o děti do 3 let. V rámci ORP se intenzivně projevuje trend odchodu mladých lidí za vzděláním na SŠ a VŠ.

V rámci **ORP Žamberk** působí několik škol a dalších zařízení (dětských skupin), které se svým programem představují inovační potenciál. Jedná se o dětskou skupinu **ERUDIO** v Žamberku, která pracuje přístupem „začít spolu“ a jedná se o zařízení založené na základě spolupráce firem v území MAS. Otázky péče o děti od dvou let řeší také služba „**MACEŠKA**“, kterou poskytuje na komerční bázi občanské sdružení CEMA Žamberk. Mezi dalšími může být jmenováno **Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.**, které realizovalo značné úspěchy na poli podpory talentovaných žáků v oblasti přírodovědných oborů, **Průmyslová střední škola v Letohradě** na základě inovativní spolupráce s dalšími firmami v území při zajišťování odborných praxí žáků v místních firmách i při podpoře zájmu o technické obory. Tato škola je také společně se SŠ obchodu a služeb zapojena do projektu **TECHNOHRÁTKY**. V roce 2014 zahajuje svou činnost také **Lesní klub „Strom Života“** v Letohradě – jako centrum environmentální výchovy.

V rámci **ORP Ústí nad Orlicí** funguje **Dětský klub Cesta Malého stromu** v areálu Koučink akademie v Libchavách a **Dětský klub Fialka**. **Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí** a **Střední škola automobilní Ústí nad Orlicí** byly v roce 2013 zapojeny do projektu na podporu přírodovědného a technického vzdělávání v Pardubickém kraji. V ORP dále působí již od roku 1939 ZUŠ Jaroslava Kociana, která ve spolupráci s Nadačním fondem Mistra Jaroslava Kociana a Klubcentrem města Ústí nad Orlicí pořádá **Kocianovu houslovou soutěž** (mezinárodní soutěž pro mladé houslisty do šestnácti let) a **Heranovu violoncellovou soutěž** (mezinárodní soutěž pro mladé violoncellisty do šestnácti let).

V **ORP Česká Třebová** probíhá již několik let iniciativa směřující k **založení pobočky školy „Na rovině“**, jejíž program je postaven na principech montessori pedagogiky a vzdělávacího směru „respektovat a být respektován“. Vznik této školy mimo jiné podporuje místní společenství obyvatel sdružených v rámci občasného sdružení RUKA 8. Aktuálně se předpokládá otevření školy v září 2014.

Plánované zrušení ZŠ praktické představuje v rámci ORP Česká Třebová značné riziko s přihlédnutím k existenci sociálně vyloučené lokality Borek. V této oblasti je žádoucí podpořit zachování ZŠ praktické, případně významné posílení kapacit ZŠ v území.

K dalším specifikům ORP ČT dále patří, že ve 3 ze 4 obcí v územní působnosti města ČT fungují školy na základě udělené výjimky z počtu žáků a ve 2 ze 4 případů s dalším dobrovolným příspěvkem zřizovatele. V této oblasti je proto aktuální otázka možné centralizace vzdělávání v České Třebové.

SWOT

Silné stránky	MŠ	ZŠ	SŠ
Jistota bezplatného veřejného vzdělání			
Základní škola funguje ve 39 z 57 obcí			
Mateřská škola funguje ve 43 z 57 obcí			
U části škol zkušenosti a praxe v oblasti čerpání dotací z minulého dotačního období			
Vybrané školy již pracují formou dlouhodobých projektů se zapojením rodičů i dětí			
Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro komunitního života v obcích (pořádání plesů, besídek, výstav, jarmarků, využití prostor školy pro vzdělávání dospělých, atd.)			
Otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky			
Školy a školská zařízení s malotřídkami a spoji ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí			
Existence příkladů dobré praxe na úrovni podpory talentovaných žáků (střední školy)			
Podpora individuálního přístupu k žákům obcemi i školami (8 základních škol v území MAS využívá možnost výjimky z minimálního počtu žáků za účelem snížení počtu žáků ve třídách)			
Existence dobře fungujících SVČ			
Existence příkladů dobré praxe na úrovni zajišťování předškolní péče (děti od 2 let věku) na úrovni sociálních partnerů v území			
Občanské sdružení RUKA 8			
Existence příkladů dobré praxe na úrovni spolupráce škola - firma			
Existence fungujících, vysoce kvalifikovaných a odborných zařízení pedagogicko - psychologické péče s potenciálem a zájmem rozšíření svých služeb			
Existence vysoce kvalifikovaných a profesionálních organizací zaměřených na vzdělávání, koučink a další služby v oblasti rozvoje osobnosti (s pilotní praxí v regionu MAS)			
Zájem a iniciativa pedagogů k zajištění kvalitního vzdělávání (práce přesčas, volnočasové aktivity pro děti, atd.)			
Existence zdrojů území pro vznik škol a školských zařízení s inovativní nabídkou vzdělávání			
Existence úspěšných pilotních projektů na podporu zvyšování pedagogických kompetencí			
Existence firem v území MAS, které již nyní aktivně spolupracují se školami v rámci doplnění vzdělávání (praxe, stáže, kroužky, ...)			

Slabé stránky		MŠ	ZŠ	SŠ
	Hlavní příčiny			
W1	Nedostatečná kapacita mateřských škol pro umístění dětí mladších 3 let			
W2	Limitní, až nedostatečná kapacita MŠ pro umístění dětí starších 3 let			
W3	Pouze průměrné materiálně technické zázemí a vybavení některých škol (stavebně-technický stav budov, sociální zařízení, vybavení didaktickými pomůckami)			
W4	Nízká úroveň komunikace a spolupráce škol a školských zařízení primárního a sekundárního sektoru s rodiči i dalšími subjekty			
	<i>Malá míra provázanosti a spolupráce na úrovni škola - žák - firma (zaměstnavatel)</i>			
	<i>Malá míra kompetencí (odborných i osobních) účastníků dialogu</i>			
W5	Nedostatečné kapacity a připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP			
	<i>Poddimezovaný počet pracovníků PPP PK</i>			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí (pomůcky, ...)</i>			
	<i>Kapacita pedagogů ve třídách neumožňuje individuální přístup k žákům se SVP (potřebný přístup nezískají ani "běžní" žáci, ani žáci se SVP)</i>			
	<i>Absence bezbariérových zařízení ve školách a školských zařízeních</i>			
	<i>Nedostatečné vzdělání pedagogických pracovníků pro potřeby práce se žáky se SVP (potřeba metodické podpory)</i>			
W6	Malá míra využití potenciálu škol pro podporu žáků ohrožených školním neúspěchem - především v regionu Králicko a Českořebovsko			
	<i>Absence podpůrných aktivit a programů zaměřených na odstranění primárních příčin školního neúspěchu u žáků se sociálním znevýhodněním</i>			
W7	Nízký podíl žáků (studentů) s nadprůměrnými výsledky v území			
	<i>Nedostatečná provázanost výuky s praxí na všech úrovních vzdělávacího systému</i>			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí pro rozvoj dovedností a ověření talentu a nadání žáků v řemeslných a přírodovědných oborech (školní dílny, pozemky, laboratoře, atd.)</i>			
	<i>Absence finančních prostředků na pokrytí mzdových nákladů na individuální podporu talentovaných žáků (ZŠ, SŠ) a vysoké normativy žáků na jednoho pedagoga</i>			
	<i>Nedostatečná návaznost studia na další životní etapu studentů (nedostatečná spolupráce s dalšími subjekty mimo školu, nedostatečné provázání výuky s praxí) (SŠ, SOU)</i>			
	<i>Nedostatečné možnosti vzdělávání a kontinuální praxe pedagogů především v odborných předmětech (především SŠ)</i>			
W8	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a počty absolventů technických oborů			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí pro výuku praktických předmětů na základních školách (školní dílny, školní zahrady, ...)</i>			
	<i>Nízká společenská prestiž technických oborů</i>			
	<i>Nesoulad mezi požadavky trhu práce a systémem přijímacích řízení do jednotlivých oborů SŠ, SOŠ a SOU</i>			
	<i>Nedostatečný prostor pro seznámení žáků s technickým vzděláním na všech úrovních primárního vzdělávání (MŠ, ZŠ, SŠ, gymnázia)</i>			
	<i>Malé zkušenosti se spoluprací mezi školami a firmami, absence vhodné podpůrné organizace pro podporu této spolupráce</i>			
W9	Nedostatečná, nebo absentující nabídka vzdělávání pro občany (rodiče dětí), kteří kladou na vzdělávání mimořádné požadavky			
	<i>Relativně malá cílová skupina uživatelů jako limit pro efektivní zahájení činnosti takového zařízení</i>			
	<i>Absence finančních prostředků na zakládání, stabilizaci a rozvoj těchto škol a dětských skupin.</i>			
	<i>Absence vhodné podpůrné organizace pro vyhledání aktérů v území, kteří jsou připraveni podílet se na vzniku, fungování a využívání těchto organizací</i>			
W10	Konkurence 8letých gymnázií a základních škol			
W11	Nedostatečné nebo žádné zkušenosti s čerpáním dotací u některých škol a školských zařízení			

Příležitosti	MŠ	ZŠ	SŠ	Ohrožení	MŠ	ZŠ	SŠ
--------------	----	----	----	----------	----	----	----

O1	Rostoucí trend počtu dětí v ZŠ a MŠ v letech 2014 - 2020				T1	Propad počtu studentů nastupujících do SŠ (především SOU) v letech 2014 - 2020 (klesající populační křivka)			
						→ Absence kvalifikované pracovní síly pro potřeby místních podnikatelských subjektů			
O2	Podpora technického vzdělávání na území Pardubického kraje v letech 2014 - 2015				T2	Podhodnocení finančních prostředků určených Pardubickým krajem na podporu žáků se SVP - nedostatečná kapacita PPP PK			
						→ Nedostatečná podpora pedagogického personálu při vzdělávání a péči o žáky se SVP (potřeba supervizí na místě, metodické podpory, atd.)			
O3	Existující iniciativy a zájem o rozšíření nabídky vzdělávání (montessori, začít spolu, ...)				T3	Systém financování středních škol je limitující pro jejich maximálně efektivní využití i individuální využití řediteli škol			
O4	Probíhající iniciativy na téma vzdělávání na národní úrovni (např. Česko mluví o vzdělání) a to i s aktivitami na území MAS				T4	Udržení malotřídních škol není prioritou Pardubického kraje			
O5	Existence kapacit (mimo území MAS) a jejich zájem k rozšíření aktivit na území MAS				T5	Malý zájem široké veřejnosti o formu a kvalitu vzdělávání - "vzdělávání není téma"			
						→ Nesouhlas rodičů se spoji ve třídách, neznalost nabídky možností ke vzdělávání, nedostatečná prestiž, malé zapojení rodiny do spolupráce se školou, ...			
O6	Existence velmi dobře fungujících škol pracujících na principech Montessori a Začít spolu v blízkosti území MAS ORLICKO				T6	Neschopnost obcí dále financovat náklady spojené s provozem škol(ek) s nízkým počtem žáků (pod hladinu normativu stanoveného PK) - resp. vysoké finanční zatížení spojené s provozem školy v obci			
O7	Existence MAS jako vhodné struktury pro čerpání dotací				T7	Vysoká administrativní náročnost čerpání dotací			
O8	Existence MAS jako vhodné podpůrné struktury pro předávání informací, podporu při čerpání dotačních prostředků a zaštitění regionálních projektů				T8	Nedostatek příležitostí pro výměnu zkušeností, burzu nápadů, seznámení se s inovacemi a příležitostmi			
O9	Nabídka vzdělávání pro širokou veřejnost (SŠ, ZŠ, MŠ)				T9	Dlouhodobě nekoncepční rozvoj vzdělávání na některých školách - absence potřeby vize, setrvávání "na místě"			
O10	Vznik profesionální dobrovolnické organizace				T10	Negativní postoj některých skupin veřejnosti k novým trendům ve vzdělávání			
					T11	Finanční limity rodičů při realizaci jak odborných výcviků dle ŠVP (lyžařský kurz atd.), tak při účasti na dalších akcích školy (volnočasové i odborné kroužky - náklady na dopravu, lektory, ...)			
					T12	Nedostatečná kompetence absolventů pedagogických škol, především pro práci v malotřídních školách			
					T13	Rušení ZŠ praktických			

Problémové okruhy:

Obecné:

- Zajištění modernizace objektů a vybavenost škol/školek a školských zařízení
- Podpora projektů zaměřených na rozšíření nabídky doprovodných aktivit ZŠ a MŠ (odborné i volnočasové kroužky, pobytové kurzy, ...) – investiční i neinvestiční prostředky
- Podpora projektů zaměřených na nabídku pro širokou veřejnost (region)
- Podpora odborných praxí, stáží a dalších forem výuky přímo provázaných na výuku v praxi (nejen v oblasti technického a přírodovědného vzdělávání)
- Zvyšování kvalifikace, kompetencí a kapacit pedagogických a nepedagogických pracovníků (stáže, konference, vzdělávání – SVP, koučink, vyhledání a podpora talentovaných žáků, ...)
- Zvýšení kapacit systému pro vzdělávání žáků se SVP, včetně zajištění logopedické péče a investic
- Zvýšení kapacit systému pro vzdělávání talentovaných žáků

Specifické oblasti :

- Podpora vzniku a rozvoje dětských skupin – rozšíření služeb MŠ pro péči o děti od 2 let
- Komplexní podpora technického a přírodovědného vzdělávání (investice, spolupráce s firmami, odborné praxe a stáže pedagogů i studentů, vzdělávání, prezentace a propagace) na všech úrovních vzdělávání
- Podpora vzniku a rozvoje dalších inovativních forem vzdělávání (montessori, začít spolu, lesní školky, projektové vyučování, venkovní třídy, ekocentrum, ...)
- Podpora „velkých projektů“ s dopadem na celé území MAS: vybudování IQ/EQ centra nebo centra řemeslných dovedností

Další vhodné aktivity (zastřešení MAS ORLICKO):

- Podpora při čerpání dotačních prostředků (technická pomoc školám)
- Animační činnost, podpora výměny zkušeností (konference, setkání, ...) jako podpůrné aktivity především pro specifické, ale i obecné cíle
- Databáze možných praxí a stáží ve školách na území MAS ORLICKO (nabídka – poptávka) – ve vztahu k žákům i studentům pedagogických škol
- Nabídka služeb vysílající dobrovolnické organizace
- Podpora rozvoje inovací (poradenské centrum pro školy se zájmem o inovaci ve výuce)
- Zastřešení společných (přesahových) projektů – jak na úrovni jednotlivých škol (společné nákupy služeb, zajištění výuky, praxe, atd.), tak na úrovni meziodvětvové (spolupráce škola – firma, atd.) nebo na úrovni výměny zkušeností (s dalšími MAS i mimo území)

2.2.10. Řízení obcí, informovanost a spolupráce

Spolupráce obcí je v rámci území MAS Orlicko monitorována na následujících úrovních:

- I. Na úrovni mikroregionů (dobrovolných svazků obcí)
- II. Na úrovni destinačních společností
- III. Na úrovni projektu meziobecní spolupráce

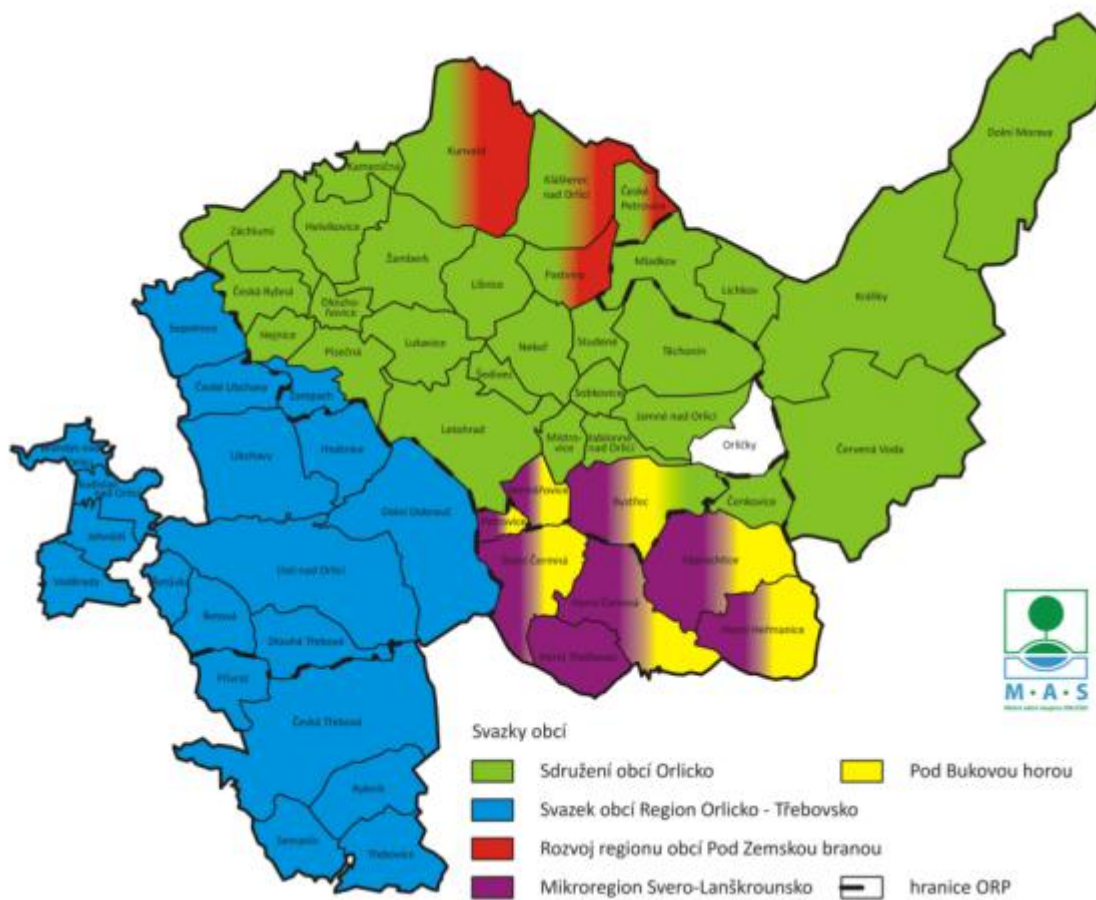
I. Spolupráce v území MAS ORLICKO na úrovni mikroregionů (dobrovolných svazků obcí)

Místní akční skupina Orlicko se skládá z 57 měst, městysů a obcí. Kromě obce Orličky jsou všechny obce a města členy určitého mikroregionu. Některé obce jsou členy dvou mikroregionů. Přehled obcí Místní akční skupiny Orlicko a jejich rozdělení do jednotlivých mikroregionů je uveden v tabulce č. 2.2.10._1.

Tabulka 2.2.10_1: Obce Místní akční skupiny Orlicko v členění dle mikroregionů

Oblast	Obce
Sdružení obcí Orlicko	Bystřec, Červená Voda, Česká Rybná, České Petrovice, Čenkovice, Dlouhoňovice, Dolní Morava, Hejnice, Helvíkovice, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Kameničná, Klášterec nad Orlicí, Králíky, Kunvald, Letohrad, Líšnice, Lichkov, Lukavice, Mistrovice, Mladkov, Nekoř
Svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko	Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová, České Libchavy, Dlouhá Třebová, Dolní Dobrouč, Hnátnice, Hrádek, Jehnědí, Libchavy, Němčice, Orlické Podhůří, Přívrat, Rybník, Řetová, Řetůvka, Semanín, Sloupnice, Sopotnice, Sudislav nad Orlicí, Třebovice, Ústí nad Orlicí, Velká Skrovnice, Voděrady, Žampach
Rozvoj regionu obcí Pod Zemskou branou	České Petrovice, Klášterec nad Orlicí, Kunvald, Pastviny
Mikroregion Severo-Lanškrounsko	Bystřec, Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Horní Třešňovec, Petrovice, Verměřovice, Výprachtice
Pod Bukovou horou	Bystřec, Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Petrovice, Verměřovice, Výprachtice
Ostatní (nečlenové mikroregionů)	Orličky

Mapka 2.2.10._2: Svazky obcí

Tabulka 2.2.10._3: Mikroregiony v území

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Region Orlicko-Třebovsko	<p>Založení: 1999 Počet obcí: 24 Web. stránky: www.orlicko-trebovsko.cz</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u> - Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko - MAS Orlicko</p> <p><u>Profesionalizace:</u> Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou OHGS s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u> V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 148 mil Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 25 937 tis. Kč.</p>	<p><u>Realizované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivní turistika v Česku • Aktivní turistika na Orlicko-Třebovsku (cyklostezky údolím Tiché Orlice a Třebovky) • Škola hrou v kraji Komenského (vzdělávání) • „Systémová podpora meziobecní spolupráce v ČR“ (Obce sobě) • Propagace regionu (tiskoviny, kalendář, letáky, ...) <p><u>Akce:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyklo glacensis • Cykloklání • Den regionů <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekty ve vztahu a povinnosti vůči Ochrannému svazu autorskému (OSA) • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p><u>Plánované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Výstavba cyklostezky mezi Písečnou a Žamberkem okolo rybníku Šušek • Bike resort mezi Ústím nad Orlicí a Českou Třebovou • Vybudování regionální haly pro děti <p><u>Dlouhodobé priority:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zkvalitnění služeb pro cyklisty • Zpřístupňování atraktivit a služeb pro handicapované • Podpora rozvoje motivačního systému Orlické hory pro všechny, propagační kampaň destinace Orlické hory a Podorlicko • Rozvoj projektu „V zemi Komenského“ • Podpora alternativních forem vzdělávání • Rozvoj lidských zdrojů veřejné správy • Zlepšování prostupnosti a propojení obcí pro lidi, udržování veřejných prostranství, obnovení obecních objektů a podpora tradičních kulturních, společenských a sportovních akcí

Zdroj: Pavel Neumeister, manažer; www.orlicko-trebovsko.cz

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Sdružení obcí ORLICKO	<p>Založení: 1992 Počet obcí: 30 Web. stránky: www.orlicko.cz</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u> - Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko - zakládající člen MAS Orlicko - Powiat Klodzko (navázána spolupráce)</p> <p><u>Profesionalizace:</u> Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou REDEA Žamberk s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u> V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 100 mil Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 10 mil. Kč.</p>	<p><u>Realizované projekty - letní CR:</u> Cyklobusy – skibusy do Orlických hor a do oblasti Králického Sněžníku Cyklotrasy Orlicka (vyznačená síť 400 km cyklotras) Výstavba cyklostezek (Letohrad – Žamberk, Červená Voda – Králíky), v přípravě Letohrad – Nekoř, Letohrad - Králíky</p> <p><u>Realizované projekty - zimní CR:</u> Na běžkách Orlickem (údržba, propagace a provoz běžeckých tras v lyžařské běžecké oblasti Buková hora - Suchý vrch (dále LBO BH – SV)) Informační a sociální zázemí pro LBO BH - SV Příprava projektu Singltrek Suchý vrch</p> <p><u>Další:</u> Drobné památky Orlicka (obnova drobných památek) Studie realizace protipovodňových a protierozních opatření</p> <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p><u>Připravované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Výstavba cyklostezek (Letohrad - Pastviny, Letohrad - Králíky, Žamberk - Písečná, Žamberk - Pastviny) • Vybavení obcí informačními kiosky • Vybudování 3 naučných stezek včetně vyznačení tras, informačních a naučných tabulí, dětského hřiště a míst k odpočinku • Vybudování rozhledny v Lukavici <p><u>Dlouhodobé priority:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Další rozvoj stávajících projektů (cykloturistika, provoz LBO BH – SV): pořízení rolby a související SW, projekty na efektivní provoz, zkvalitňování a rozšiřování služeb pro cyklisty a běžkaře • Vytvoření pasportu drobných památek, pokračování v obnově drobných památek Orlicka • Zpřístupňování Králické pevnostní oblasti (handicapovaní, ...) • Vybudování a provoz denního stacionáře • Zkvalitňování záchranářské infrastruktury • Vzdělávání – regionální učebnice, ekologická výchova

zdroj: RNDr. Antonín Fiala

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Svazek obcí Pod Bukovou horou	Založení: 2002 Počet obcí: 7 Web. stránky: ---	Nejvýznamnější projekt: Kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná Celkové náklady projektu: 160 349 835 Kč Realizace: 2009 - 2012	Udržitelnost a provoz kanalizace a ČOV v Horní a Dolní Čermné
Mikroregion Severo-Lanškrounsko	Založení: 2013 Počet obcí: 8 Web. stránky: --- Vznikl jako nástupce Svazku obcí Pod Bukovou horou, která od roku 2013 transformovala účel své činnosti na zajištění provozu kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná <u>Členství v dalších organizacích:</u> - Zakládající člen MAS ORLICKO - Powiat Klodzko (navázána spolupráce) <u>Profesionalizace:</u> Management zajišťují starostové s využitím služeb odborných firem Sdružení hospodářů s průměrným rozpočtem 300 000 Kč.	<u>Realizované projekty – letní CR:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nakládání s bioodpady v hodnotě 10 mil. Kč • Protipovodňová opatření ve výši 4 - 5 mil. Kč. <u>Akce:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Den se sousedy, kterého se účastní partnerská města včetně zahraničních 	<u>Připravované projekty:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Řešení otázky telekomunikačních technologií • Realizace sběrného dvora (5 - 6 mil. Kč) • Regionální školství

Zdroj: Petr Helekal, předseda svazku

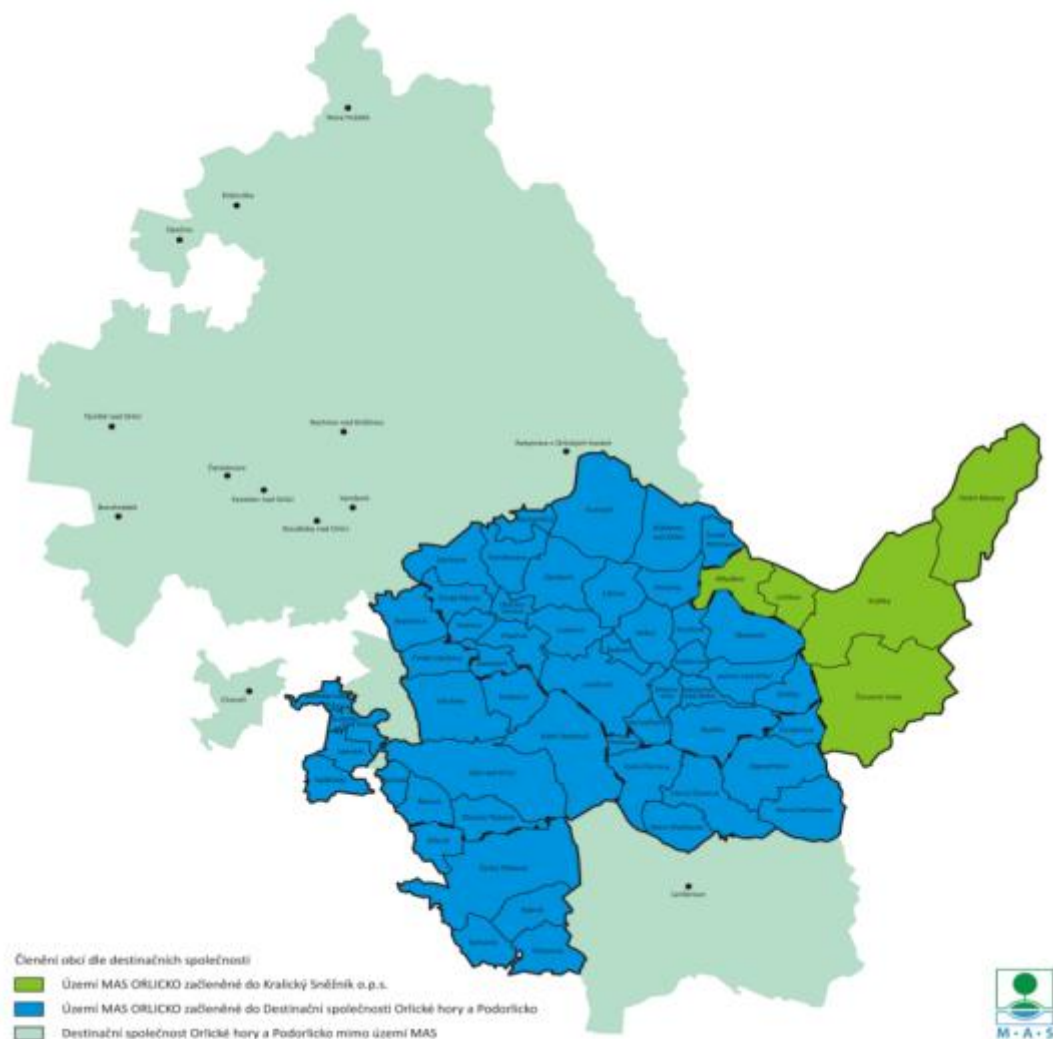
	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Rozvoj regionu obcí Pod Zemskou branou	<p>Založení: 2002 Počet obcí: 4 Web. stránky: ---</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u> - Zakládající člen MAS ORLICKO</p> <p><u>Profesionalizace:</u> Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou REDEA Žamberk s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u> V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 6 383 964 Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 1 850 000 Kč.</p>	<p><u>Projekty:</u></p> <p>Nejvýznamnějším realizovaným projektem svazku je Bytový dům s pečovatelskou službou v Pastvinách, jehož cílem je poskytnout možnost bydlení občanům, kteří již nemohou bydlet sami, a to v přirozeném venkovském prostředí, ve kterém žili celý život</p> <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p>Provoz bytového domu s pečovatelskou službou</p> <p><u>Připravované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Další navazující projekty na rozvoj regionu Pod Zemskou branou • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis

Zdroj: RNDr. Antonín Fiala

V území MAS ORLICKO se nachází ještě několik menších svazků obcí, jejich činnost je však zaměřena na využívání prostředků z POV a jejich rozvojový potenciál je ve srovnání s výše uvedenými svazky obcí spíše podružný.

II. Spolupráce v území MAS ORLICKO na úrovni destinačních společností

Mapka 2.2.10._4: Členění obcí dle destinačních společností

Tabulka 2.2.10._5: Destinační společnosti

Název destinační společnosti:	Králický Sněžník o.p.s.
Územní působnost:	5 měst a obcí (ORP Králíky)
Založení:	2007 <u>Zakladatelé:</u> Obce a města Podnikatelé Neziskové organizace
Realizované projekty:	Turistická oblast Králický Sněžník, profesionální partner v cestovním ruchu

	Marketingová kampaň Turistické oblasti Králický Sněžník Dílčí marketingové projekty (webový portál, tiskoviny, vizitkovníky, ...)
Připravované projekty:	Navazující projekty a aktivity na prezentaci turistické oblasti Králický Sněžník
Potenciál sdružení prostředků:	V letech 2007 – 2013 realizovala společnost projekty v celkové hodnotě cca 11,6 mil. Kč (ROP) + 3 000 000 Kč (další dotace) Společnost hospodaří s ročním rozpočtem cca 1 mil Kč

Zdroj: webové stránky a výroční zprávy Králický Sněžník o.p.s., Mgr. Miroslav Beran, manažer

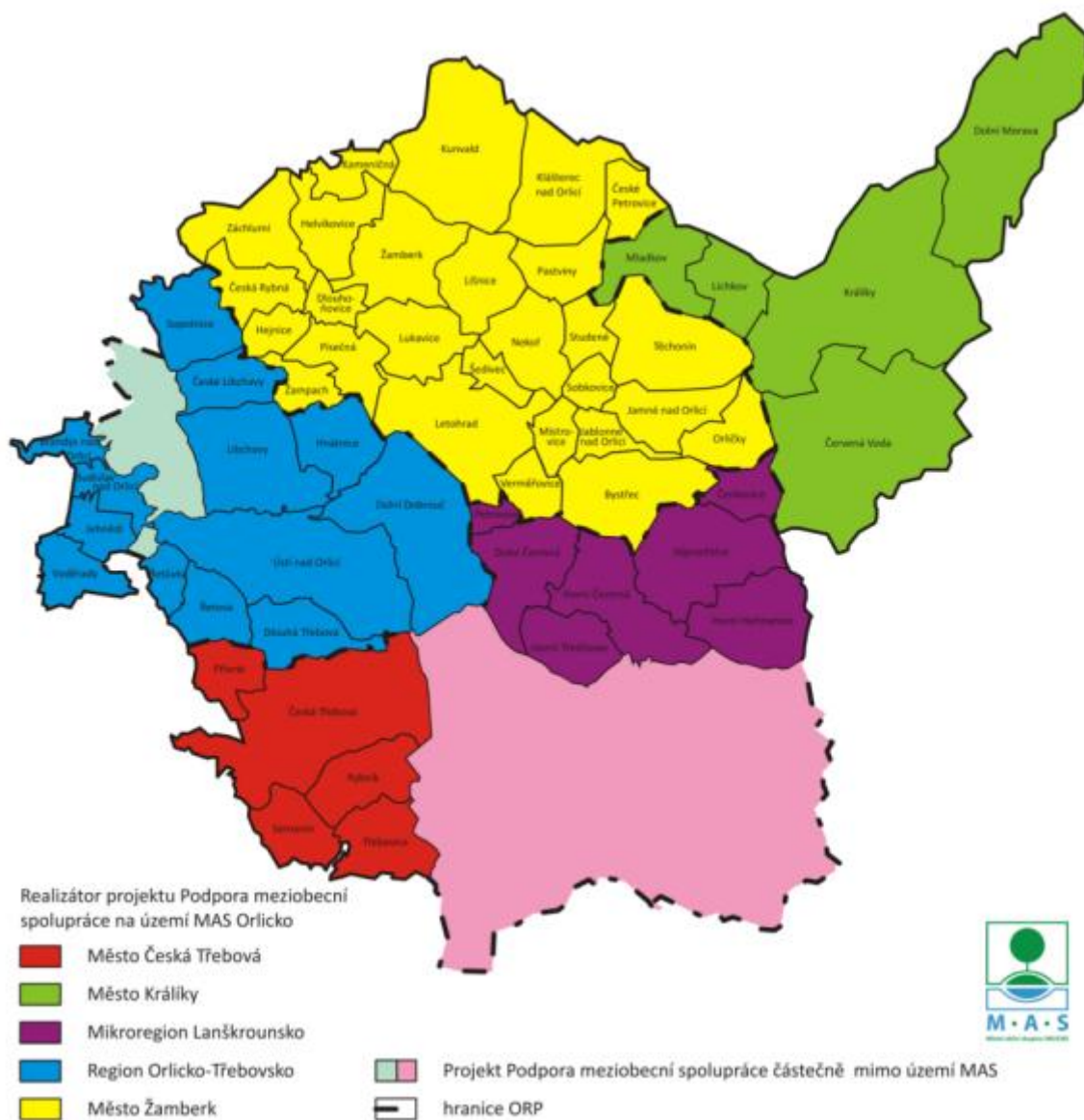
Název destinační společnosti:	Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko (DSOHP) (zájmové sdružení právnických osob)
Územní působnost:	Viz mapka. Na území DSOHP působí tyto Místní akční skupiny: <ul style="list-style-type: none"> - MAS Orlicko - MAS NAD ORLICÍ - MAS SPLAV - MAS POHODA venkova
Založení:	2009 <u>Zakladatelé:</u> Obce a města, svazky obcí Podnikatelé Neziskové organizace
Realizované projekty:	Marketingová kampaň a podpora destinace Orlické hory a Podorlicko - 1. část Společná propagace Kladské Země, Orlických hor a Podorlicka Cyklo aktivity v příhraničí Euroregionu Glacensis Propagace turistické oblasti OHP a Kladska
Připravované projekty:	Navazující projekty a aktivity na prezentaci turistické oblasti Orlické hory a Podorlicko
Zkušenosti a spolupráce s MAS ORLICKO:	V uplynulém období 2009 – 2013 byla navázána úspěšná spolupráce s MAS Orlicko v následujících oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - Účast zástupců DSOHP v pracovních skupinách MAS (nastavení preferenčních kritérií při hodnocení projektů v CR, ...) - Spolupráce při zveřejňování výzev - Spolupráce na úrovni dodavatelsko – odběratelské při realizaci projektu „Orlické hory pro všechny“ - Součinnost při prezentaci projektů (Jedeme všichni, ...)
Potenciál sdružení prostředků:	V letech 2007 – 2013 realizovala společnost projekty v celkové hodnotě cca 9,1 mil. Kč (ROP) Společnost hospodaří s ročním rozpočtem cca 500 tis. Kč

Zdroj: webové stránky a výroční zprávy Destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko, Petra Smrčková, ředitelka

III. Meziobecní spolupráce v území

Od roku 2013 se v území MAS ORLICKO rozvíjí tzv. meziobecní spolupráce, v návaznosti na realizaci projektu Svazu měst a obcí České republiky. Do projektu jsou zapojena všechna ORP v území a to následovně:

Mapka 2.2.10._6: Realizátoři projektu Podpora meziobecní spolupráce na území MAS Orlicko

Tabulka 2.2.10._7: Výstupy a priority témat meziobecní spolupráce

ORP	Výstupy a priority témat meziobecní spolupráce (dle analytické části Strategie území příslušných správních obvodů ORP k 30. 6.)			
	Školství	Sociální služby	Odpadové hospodářství	Volitelné téma
Žamberk (projekt realizuje město Žamberk)	1.1 Optimalizace naplněnosti školských zařízení s ohledem na předpokládaný demografický vývoj s přihlédnutím k zajištění finančních prostředků především u malých obcí 2.1 Využití dotačních prostředků EU ke zlepšení technického stavu školských budov, vybavení škol, rozvoji mimoškolních aktivit, apod. 3.1 Podpora technického vzdělávání na území Pardubického kraje, spolupráce s významnými zaměstnavateli v území 4.1 Podpora nabídky vzdělávání pro veřejnost (celoživotní vzdělávání) 5.1 Spolupráce při společném zaměstnávání pedagogů 6.1 Kapacita a připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP 7.1 Zajištění místně nedostatečné kapacity MŠ včetně řešení problémů s kapacitou MŠ během letních prázdnin 8.1 Zkvalitnění nabídky zájmových činností a mimoškolních aktivit 9.1 Řešení nedostatečné kapacity a rozmístění zařízení pro umístění dětí mladších 3 let (jesle)	1.1 Společné komunitní plánování pro více obcí (celé území ORP) 2.1 Společná informační kampaň 3.1 Podpora navazujících služeb pro osoby se zdravotním postižením (denní stacionář) 4.1 Spolupráce na vytvoření nebo podpoře vzniku pobytových služeb komunitního charakteru 5.1 Podpora služby DPS, event. pečovatelské služby, osobní asistence jako terénních služeb, které prodlouží dobu, po kterou klient může setrvat doma před nástupem do pobytové služby 6.1 Projekty na podporu dobrovolnické služby (informační kampaň, projekty na podporu firemního dobrovolnictví) 7.1 Podpora sociálního bydlení (malometrážní byty)	1.1 Realizace projektů zařízení k nakládání s odpady (třídící linky, kompostárny, sběrné dvory, překladiště odpadů, apod.) a s ní související možnost získání dotace na projekty 2.1 Úspora finančních prostředků vynakládaných na odpadové hospodářství 3.1 Možnost realizace společného svozu odpadů (nákup svozového vozu, vytvoření svozové společnosti) 4.1 Posílení vyjednávací pozice obce vzhledem k poskytovatelům služeb v odpadovém hospodářství 5.1 Řešení problematiky biologicky rozložitelných odpadů (třídění, sběr, svoz, nakládání s ním) 6.1 Osvěta a komunikační kampaň směrem k občanům obcí v oblasti ekologické výchovy a odpadového hospodářství	SERVIS SAMOSPRÁVÁM Ke dni zpracování analytické části bylo pouze stanoveno volitelné téma

Zdroj: Koordinátoři projektů meziobecní spolupráce (Ing. Oldřich Jedlička, Mgr. Miroslav Beran, RNDr. Renata Šedová, Ing. Lenka Jelínková)

ORP	Výstupy a priority témat meziobecní spolupráce (dle analytické části Strategie území příslušných správních obvodů ORP k 30. 6.)			
	Školství	Sociální služby	Odpadové hospodářství	Volitelné téma
Králíky (projekt realizuje město Králíky)	1.1 Podpora spolupráce škol, využití specialistů 2.1 Podpora dobrovolnictví	1.1 Komunitní plán – rozšíření služeb 1.2 Rozvoj služeb pro seniory 1.3 Podpora dobrovolnictví	1.1 Motivační programy pro občany 1.2 Využití jedné svozové společnosti	ZDRAVOTNICTVÍ Ke dni zpracování analytické části bylo pouze stanoveno volitelné téma
Ústí nad Orlicí (projekt realizuje Region Orlicko-Třebovsko)	1.1 Optimální naplněnost tříd 2.1 Nabídka zájmových činností a mimoškolních aktivit 3.1 Posilování regionální identity 4.1 Čerpání dotací a finančních prostředků z grantů a operačních programů 5.1 Motivace kvalitních učitelů, poradenský servis pro školy a zřizovatele, prohloubení zájmu rodičů o dění ve škole a podpory celoživotního vzdělávání	1.1 Zachování stávajícího spektra a kapacity sociálních služeb 2.1 Komunitní plánování 3.1 Snaha integrovat seniory a potřebné do života	1.1 Nakládání s bioodpadem 2.1 Podpora dalšího rozvoje separace odpadů 3.1 Spolupráce v oblasti vzdělávání a osvěty	PORADENSTVÍ A PRÁVNÍ SERVIS PRO OBCE Ke dni zpracování analytické části bylo pouze stanoveno volitelné téma

Česká Třebová (projekt realizuje město Česká Třebová)	1.1 Optimální naplněnost tříd 2.1 Zvýšení zájmu rodičů o dění v ZŠ a MŠ 3.1 Podpora a pomoc dětem se SVP 4.1 Získání dostatečného objemu finančních prostředků na zajištění provozních a investičních nákladů (vybavení, opravy, studijní materiály,...) 5.1 Dobrá dostupnost škol 5.2 Omezení rozvoje sociálně patologických jevů 5.3 Bezpečné prostředí MŠ	1.1 Dostatečná kapacita a nabídka terénních i ambulantních služeb 1.2 Dobré podmínky pro aktivní zapojení seniorů do veřejného života 2.1 Rozvoj sociálního podnikání 2.2 Zachování či získání pracovních návyků nezaměstnaných 3.1 Dostatečná kapacita sociálního bydlení 3.2 Dostatečná kapacita a nabídka terénních i ambulantních služeb 3.3 Zachování bezpečného prostředí v ORP 4.1 Vytvoření komunitního plánu 4.2 Rozvoj dobrovolnické služby	1.1 Omezení ukládání BRO na skládku 1.2 Snížení nákladů na svoz odpadů 2.1 Snížení množství produkce SKO 2.2 Snížení nákladů za svoz odpadů 3.1 Získání finančních prostředků z bonusových programů EKOKOMU 3.2 Snížení nákladů za svoz odpadů 4.1 Zapojení široké veřejnosti 5.1 Stabilizace (snížení) nákladů za svoz odpadů	DOPRAVA Ke dni zpracování analytické části bylo pouze stanoveno volitelné téma
---	--	---	---	--

Zdroj: Koordinátoři projektů meziobecní spolupráce (Ing. Oldřich Jedlička, Mgr. Miroslav Beran, RNDr. Renata Šedová, Ing. Lenka Jelínková)

ORP	Výstupy a priority témat meziobecní spolupráce (dle analytické části Strategie území příslušných správních obvodů ORP k 30. 6.)			
	Školství	Sociální služby	Odpadové hospodářství	Volitelné téma
Lanškroun (projekt realizuje mikroregion Lanškrounsko)	1.1 Optimalizace kapacit ZŠ vzhledem nejen k demografickému vývoji a k ekonomickým aspektům, ale i s důrazem na stabilizaci osídlení v menších obcích území ORP Lanškroun 2.1 Řešení technického stavu školských budov s možnostmi využití zdrojů z EU 3.1 Řešení využití venkovních souvisejících prostor školských zařízení pro podporu školních i mimoškolních aktivit 4.1 Zlepšení spolupráce a osvěty v ZŠ při	1.1 Společné komunitní plánování pro více obcí (celé území ORP) a společná informační kampaň 2.1 Podpora navazujících služeb pro osoby se zdravotním postižením (denní stacionář) 3.1 Spolupráce na vytvoření nebo podpoře vzniku pobytových služeb komunitního charakteru 4.1 Spolupráce při řešení problematiky osob ohrožených rizikem sociálního vyloučení	1.1 Efektivita svozu a následného nakládání s odpady s preferencí materiálového využití včetně třídících systémů 2.1 Posouzení možnosti využití zařízení pro energetické využití odpadů 3.1 Posouzení a návrh postupů při řešení cenové politiky u služeb odpadového hospodářství s důrazem na společné postupy obcí při nákupu služeb, techniky	DOPRAVA Ke dni zpracování analytické části bylo pouze stanoveno volitelné téma

	<p>výběru dalšího vzdělávání – lepší spolupráce se středními školami a se zaměstnavateli v regionu – komunikace, exkurze, řešení projektů, apod.</p> <p>5.1 Aktivity vedoucí ke zřízení vyšší odborné školy technického zaměření v území ORP Lanškroun</p> <p>6.1 Společné aktivity při budování regionální identity – zařazení regionálního vzdělávání (historie, příroda, sociální vědy, ...) do vzdělávacích plánů ZŠ, společné pořízení vzdělávacích materiálů a pomůcek</p>	<p>5.1 Podpora služby DPS, event. pečovatelské služby, osobní asistence jako terénních služeb, které prodlouží dobu, po kterou klient může setrvat doma před nástupem do pobytové služby</p> <p>6.1 Podpora dobrovolnické služby (informační kampaň, vzdělávání, projekty na podporu firemního dobrovolnictví)</p>	<p>či vybavení</p> <p>4.1 Systém nakládání s BRKO vzhledem jak k možným legislativním změnám, tak k efektivitě nakládání s BRKO</p>	
--	--	--	---	--

Zdroj: Koordinátoři projektů meziobecní spolupráce (Ing. Oldřich Jedlička, Mgr. Miroslav Beran, RNDr. Renata Šedová, Ing. Lenka Jelínková)

Tabulka 2.2.10._8: Prioritní témata a okruhy dle oblastí

ŠKOLSTVÍ Prioritní témata a okruhy	ORP					
	Žamberk	Ústí nad Orlicí	Králíky	Česká Třebová	Lanškroun	Celkem
Optimalizace naplněnosti školských zařízení s ohledem na předpokládaný demografický vývoj a s přihlédnutím k zajištění finančních prostředků především u malých obcí	x	x		x	x	4
Využití dotačních prostředků EU ke zlepšení technického stavu školských budov, vybavení škol, rozvoji mimoškolních aktivit apod.	x	x		x	x	4
Zkvalitnění nabídky zájmových činností a mimoškolních aktivit	x	x			x	3
Podpora technického vzdělávání na území Pardubického kraje, spolupráce s významnými zaměstnavateli v území	x				x	2
Podpora nabídky vzdělávání pro veřejnost (celoživotní vzdělávání)	x	x				2
Spolupráce při společném zaměstnávání pedagogů	x		x			2
Kapacita a připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP	x			x		2
Posilování regionální identity		x			x	2
Zajištění místně nedostatečné kapacity MŠ včetně řešení problémů s kapacitou MŠ během letních prázdnin	x					1
Motivace kvalitních učitelů, poradenský servis pro školy a zřizovatele, prohloubení zájmu rodičů o dění ve škole		x		x		1
Dobrá dostupnost škol				x		1
Omezení rozvoje sociálně patologických jevů				x		1
Bezpečné prostředí MŠ				x		1
Řešení technického stavu školských budov s možnostmi využití zdrojů z EU					x	1

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ Prioritní témata a okruhy	ORP					
	Žamberk	Ústí nad Orlicí	Králíky	Česká Třebová	Lanškroun	Celkem
Řešení problematiky biologicky rozložitelných odpadů (třídění, sběr, svoz, nakládání s ním)	x	x		x	x	4
Osvěta a komunikační kampaň směrem k občanům obcí v oblasti ekologické výchovy a odpadového hospodářství	x	x	x	x		4
Úspora finančních prostředků vynakládaných na odpadové hospodářství	x			x	x	3
Realizace projektů zařízení k nakládání s odpady (třídící linky, kompostárny, sběrné dvory, překladiště odpadů, apod.) a s ní související možnost získání dotace na projekty	x					1

Možnost realizace společného svozu odpadů (nákup svozového vozu, vytvoření svozové společnosti)	x					1
Posílení vyjednávací pozice obce vzhledem k poskytovatelům služeb v odpadovém hospodářství	x					1
Využití jedné svozové společnosti			x			1
Podpora dalšího rozvoje separace odpadů		x				1
Získání finančních prostředků z bonusových programů EKOKOMU				x		1
Posouzení možnosti energetického využití odpadů					x	1

SOCIÁLNÍ SLUŽBY Prioritní témata a okruhy	ORP					Celkem
	Žamberk	Ústí nad Orlicí	Králíky	Česká Třebová	Lanškroun	
Společné komunitní plánování pro více obcí (celé území ORP)	x	x	x	x	x	5
Projekty na podporu dobrovolnické služby (informační kampaň, projekty na podporu firemního dobrovolnictví)	x		x	x		3
Rozvoj služeb pro seniory, integrace seniorů		x	x	x		3
Společná informační kampaň	x				x	2
Podpora navazujících služeb pro osoby se zdravotním postižením (denní stacionář)	x				x	2
Spolupráce na vytvoření nebo podpoře vzniku pobytových služeb komunitního charakteru	x				x	2
Podpora služby DPS, event. pečovatelské služby, osobní asistence jako terénních služeb, které prodlouží dobu, po kterou klient může setrvat doma před nástupem do pobytové služby	x			x		2
Podpora sociálního bydlení (malometrážní byty)	x			x		2
Zachování stávajícího spektra a kapacity sociálních služeb		x				1
Rozvoj sociálního podnikání				x		1
Zachování či získání pracovních návyků nezaměstnaných				x		1
Zachování bezpečného prostředí v ORP				x		1
Spolupráce při řešení problematiky osob ohrožených rizikem sociálního vyloučením					x	1

Zdroj: Strategie územních správních obvodů, koordinátoři projektů meziobecní spolupráce (Ing. Oldřich Jedlička, Mgr. Miroslav Beran, RNDr. Renata Šedová, Ing. Lenka Jelínková)

Závěr:

- Území MAS ORLICKO je vyváženě pokryto aktivně a profesionálně fungujícími svazky obcí, které prokázaly i vysoký potenciál sdružení prostředků pro realizaci rozvojových záměrů
- Mezi jednotlivými právními subjekty meziobecní spolupráce (ORP, svazky obcí, destinační společnosti) funguje provázanost a spolupráce (např. vzájemné členství, spolupráce při přípravě a realizaci projektů, atd.)
- Aktivity, projekty a záměry svazků obcí jsou (logicky, s přihlédnutím k charakteru území) obdobné (rozvoj cyklistiky a cykloturistiky, podpora aktivního trávení volného času, ...). V některých oblastech projekty bezprostředně navazují – např. **cyklostezka Žamberk – Letohrad** (Sdružení obcí Orlicko) a **cyklostezka Letohrad – Ústí nad Orlicí** (Region Orlicko-Třebovsko)
- Realizace projektu Meziobecní spolupráce v území MAS ORLICKO podpořila diskusi samospráv nad vybranými tématy
- Jednotlivé organizace **jsou vhodnou strukturou** pro realizaci Strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD) MAS Orlicko

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
Existence silných, stabilních a profesionálních svazků obcí a destinačních společností, které pokrývají celé území MAS Orlicko	Obec Orličky vystoupila ze Sdružení obcí Orlicko a v současné době není členem žádného mikroregionu (svazku obcí)
Příležitosti	Ohrožení
Finanční podpora fungování svazků obcí v rámci projektu Meziobecní spolupráce Svazem měst a obcí ČR	Narušení fungování svazků obcí projektem Meziobecní spolupráce tam, kde není realizace projektu totožná se svazkem obcí

2.2.11. Bezpečnost

Na území MAS Orlicko působí **Územní odbor Policie ČR Ústí nad Orlicí**, a to zejména na správním území okresu Ústí nad Orlicí, ale do jeho působnosti spadají i některé obce okresu Svitavy. V samotném okrese Ústí nad Orlicí sídlí 115 obcí. V rámci Územního odboru PČR Ústí nad Orlicí působí po linii vnější služby 8 obvodních oddělení, dále oddělení dopravního inspektorátu a hlídkové oddělení. Další oddělení, s působností na celém území okresu, jsou pak v rámci Služby kriminální policie a vyšetřování.

Na území MAS je **5 obvodních oddělení Policie ČR: Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Králíky, Letohrad a Žamberk**. Další dvě obvodní oddělení – Lanškroun a Choceň mají na starosti působnost na území více obcí než spadá pod MAS Orlicko.

Tabulka 2.2.11._1: Spádovost obcí území MAS pod územními obvody PČR

Územní obvody organizačních článků územního odboru Ústí nad Orlicí – působnost jednotlivých OOP – pouze obce, které jsou na území MAS Orlicko:	
Územní obvod	Území obcí
a) obvodní oddělení Ústí nad Orlicí	České Libchavy, Dlouhá Třebová, Hnátnice, Libchavy, Řetová, Řetůvka, Sopotnice, Ústí nad Orlicí
b) obvodní oddělení Česká Třebová	Česká Třebová, Přívrat, Rybník, Semanín, Třebovice
c) obvodní oddělení Králíky	Červená Voda, Dolní Morava, Králíky, Lichkov, Mladkov
d) obvodní oddělení Letohrad	Bystřec, Čenkovice, Dolní Dobrouč, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Letohrad, Mistrovice, Orličky, Písečná, Sobkovice, Studené, Šedivec, Těchonín, Verměřovice, Žampach
e) obvodní oddělení Žamberk	Česká Rybná, České Petrovice, Dlouhoňovice, Hejnice, Helvíkovice, Kameničná, Klášterec nad Orlicí, Líšnice, Lukavice, Kunvald, Nekoř, Pastviny, Záchlumí, Žamberk
f) obvodní oddělení Lanškroun	Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Horní Třešňovec, Petrovice, Výprachtice
f) obvodní oddělení Choceň	Brandýs nad Orlicí, Jehnědí, Voděrady

zdroj: Databáze Policie ČR, 07/2014

V roce 2013 bylo zjištěno 2069 trestných činů, z toho 1103 bylo objasněno (53 %) – jedná se o údaje za celý Územní odbor Ústí nad Orlicí, nejen o území OOP uvedené v prvním odstavci. Při porovnání **s předchozími roky úroveň kriminality mírně klesá a podíl objasněnosti případů se zvyšuje**. Nejvyšší podíl má majetková trestná činnost, násilná trestná činnost má klesající tendenci.

Tabulka 2.2.11._3: Rizikovost obvodů obcí a jejich statistika za období 1/2013 – 11/2013 – Policie ČR

Územní odbor Ústí nad Orlicí	Zjištěné trestné činy celkem	Objasněné trestné činy celkem	Objasněno v %	index kriminality
				v ČR
2013	2069	1103	53	147,50 %
2012	2072	1068	51,54	
2011	2182	1128	51,7	
2010	2172	1017	46,82	

Zdroj: www.mapakriminality.cz, <http://www.policie.cz/clanek/kontakty-usti-nad-orlici.aspx>,
Policie ČR – vlastní statistika

Podle porovnání počtu trestných činů je **Územní odbor Ústí nad Orlicí na zadním 73. místě** (celkem 79) co do výšky indexu kriminality a je územním odborem s 6. nejvyšší kriminalitou v ČR.

Tabulka 2.2.11._4: Druhy trestných činů (územní odbor Ústí nad Orlicí Policie ČR) za období 1/2013 – 12/2013

Přehled trestných činů za rok 2013	
Územní odbor Ústí nad Orlicí	
Krádeže věcí z automobilů	135
Fyzické útoky	90
Krádeže jízdních kol	77
Řízení pod vlivem	71
Výroba, držení a distribuce drog	70
Vloupání do obydlí	58
Vloupání do chat a chalup	54
Krádeže automobilů	45
Loupeže	18
Znásilnění	13
Vraždy	1
Všechny zbývající činy	1437

Zdroj: www.mapakriminality.cz, Policie ČR – vlastní statistika

Tabulka 2.2.11._5: Celkový počet deliktů a druhy přestupků (Ústí nad Orlicí) za období 2009 – 2013

Městská policie UO	Celkem delikty	Přestupky v dopravě	Trestné činy (podezření)	Přestupky	Přestupky §30 - alkohol / kouření	Přestupky §47 - veřejný pořádek	Přestupky §46/2 - městské vyhlášky	Přestupky §49 - občanské soužití	Přestupky §50 - proti majetku
2013	1568	1266	32	270	0	57	17	14	182
2012	2130	1887	20	223	1	33	11	16	133
2011	2534	2136	36	362	4	44	20	18	260
2010	2406	2045	26	335	1	39	19	17	239
2009	2448	2088	36	324	2	59	11	23	240

Zdroj: Statistika Městské policie UO

I zde je vidět, že klesá počet deliktů, které řeší Městská policie. Naprostá většina přestupků je v dopravě. Jejich podíl meziročně klesá, a to jak díky cílenému tlaku a intenzivnější dopravní výchově, tak díky dalším osvětovým akcím. Mnoho přestupků proti veřejnému pořádku se řeší u heren a podniků, které mají otevřeno dlouho do noci. Častými delikty jsou také krádeže v supermarketech. Veřejný pořádek v obcích a městech je negativně ovlivňován dalším faktorem, a tím jsou rodiny sociálně nepřizpůsobivých spoluobčanů, ze sociálně vyloučených skupin anebo sociálním vyloučením ohrožené, např. vznikají konflikty se sousedy v okolní zástavbě. Další skupinu problémových jedinců tvoří tuláci a bezdomovci, kteří žijí ve městech anebo přicestují vlakem a ve městě/obci zůstanou a dále také lidé ze sociálně slabých vrstev – nezaměstnaní, recidivisté, osoby závislé na alkoholu nebo drogách.

Na území je dlouhodobě řešena problematika bezpečnosti - **snižování negativních sociopatologických jevů - drogy, kriminalita, alkoholismus, xenofobie, násilí, korupce** apod. Konají se **přednášky o rizikovém chování na školách, besedy pro rodičovskou veřejnost, pro seniory** (krádeže v bytech, podvody, chování při pohybu na veřejném prostranství, v obchodech), i **pro ČČK**. Ve spolupráci se sociálním odborem se pořádají krátkodobé několikadenní tábory pro děti sociálně slabých nebo sociálně vyloučených skupin, kde se děti seznamují s životem okolo sebe bez rizika.

V rámci prevence kriminality je v území **aktivně podporováno vzdělávání veřejnosti nejen formou preventivních aktivit pro školáky a jejich pedagogy, ale i pro širší veřejnost**. Do této oblasti patří i další problémy s užíváním návykových látek, zřizují se sběrná místa pro bezpečnou likvidaci drogového odpadu, řeší se problémy s hazardem. S posledním uvedeným se začíná řešit **omezení hazardu ve městech a obcích**, a to vyhláškami o zákazu veřejných automatů. Tím je možné snížit kriminalitu, která se vyskytuje díky hernám a dalšímu hazardu. **Nejen veřejné složky – státní a městská policie, ale i různé spolky a kluby v obcích podporují zdravý způsob života**, připravují akce pro děti a mladistvé ve svých oblastech. Důležitá je podpora občanské společnosti ve směrech, kde obecním úřadům nejvíce chybí kvalitní partneři (např. sociální práce).

V České Třebové je **nastaven program prevence kriminality** – "Prevence kriminality romských a sociálně slabých uživatelů služeb Naděje a dětí Základní školy praktické a nová nabídka využití

volného času dětí a mládeže sídliště Borek". Je důležité v této aktivitě pokračovat, zaměřit se hodně na aktivity dětí, ukázat jim možnosti společnosti a jaké jsou výhody snižování kriminality.

Další součástí zajištění bezpečnosti je **zřízení městského kamerového a dohlížecího systému**. Z dotazníkového šetření vyplývá, že obyvatelé by uvítali zvýšení bezpečnosti v obci pod dozorem policie. Takovéto systémy jsou součástí vyššího celku – bezpečnostní a výstražné systémy na ochranu před živelnými katastrofami a kriminalitou. Do toho jsou také **zahrnuty protipovodňové výstražné systémy, požární hlásiče, varovné sirény, bezpečnostní kamery, centrální pulty ochrany** a další.

S Policií ČR spolupracuje **BESIP** (hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR, samostatné oddělení Ministerstva dopravy ČR a expertní orgán v oblasti působení na lidského činitele), který je **spolupořadatelem přednášek pro občany** a dalších výše zmiňovaných akcí v obcích území MAS Orlicko, kde propagují zásady bezpečnosti dopravy. BESIP se hlavně věnuje lidskému činiteli v dopravě a především dětem, je součástí dopravní výchovy už na základních školách a na učilištích a středních školách (přednášky „součinnost zádržných systémů“). Dopravní výchova na ZŠ je od roku 2013 povinná, BESIP disponuje tématickým plánem dopravní výchovy. K tomuto plánu patří i 5 hodin praxe na dětských dopravních hřištích. BESIP má na starosti více než 150 dopravních hřišť po celé ČR. Pod území MAS Orlicko spadají **3 dětská dopravní hřiště** – v Ústí nad Orlicí a v Žamberku. V Žamberku (pod DDM Animo) bylo hřiště nedávno zrekonstruované, v Ústí (pod DDM Duha) ještě čeká na modernizaci v budoucnu. Jedno malé je také v Dolní Čermné. BESIP se věnuje i malým dětem – ve školkách, s některými pořádají dopravní soutěže. Dále spolupracuje např. se službou dopravní policie krajského ředitelství při nehodovosti, nehodových úsecích formou přednášek.

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
Nižší stupeň kriminality v oblasti území MAS Orlicko Formou přednášek Policie ČR, Městské policie a BESIPu je společnost vychovávána k dobrému povědomí o bezpečnosti, o možných hrozbách kriminálních činů a přestupků	Kamerový systém zřízen pouze ve městech jednotlivých ORP Vyšší procento případů spojených s výrobou, užíváním a distribucí drog
Příležitosti	Ohrožení
Existence dotačních prostředků na podporu řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit a osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	Transformace systému sociálních služeb a nepřipravenost systému na tyto občany

Problémové okruhy:

- Další rozvoj dopravní výchovy (vzdělávání, dopravní hřiště)
- Zvýšení bezpečnosti v obcích pořízením kamerového systému a rozšířením ve městech ORP
- Zvýšení dopravní bezpečnosti instalací bezpečnostních prvků – např. osvětlením problematických přechodů
- Pokračování v přednáškách o bezpečnosti – dopravní, internetové; podávání informací o způsobech obrany před případnými kriminálními činy
- Prevence sociálně patologických jevů – drogy apod. a kriminality formou programů
- Podpora lokálních aktérů při řešení problémů nejen v oblasti sociálního začleňování a zaměstnanosti, prostřednictvím aktivit zaměřených nejen na prevenci sociálního vyloučení osob, podpora komunitní sociální práce, služby pro rodiny a děti a další služby obecného zájmu
- Podpoření vzniku a rozvoje specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů zohledňující kriminalitu a veřejný pořádek a v té souvislosti podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni

2.3. Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

2.3.1. Limity území

Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území

Všechny obce území MAS (kromě jedné) mají zpracované územní plány, jakožto nejdůležitější nástroj územního plánování, který zásadním významem určuje budoucí rozvoj území obce či města. Následující tabulka uvádí počty obcí s platným územním plánem.

Tabulka 2.3.1._1: Územní plánování obcí

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu obcí	Komentář
Počet obcí s platným územním plánem	56	98,2 %	Územní plány obcí jsou k dispozici téměř všechny v digitální podobě na webových stránkách obcí, případně ORP. Až na několik výjimek, které jsou pouze v listinné podobě (Brandýs nad Orlicí, Hnátnice).
Počet obcí s plánem v přípravě	1	1,8 %	Téměř všechny obce z území mají platné územní plány, některé z nich však připravují aktualizace, zapracovávají změny nebo připravují pořízení nových územních plánů. Obec Pastviny má společný ÚP pod sdružením obcí Rozvoj regionu obcí pod Zemskou branou, v současné době připravuje nový samostatný ÚP obce.

	Územní plán	
	ANO/NE	Poslední aktualizace
ORP Česká Třebová		
Česká Třebová	ANO	2013
Přívrat	ANO	2013
Rybník	ANO	2010
Semanín	ANO	2006
Třebovice	ANO	2012
ORP Králíky		
Červená Voda	ANO	2014
Dolní Morava	ANO	2014
Králíky	ANO	2010
Lichkov	ANO	2010
Mladkov	ANO	2013
ORP Lanškroun		
Čenkovice	ANO	2011
Dolní Čermná	ANO	2014
Horní Čermná	ANO	2012
Horní Heřmanice	ANO	2010
Horní Třešňovec	ANO	2014
Petrovice	ANO	2010
Výprachtice	ANO	2011
ORP Ústí nad Orlicí		
Brandýs nad Orlicí	ANO	1999
České Libchavy	ANO	2014
Dlouhá Třebová	ANO	2010
Dolní Dobrouč	ANO	2011

Hnátnice	ANO	2011
Jehnědí	ANO	2009
Libchavy	ANO	2013
Řetová	ANO	2013
Řetůvka	ANO	2012
Sopotnice	ANO	2010
Sudislav nad Orlicí	ANO	2010
Ústí nad Orlicí	ANO	2013
Voděrady	ANO	2012
ORP Žamberk		
Bystřec	ANO	2008
Česká Rybná	ANO	2008
České Petrovice	ANO	2009
Dlouhoňovice	ANO	2012
Hejnice	ANO	2008
Helvíkovice	ANO	2012
Jablonné nad Orlicí	ANO	2013
Jamné nad Orlicí	ANO	2013
Kameničná	ANO	2010
Kláštorec nad Orlicí	ANO	2013
Kunvald	ANO	2009
Líšnice	ANO	2011
Letohrad	ANO	2010
Lukavice	ANO	2009
Mistrovice	ANO	2011
Nekoř	ANO	2013
Orličky	ANO	2011

Pastviny	NE	2001
Písečná	ANO	2012
Sobkovice	ANO	2009
Studené	ANO	2010
Šedivec	ANO	2009
Těchonín	ANO	2006
Verměřovice	ANO	2011
Záchlumí	ANO	2013
Žamberk	ANO	2014
Žampach	ANO	2012

Zdroj: vlastní šetření MAS,

K nejvýznamnějším dokumentům z hlediska územního plánování větších územních celků patří: Politika územního rozvoje ČR (2008) a Zásady územního rozvoje Pardubického kraje.

Z územního plánování kraje (zásady územního rozvoje) a státu (politika územního rozvoje) plynou následující významná omezení, příležitosti či limity:

Z hlediska Politiky Územního rozvoje ČR Území MAS Orlicko neleží v žádné rozvojové oblasti (ose) republikového významu.

Zájmové území se nachází:

- v dosahu rozvojové oblasti OB4 Hradec Králové/Pardubice
- severně od rozvojové osy OS8 Hradec Králové/Pardubice – Moravská Třebová – Mohelnice – Olomouc – Přerov
- jihovýchodně od rozvojové osy OS4 Praha – Hradec Králové/Pardubice
- přímo v **SOB 3 Specifická oblast Jeseníky - Králický Sněžník**, jejíž vymezení je dáno územím obcí z ORP Bruntál (severní a jižní část), Jeseník (jižní část), **Králíky**, Krnov (severozápadní část), Rýmařov, Šumperk
  - Důvody vymezení jsou následující:

a) Potřeba posílit zaostávající sociální a ekonomický rozvoj, který patří k nejslabším v ČR a napravit strukturální postižení ekonomiky s mnohými stagnujícími odvětvími hospodářství. Vzhledem k velkým zásobám dřeva a klimatickým podmínkám, nevhodným pro intenzivní zemědělství, je potřeba podpořit především rozvoj lesního hospodářství a zejména dřevozpracujícího průmyslu

b) Potřeba rozvíjet a využívat, s ohledem na udržitelný rozvoj území, vysoký potenciál přírodně cenné a společensky atraktivní oblasti Jeseníků, které jsou chráněnou krajinnou oblastí, pro rekreaci a lázeňství

c) Potřeba zlepšit nevyhovující dopravní dostupnost většiny území

- na koridoru železniční dopravy ŽD7 Pardubice – Česká Třebová – Brno
- jihovýchodně od koridoru železniční dopravy ŽD2 Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř
- jihovýchodně od dálničního koridoru D11 Hradec Králové – Smiřice – Jaroměř
- severně od koridoru rychlostní silnice R35a Sedlice (Hradec Králové) – Vysoké Mýto – Moravská Třebová - Mohelnice
- na východním konci plánovaného úseku vodní labské cesty VD1 Pardubice – hranice SRN
- jihovýchodně od plánovaného úseku labské vodní cesty VD6 Kunětice – Opatovice nad Labem
- na západním zakončení koridoru kombinované dopravy KD1 Miedzylesie (Polsko – PKP) – Lichkov – Ústí n. O. (I.TŽK)
- v dosahu veřejného logistického centra (VLC) Pardubice – Hradec Králové
- v blízkosti veřejného mezinárodního letiště Pardubice

Z pohledu širších vazeb se tedy jedná o území s **výraznou vazbou na významné dopravní cesty**, v daném případě na železniční trať č. 010 Pardubice – Česká Třebová. Prioritou území je proto upřesnění tras dopravních koridorů (viz ŽD7, R35, KD1) a rozvoj ekonomických aktivit soustředěný nejen do měst s přímou vazbou na tyto komunikační koridory.

Zásady územního rozvoje na území Pardubického kraje (ZÚR Pak) vymezují celkem 3 rozvojové oblasti (OBK 1-3) a 5 rozvojových os (OSK 1-5) krajského významu. Území MAS je součástí rozvojové oblasti OBK 2 Česká Třebová – Ústí nad Orlicí, rozvojové osy OSK 2 Choceň – České Libchavy/Sopotnice – Ústí nad Orlicí (-Vamberk), rozvojové osy OSK 3 Ústí nad Orlicí – Letohrad – Žamberk a rozvojové osy OSK 4 Česká Třebová - Lanškroun.

Dle ZÚR Pak jsou definována střední centra osídlení - Česká Třebová a Ústí nad Orlicí, které jsou centry rozvojových oblastí a lokální centra – města Králíky, Letohrad a Žamberk.

Z hlediska silnic I. tříd ZÚR navrhuje na vybrané silniční síti tyto koridory pro umístění přeložek a obchvatů:

- koridor pro umístění stavby D24 – přeložka silnice I/43 Dolní Lipka – Červená Voda
- koridor pro umístění stavby D25 - přeložka silnice I/14 Třebovice – Opatov
- koridor pro umístění stavby D26 – přeložka silnice I/14 - obchvat České Třebové
- koridor pro umístění stavby D27 - přeložka I/11 Žamberk – jižní obchvat
- koridor pro umístění stavby D28 - přeložka silnice I/11, úsek Šedivec – Lichkov

A dále vymezují územní rezervy staveb na vybrané silniční síti nadmístního významu:

- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 obchvat Sopotnice
- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 Ústí nad Orlicí
- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/43 Králíky

- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 obchvat České Třebové a Dlouhé Třebové

Z hlediska silnic II. a III. tříd ZÚR navrhuje na vybrané silniční síti tyto koridory pro umístění přeložek a obchvatů:

- koridor pro umístění stavby D34 - přeložka silnice II/312 Vysoké Mýto – Choceň – České Libchavy
- koridor pro umístění stavby D35 - přeložka současné silnice I/43 Šanov u Červené Vody
- koridor pro umístění stavby D37 - přeložka silnice II/360 Lanšperk – Letohrad
- koridor pro umístění stavby D38 - přeložka silnice II/358 Němčice – Česká Třebová
- koridor pro umístění stavby D48 - přeložka silnice II/310 Letohrad – Lukavice
- koridor pro umístění stavby D61 - přeložka silnice III/36012 Řetová

Dále ZÚR stanovuje několik ploch a koridorů technické infrastruktury nadmístního významu.

Významné limity a omezení území tvoří zejména následující oblasti (podrobnosti jednotlivých limitů a jejich lokace také kapitola 2.2. a podkapitoly):

1) ochrana kulturního dědictví

- městské památkové zóny
- kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR
- historicky významné stavby, významné stavební dominanty, nemovité kulturní památky
- území s archeologickými nálezy

2) ochrana přírody a krajiny – v území se nacházejí:

- významné krajinné prvky
- velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území
- památné stromy
- Přírodní parky
- NATURA 2000
- ÚSES

3) ochrana vodních zdrojů

4) ohrožení v území

- záplavová území Q100, vč. aktivní zóny záplavového území a území zvláštní povodně pod vodním dílem

- geologické limity - svážná (sesuvná) území aktivní, poddolovaná území, odvaly

5) ochrana technické infrastruktury

- vodní zdroje vč. ochranného pásma I. a II.stupně, prameniště, vrty a jímací zářezy
- vodovodní síť (řád) vč. ochranného pásma - vodojemy, čerpací stanice, ochranné pásmo II.stupně
- kanalizace vč. ochranného pásma - síť kanalizačních stok, čistírna odpadních vod
- nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy vč. ochranného pásma, elektrické stanice vč. ochranného pásma
- vedení plynovodu, regulační měřicí stanice STL plynovodu, vč. ochranného a bezpečnostního pásma

6) ochrana dopravní infrastruktury

- silnice I., II. a III. třídy, vč. ochranných pásem
- železniční dráha celostátní, vč. ochranných pásem
- územní rezerva pro stavby přeložek koridorů, obchvatů silniční sítě, napojení na rychlostní komunikaci R35 a železniční sítě, územní rezerva labské vodní cesty (průplav D-O-L)
- letiště, vč. ochranných pásem
- cyklostezky, cyklotrasy

6/ ostatní limity území

- pozemky určené k plnění funkce lesa, lesy zvláštního určení (vzdálenost od okraje lesa)
- ochrana ZPF - zemědělská půda I. a II. třídy ochrany, BPEJ, meliorace
- provozní pásma pro údržbu vodních toků
- ochranná pásma hřbitovů

2.3.2. Zdroje území

V území MAS Orlicko je celkem cca **520 neziskových organizací**, působících v oblasti kultury, sportu a dalších společenských aktivit. Dle výsledků terénního a anketního šetření představují prakticky jednu z **nejvíce oceňovaných hodnot území** (25 % představitelů obcí uvedlo, že právě spolkový život, místní pospolitost a možnost kvalitního trávení volného času je nejvýznamnější hodnotou jejich obce), současně udělilo „podpoře a činnosti klubů, spolků, sdružení v oblasti sportu, kultury, volného času pro děti, mládež a dospělé“ **preferenční hlasy celkem 40 % z 2 063 respondentů anketního šetření MAS Orlicko a podpora této oblasti se tak z pohledu široké veřejnosti umístila s výrazným nárůstem na prvním místě.**

V rámci dotačního období 2007 – 2013 podpořila MAS Orlicko ve Strategickém plánu Leader Žijeme a chceme žít v pohraničí celkem **64 žadatelů** (ve vztahu k původnímu území MAS cca 20 % všech organizací) a uspokojila tím přibližně **50 % všech žadatelů.**

Specifickou kategorií tvoří neziskové organizace, jejichž hlavní činností je **poskytování sociálních, doprovodných a navazujících služeb.** Analýza území prokázala široké spektrum organizací, které mají v území MAS Orlicko sídlo nebo zde aktivně působí. S přihlédnutím k potenciálu propojování sociálních, doprovodných a navazujících služeb a dalších aktivit a činností (např. služby pro rodinu, podpora dobrovolnictví, osvěta, podpora spolkového života v území, atd.) v území sídlí několik dobře etablovaných a profesionálně fungujících organizací s potenciálem dalšího rozvoje i přenosu příkladů dobré praxe (CEMA Žamberk, Domov pod hradem Žampach, Oblastní charita Ústí nad Orlicí – pobočka Letohrad a Ústí nad Orlicí, Český červený kříž, Šťastný domov Líšnice). Uvedené organizace v uplynulém dotačním období úspěšně čerpaly finanční prostředky z OP LZZ (CEMA Žamberk) a u MAS Orlicko (CEMA Žamberk, Oblastní charita Ústí nad Orlicí – pobočka Letohrad) a zapojovaly se i formou partnerství do projektů spolupráce. V území se však nacházejí i organizace řešící specifické potřeby území (např. Naděje, o. s. a SKP Centrum – problematika sociálně vyloučených lokalit) a specifické potřeby některých cílových skupin (Lexus, Amalthea, Probační a mediační služba Ústí nad Orlicí).

Kromě neziskových organizací poskytují v území sociální, doprovodné a navazující služby také **obce a jejich organizace.** Ty provozují primárně pečovatelské služby a domy pro seniory, navíc jsou garanty komunitního plánování v území. V období roku 2014 se navíc s cílem o lepší zajištění sociálních služeb území všechny obce v územní působnosti MAS Orlicko zapojily do projektu Meziobecní spolupráce.

Velmi aktivní v různých oblastech života na venkově jsou také **církevní organizace.** V uplynulém dotačním období realizovala Římskokatolická farnost Dolní Čermná úspěšně projekt Multifunkčního centra pro aktivní život v Dolní Čermné v hodnotě téměř 17 mil. Kč, další projekty v hodnotě cca. 13 mil. Kč realizovala na území MAS Orlicko Pražská provincie kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (Redemptoristé). V menším rozsahu dále dotační prostředky využil i **Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Letohradě a Římskokatolická farnost Nekoř. Specifiky působení církevních organizací v území je značný potenciál aktivizace lidských zdrojů (využití dobrovolné práce členů sboru), velmi úzká vazba na potřeby jednotlivých občanů**

(především skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených) a současně schopnost reagovat na aktuální trendy a potřeby i schopnost realizace invencí (např. práce s mládeží na principu montessori pedagogiky, propojování uživatelů služeb, ...).

V oblasti **formálního vzdělávání** mají školy v území MAS Orlicko velký zájem o udržení kvality své výuky a její dlouhodobé zkvalitňování. Především malotřídní školy se v této oblasti potýkají s omezenými finančními prostředky, tyto nedostatky však velmi často vyrovnávají **osobní angažovaností pedagogů a snahou a komplexním přístupem k řešení potřeb života obce.**

V území působí několik škol a školských zařízení přicházejících s **inovativním vzdělávacím programem.** Inovace jsou založeny především na **přenosu a sdílení zkušeností** s dalšími (již fungujícími) školami a školskými zařízeními mimo území MAS, **osobní angažovanosti místních aktérů** a **podpoře rodičovské veřejnosti** v území. Institucionální a finanční zázemí pak vytváří významné firmy nebo již etablovaná školská zařízení.

Vlajkovou lodí v oblasti spolupráce firem a škol a školských zařízení pak holding **Contipro**, který provozuje vzdělávací program FYBICH (FYzika, Blologie, CHemie) určený jak studentům gymnázií, tak vysokých škol. Společnost poskytuje stáže v rámci vybraných témat a oblastí aktuálního výzkumu, spolupracuje se studenty při zpracování diplomových a disertačních prací a absolventům nabízí účast v rámci **Trainee programu.** **Současně od roku 2013 provozuje v Žamberku vzdělávací zařízení pro děti předškolního věku na principech „Začít spolu“.** Na základě spolupráce škol z území MAS Orlicko s holdingem Contipro group s. r. o. dosáhlo již několik studentů významných celosvětových úspěchů na poli vědy a výzkumu.

V reflexi na aktuální vývoj situace trhu práce a trhu absolventů se v území rozvíjí spolupráce i v dalších oblastech, např. PSŠ Letohrad ve spolupráci s OEZ, s. r. o., ISOLIT BRAVO Jablonné nad Orlicí, Bühler Žamberk, RIETER Ústí nad Orlicí, ZEZ Silko: společný postup při zajišťování odborného výcviku (včetně odměn, náhrad atd.), nabídky oborů, dny otevřených dveří, stipendijní programy. Uvedené společnosti spolupracují i s dalšími školami, a to jak při zajišťování odborného výcviku, tak např. při vedení odborných (technických) kroužků, či jiných zájmových činností. SŠ automobilní Ústí nad Orlicí využívá při zajišťování odborných praxí a stáží široké nabídky resortu automobilních oborů s přihlédnutím k zajištění maximální kvalifikace studentů.

Realizace opatření ke zvyšování souladu požadavků trhu práce a absolventů, s cílem zvýšení zaměstnanosti mladých lidí, je i **prioritou Pardubického kraje**, který na toto téma uspořádal ve spolupráci s partnerským regionem z Bádenska–Württemberska a vládním krajem Tübingen v roce 2013 česko–německou konferenci k odbornému školství. Za účasti zástupců zaměstnavatelů, ale i ministerstva školství, Hospodářské komory nebo úřadu práce, probíhala odborná **debata o uplatnění německého systému duálního vzdělávání** v podmínkách České republiky. Z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo čerpáno pro území MAS Orlicko v předchozích letech 2008 – 2013 celkem **90,9 mil. Kč** na různé projekty. Na druhou stranu nepodpořené projekty převážně školních subjektů (základních a středních škol) by přinesly do regionu **183 mil. Kč.**

Obecně patří otázky zvyšování kvalifikace, zefektivňování systému řízení lidských zdrojů a realizace projektů zaměřených na dlouhodobý rozvoj a stabilizaci pracovníků k dominantním potřebám firem v území. V uplynulém dotačním období **předložily společnosti z území MAS Orlicko žádosti do oblasti rozvoje lidských zdrojů v celkové hodnotě 144 678 143 Kč** v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (z toho bylo uspokojeno méně než 40 % žadatelů a absorpční kapacita tak o 94 779 622 Kč překročila disponibilní zdroje). Dále podaly malé a střední podniky žádosti v hodnotě 20 158 248 Kč do dalších opatření OP LZZ.

Otázkami **neformálního vzdělávání** se v území zabývá hned několik dobře etablovaných organizací se zkušenostmi s realizací vzdělávacích projektů, a to i ve vazbě na čerpání dotačních prostředků.

V území MAS Orlicko se nachází několik obcí, které mohou být z pohledu počtu osob zaměstnaných v technologicky a znalostně náročných oborech a službách vyhodnoceny jako **centra pro potenciál dalšího rozvoje inovací**. Jedná se především o následující obce a společnosti v obcích Dolní Dobrouč, Jablonné nad Orlicí, Libchavy, Ústí nad Orlicí a Žamberk.

Významným regionálním zaměstnavatelem je společnost **KONZUM, obchodní družstvo** v Ústí nad Orlicí, která má své pobočkové obchody ve všech obcích území, **podporuje regionální výrobce, neziskové organizace** (Burza filantropie) a je **aktivní při hledání řešení v oblasti udržení služeb na venkově** (např. poštovní služby).

Podnikatelské subjekty se maximálně snaží reagovat na změny trhu, a proto je jejich zájem na modernizaci výroby, snižování nákladů a monitorování inovací a tržních změn prioritní. V uplynulém dotačním období využívaly prostředků z operačních programů jak na národní úrovni (OP PIK), tak prostřednictvím platformy LEADER (Podpora zakládání a rozvoje mikropodniků).

Počet **zemědělských podnikatelů** sice dle evidence zemědělských podnikatelů klesl na 342 v roce 2013 (oproti 348 v roce 2010), počet uživatelů půdy ovšem rapidně narůstá, což znamená, že na stejné půdě hospodaří větší počet farmářů, aniž by svoji činnost registrovali jako podnikání. Větší počet hospodařících osob tak sebou nese snížení průměrné velikosti farem a menší možnosti hospodářů věnovat se zpracování projektů.

Také u nově vznikajících farem vyvstává tlak na pořízení investic. Zejména pak u menších farem vzniká poptávka po ekonomickém, administrativním a dotačním poradenství, neboť majitel malé farmy není schopen tuto problematiku obsáhnout. Stávající podniky mají velmi dobré zkušenosti s podporou investic a mají též zkušenosti či partnery, kteří dokážou tyto projekty administrovat.

V území působí několik **etablovaných svazků obcí s dlouhodobou historií a rozsáhlou činností** především na poli **trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu a rekreace**. Díky jejich systematické práci na úrovni samospráv území vznikly a již se etablovaly **produkty lyžařských – běžeckých tras** (údržba a provoz běžeckých tratí, propagace, budování infrastruktury k regulaci návštěvníků, osvěta), **produkty cyklo a in-line turistiky** (spojitá a hustá síť cyklostezek a cyklotras, vybavená základní infrastrukturou a na ni navazující základní marketingové a propagační aktivity), **pěší a vodácké turistiky** (vyznačení pěších tras a budování související návštěvnické

infrastruktury). Tyto svazky byly také prvotními hybateli fungování informačních center v území, ačkoliv tuto činnost v současné době na profesionální úrovni zajišťují destinační společnosti. K nejvýznamnějším počínům na poli občanské vybavenosti pak patří projekty **kanalizace a ČOV v Horní a Dolní Čermné** (svazek obcí Pod Bukovou horou) a **bytového domu s pečovatelskou službou** v Pastvinách (Svazek obcí pod Zemskou branou). V uplynulém dotačním období tyto organizace realizovaly investiční projekty v celkové hodnotě více než **400 mil. Kč**.

Mezi priority dalšího rozvoje těchto organizací do budoucího období patří kromě dalšího pokračování v rozvoji stávajících produktů také řešení **environmentálních otázek** (realizace protipovodňových a protierozních opatření), **řešení otázky regionálního školství a společné správy** (Severo–Lanškrounsko), otázka **inovací ve vzdělávání** (ROT – ve vazbě na pilotní projekt „V Zemi Komenského“), řešení otázky **odpadového hospodářství** a **sociálních služeb** (mimo jiné na zapojení do projektů meziobecní spolupráce).

Destinační společnosti v území se rozvinuly v posledních pěti letech a z lokálního pohledu představuje nejvýznamnějšího hráče Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko. V celkových sumách destinační společnosti v území v uplynulém období realizovaly projekty v hodnotě cca 30 mil. Kč.

V oblasti **technické infrastruktury ve vodohospodářských službách** je zásadním zdrojem na území MAS Orlicko společnost VaK Jablonné nad Orlicí, a.s. (projekty z OPŽP v hodnotě 188 mil. Kč), která má na projekty úpravy a rekonstrukce řádově desítky milionů Kč ročně. Pro Českou Třebovou je to Vodárenská společnost Česká Třebová, s.r.o., která v předchozích letech projektovala v hodnotě 342 mil. Kč. Pro více oblastí služeb je firma Tepvos, spol. s r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 840,5 mil. Kč), jejímž vlastníkem je samo město Ústí nad Orlicí. Pro Českou Třebovou zajišťuje firma Eko Bi s.r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 8,3 mil. Kč) podobné služby, v Letohradu a Žamberku - TS ŽAMBERK s.r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 3,7 mil. Kč) a Technické služby Letohrad s. r. o. V Králíkách jsou to Služby města Králíky s. r. o. (projekt z OPŽP v hodnotě 5,3 mil. Kč). Firmy poskytují vodohospodářské, energetické, rekreační a komunální služby včetně správy bytů. Samy **obce** pak financují úpravy **ve svých intravilánech** pro projekty **v silniční, železniční, autobusové a cyklistické dopravě**. Celková hodnota projektů z OPŽP v předchozích letech 2008 – 2014 byla **562,5 mil. Kč**.

Obce a soukromí vlastníci se podílejí na **financování kulturního a sportovního zázemí**, např. galerií, divadel, knihoven, muzeí, kulturních domů, sportovišť, tělocvičen, koupališť, rekreačních a sportovních center. V oblasti občanské vybavenosti i rozvoje cestovního ruchu byly v území v uplynulém období díky prostředkům Regionálního operačního programu **realizovány projekty** v hodnotě **2,7 mld. Kč**. Nejnákladnějším přínosem byla realizace projektu Centrum turistického ruchu Dolní Morava společností SNĚŽNÍK, a.s. Další projekty se týkaly lyžařského areálu - SKIPARK Červená voda s.r.o., středověké tvrze Orlice, Vojenského muzea, modernizace zdravotnických zařízení a např. aktivity spojené s turistikou.

Absorpční kapacita území přitom o více než 40 % překročila disponibilní zdroje. Z jiného pohledu převažují **projektové žádosti od soukromých firem v hodnotě 2,1 mld. Kč** (uskutečněných i neuskutečněných), od NNO v hodnotě 45,6 mil. Kč.

Pro **záchranu kulturního dědictví** se investují nemalé částky, snahou je také **zachování drobných památek** (např. kapličky, kříže, sochy, sloupy, zvoničky), kdy v letech 2008 – 2014 bylo opraveno 133 takových památek v celkové hodnotě **6,3 mil. Kč**. Z toho bylo financováno z dotací svazků obcí **2,2 mil. Kč**.

Obce jako takové, jak je zmíněno dříve, tvoří **základní stavební kámen udržitelného rozvoje území** a péče o něj. V rámci schválených rozpočtů disponují obce každoročně prostředky v hodnotě téměř **0,5 mld. Kč** na realizaci investičních projektů (které jsou využity jak pro přímou – nedotovanou – investiční činnost, tak na dofinancování projektů).

Samostatnou kapitolu rozvojového potenciálu území následně tvoří činnost **MAS Orlicko**, jako aktéra **komunitně vedeného místního rozvoje území**. Od roku 2006 se MAS Orlicko podařilo úspěšně navázat spolupráci jak se zástupci samospráv, tak s dalšími organizacemi v území. Realizace dotačního programu Leader umožnila realizaci bezmála 150 projektů menšího rozsahu, které byly zaměřeny především na posílení spolkového života v území, zemědělských podnikatelů a mikropodniků.

- Mimo samotnou realizaci Strategického plánu Leader vyvíjí MAS Orlicko aktivní činnost na poli podpory neziskového sektoru (vzdělávání pro NNO, poradenský servis) a v oblasti zastřešení partnerských projektů (např. projekt POSPOLU (MŠMT) zaměřený na pilotní ověřování spolupráce firem a škol v území, nebo projekt Orlické hory pro všechny (IV.2.1. PRV) – zaměřený na inovace v sociálních službách a inkluzi v cestovním ruchu).

3. Souhrnná SWOT analýza

3.1. Lidé a občanská společnost

Silné stránky		Vazba na analýzu
S1	Stabilizovaný počet obyvatel v území jako celku a zájem obyvatel o život mimo město	2.2.2.
S2	Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu	2.2.7.
S3	Podpora spolkového života a udržení živého venkova je prioritou obyvatelstva v území i jejich starostů	2.2.2.
S4	Široká síť sociálních, doprovodných a navazujících služeb poskytovaných v území	2.2.7.
S5	Dobrá dostupnost škol a školských zařízení v území	2.2.7.
S6	Bohatá nabídka kulturního vyžití v území	2.2.7.
S7	Existence příkladů spolupráce ve vzdělávání (škola - firma), zavádění inovativní nabídky vzdělávání a mimořádných úspěchů na poli vědy a výzkumu studentů škol v území MAS	2.2.9.
S8	Základní školy jsou centrem života obce	2.2.9.
S9	Živoucí tradice a místní zvyky v území	2.1.
S10	Velmi nízký index kriminality v území	2.2.11.
S11	Zkušenosti MAS Orlicko s animační, administrační a poradenskou činností	2.2.9., realizace SPL 2009 - 2013

Slabé stránky		Vazba na analýzu
W1	Vylidňování pohraničí (s dominantní složkou v záporném migračním saldu) a stárnutí obyvatelstva	2.2.2.
W2	Existence sociálně vyloučených a lokalit ohrožených sociálním vyloučením	2.2.7.
W3	Značný podíl domácností vykazujících prvky ekonomického strádání a chudoby, rostoucí zadluženost obyvatel	2.2.2.
W4	Nedostatek finančních prostředků poskytovatelů sociálních, doprovodných a navazujících služeb na modernizaci, obnovu a zkvalitňování objektů, ve kterých působí a jejich materiálně-technického zázemí, a to včetně adekvátního venkovního zázemí	2.2.7.
W5	Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti	2.2.4., 2.2.7., 2.2.9.

	spolupráce v území při řešení otázek vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti, občanské vybavenosti a volnočasových aktivit	
W6	Nedostatečná profesionalizace NNO (především v oblasti SD a N služeb). Nedostatečné kapacity organizací pro řešení legislativních, účetních, daňových a dalších otázek	2.2.7.
W7	Nízká dobrovolnická aktivita v soukromé i firemní sféře	2.2.7.
W8	Nedostatečné ocenění občanů, kteří nezištně přispívají komunitě (spolky, občané, ...)	2.2.7.
W9	Stárnoucí management NNO	2.2.7.
W10	Nedostatečný zájem široké veřejnosti o celoživotní vzdělávání a neochota za něj platit	2.2.9.
W11	Nedostatek kvalitních absolventů a odborníků a jejich odchod z oboru (sociální služby, vzdělávání)	2.2.7.
W12	Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)	2.2.9.
W13	Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky v důsledku nedostatečné úrovně výuky v některých školách	
W14	Nedostatečné vybavení škol a školských zařízení pro bezplatnou nabídku volnočasových aktivit v rámci neformálního vzdělávání k naplnění volného času žáků se sociálním znevýhodněním	2.2.9.
W15	Nedostatečné zázemí pro činnost spolků a chybějící nebo zastaralé vybavení pro společenské akce	2.2.7.
W16	Nedostatečné kapacity některých MŠ a ZŠ a zařízení poskytujících péči o děti do 3 let	2.2.9.
W17	Nedostatečná kapacita služeb pro seniory a zdravotně postižené s ohledem na nepříznivý demografický vývoj a proces transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb	2.2.7.
W18	Výhledově kritická situace v zajištění lékařské péče (obvodní a specializovaní lékaři) v ORP Králíky	2.2.5.
W19	Nedostatečné využití potenciálu sociálního podnikání a nedostatečná nabídka pracovních míst pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené	2.2.7.
W20	Nedostatečná informovanost a personální kapacity pro monitorování dotačních podmínek a vedení agendy spojené s čerpáním dotací především u škol, školských zařízení a neziskových organizací	2.2.7.
W21	Nedostatečný rozsah provádění komunitního plánování sociálních služeb v území	2.2.7.
W22	Pouze průměrné materiálně-technické zázemí a vybavení škol a školských zařízení (především pro výuku technických, řemeslných a přírodovědných oborů)	2.2.9.
W23	Nedostatečné využití potenciálu formálního vzdělávání k budování regionální identity	2.2.9.
W24	Oběti a výskyt trestných činů v souvislosti s výrobou, užíváním a distribucí drog	2.2.7.
W25	Nedostatečná kapacita služeb a zázemí pro práci a aktivizaci osob duševně nemocných	2.2.7.

Příležitosti	
O1	Rozvoj sociálního podnikání
O2	Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací v sousedícím území MAS Orlicko
O3	Aktivní podpora občanů a organizací, které se aktivně zapojují do aktivit občanské společnosti (účastí na zastupitelstvech, vedením spolků, dary, dobrovolnickou činností, atd.), např. na základě dobré praxe MAS Orlicko v preferenčním zvýhodnění těchto subjektů při hodnocení předkládaných projektů ze strany podnikatelské sféry a snaha o uplatňování těchto principů i u dalších subjektů (např. daňové úlevy, atd.)
O4	Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání
O5	Změna modelu sociální politiky při změně politické reprezentace

Ohrožení	Vazba na analýzu	
T1	Dlouhodobě nesystémová podpora sociálních služeb a nejasná odpovědnost za jejich zajištění	2.2.7.
T2	Transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb	xx
T3	Zvyšující se tlak na výkonnost a efektivitu, a s tím spojené riziko nárůstu nezaměstnaných osob a následně i ohrožených chudobou	xxx
T4	Stárnutí populace v území MAS Orlicko s významným meziročním nárůstem v období let 2008 - 2012	2.2.2.
T5	Nízké právní vědomí obyvatelstva na úseku občanského práva	2.2.7.
T6	Malá celospolečenská prestiž a povědomí o dobrovolnictví	2.2.7.
T7	Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS Orlicko	2.2.9.
T8	Omezování rozsahu a dostupnosti rychlé záchranné pomoci ze strany Pardubického kraje	xxx
T9	Neřešená problematika kariérního rozvoje pedagogů a prevence syndromu vyhoření ve školství a sociálních službách	2.2.9.
T10	Nedocení osob pracujících v sociálních službách, práci s mládeží, školství, službách pro pořádek a čistotu, atd.	2.2.9.
T11	Negativní vztah široké veřejnosti ke změnám, obava ze změn a inovací (např. ve školství)	2.2.9.

3.2. Podnikatelský sektor a trh práce

Silné stránky		Vazba na analýzu
S1	Dobře rozvinutý a meziročně rostoucí sektor malého a středního podnikání v území, který tvoří těžiště ekonomické aktivity v území	
S2	Existence příkladů dobré praxe v oblasti realizace investičních i vzdělávacích projektů na rozvoj služeb péče o dítě za účelem zlepšení slučitelnosti soukromého a pracovního života (v neziskovém i podnikatelském sektoru)	2.2.7., 2.2.9,
S3	Existence příkladů dobré praxe v oblasti spolupráce škol / školských zařízení a firem při řešení otázek propagace a náboru, vzdělávání i zajišťování odborného výcviku studentů. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty	2.2.8., 2.2.9.
S4	Existence regionální značky Orlické hory - originální produkt a značky Mls Pardubického kraje	2.2.8. (chybí)
S5	Existence významných firem s inovačním potenciálem (Mediate s.r.o., Contipro Holding a.s., OEZ s. r. o., Letohrad) a subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově a širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)	2.2.8.
S6	Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS Orlicko (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území	2.2.8.
S7	Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje	2.2.8.
S8	Přírodní potenciál, kulturní dědictví a produkty CR v území jsou hodnotně využívány pro rekreaci a trávení volného času residentů v území. Na úrovni poskytovatelů služeb CR dochází k propojování služeb pro residenty i neresidenty území	2.2.8.
S9	Silná tradice zemědělství v území s těžištěm v oblasti chovu skotu, koní, koz a ovcí, významná šlechtitelská tradice a existence základní sítě navazujících zpracovatelů masa	2.2.8.
S10	Silná tradice v oblasti pěstování travin na semeno a finalizace produkce ve formě osiv	2.2.8.
S11	Nadprůměrný podíl ekologicky obhospodařovaných ploch zemědělské půdy	2.2.8.
S12	Velký podíl lesů v území a tradice zpracování dřevní hmoty v území	2.2.8.
S13	Zkušenosti MAS Orlicko s animační, administrační a poradenskou činností	2.2.9., realizace spl 2009 - 2013
S14	CR je významnou složkou malého a středního podnikání v území	

Slabé stránky		
W1	Přetrvávající nadprůměrné míry nezaměstnanosti především v ORP Králíky, Česká Třebová a severní části ORP Žamberk	2.2.8.
W2	Nízká ekonomická síla malých a středních podniků, a s tím spojená snížená schopnost adekvátně reagovat na dynamicky se vyvíjející trh a hrozby	2.2.8.
W3	Vyšší požadavky na výkonnost a efektivitu mají negativní dopad na uplatnitelnost osob ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, handicapované, se zdravotními omezeními, z vyloučených komunit,...)	2.2.8.
W4	Malý patriotismus a hrdost místních obyvatel s místní produkcí spojený s preferencí kvalitních, lokálních produktů. Nákupní volbu spotřebitelů prioritně definuje cena	2.2.8.
W5	Realizovaná marketingová podpora regionu je roztržštěná a je v povědomí především uživatelů značky (např. Mls Pardubického kraje, Orlické hory - originální produkt), nežli mezi konečnými spotřebiteli	2.2.8.
W6	Úroveň nastavení místních poplatků a daní	2.2.8.
W7	Nedostatečná podpora začínajících podnikatelů při zahájení a rozvoji samostatné výdělečné činnosti	2.2.8.
W8	Chybějící podpora částečných úvazků a flexibilních forem práce	2.2.8.
W9	Fluktuace zaměstnanců (především žen, ale i dalších pečujících osob) a finanční ztráty organizace spojené s odchodem kvalifikovaného personálu a se získáním a zaučením nových zaměstnanců	2.2.8.
W10	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a trhu absolventů (jak faktický nedostatek absolventů technických a přírodovědných oborů a oborů služeb a řemesel, tak nedostatečná kvalifikace absolventů těchto oborů)	2.2.9., 2.2.8.
W11	Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky)	2.2.8.
W12	Chybějící doprovodná infrastruktura území pro plnohodnotné využití místního krajinného a přírodního potenciálu pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a rekreace (nespojité síť cyklostezek v území MAS Orlicko,...)	2.2.4., 2.2.8.
W13	U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb	2.2.7.
W14	Krátká historie destinačních společností v území MAS Orlicko a obecně zatím malé zkušenosti se spoluprací v CR	2.2.8.
W15	Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání a inovací, odbytu a dostupnosti služeb na venkově	2.2.8.
W16	Malá míra využití potenciálu ekologického zemědělství, nižší míra finalizace produktů v ekologickém zemědělství, zejména v oblasti produkce masných zvířat	2.2.8.
W17	Malá míra využití potenciálu agroturistiky (charakter farem, chovu koní) a využití lesních ploch zejména v ORP Králíky	2.2.8.
W18	Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru	2.2.8.
W19	Nedostatečná atraktivita území z pohledu občanské vybavenosti a služeb pro udržení a přilákání vysoce kvalifikované pracovní síly v /do území	2.2.8., 2.2.9.

W20	Nedostatečná informovanost a personální kapacity, především u malých a středních podniků, pro monitorování dotačních podmínek a vedení agendy spojené s čerpáním dotací	2.2.8.
W21	Velká finanční závislost zemědělských podnikatelů na příjmech ze zemědělství	2.2.8.
W22	Nedostatečná flexibilita pracovníků a neochota lidí přizpůsobovat se změnám a požadavkům trhu práce	2.2.8.
W23	Nedostatečná úroveň ubytovacích kapacit (nehotelového a částečně hotelového typu) v území z pohledu jejich standardu a rozsahu služeb	2.2.8.
W24	Významný pokles pilařských podniků v území MAS Orlicko (o 50 %) a další ohrožení poklesu těchto podniků (až na 30 % původního stavu)	2.2.8.
W25	Nízká rentabilita podniků z důvodů vysokých provozních nákladů (především energetických)	
W26	Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	2.2.2.

Příležitosti	
O1	Vyšší podpora a propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni
O2	Využití programů a projektů zaměřených na řešení otázek vyšší slučitelnosti soukromého a pracovního života a zapojení místních firem do těchto programů (podpora flexibilních úvazků, podpora dětských skupin a denních stacionářů, zapojení mužů do péče o děti a jinak závislé osoby, atd.)
O3	Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů
O4	Využití dotačních programů EU
O5	Podpora odborného vzdělávání ze strany státu i Pardubického kraje
O6	Aktivní politika zaměstnanosti ČR
O7	Podpora agrárních subjektů v rámci zemědělské politiky EU. Existence oborových organizací (SPOV, Agrární komora)

Ohrožení		
T1	Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území	2.1.
T2	Neexistence systémového financování destinačního managementu na národní úrovni	2.2.8.
T3	Klesající populační křivka ve věkových kategoriích 15 - 23 let (dle výhledu do roku 2020)	2.2.2.
T4	Vysoké daňové, pojistné, legislativní a administrativní zatížení podniků	PS
T5	Mimořádný tlak na malé a střední podnikání ze strany velkých obchodních řetězců a internetových obchodů	PS
T6	Ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci	PS
T7	Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)	PS

<i>T8</i>	Modernizace s cílem zvyšování efektivnosti a výkonnosti podniků může vést ke snižování počtu pracovních míst	<i>PS</i>
-----------	--	-----------

3.3. Investiční rozvoj území

Silné stránky		
S1	Spojité území, historicky a správně kompaktní, se zastoupením obcí všech velikostních kategorií obcí v území	2.1.
S2	Bezproblémové zásobování pitnou vodou na většině území	2.2.3.
S3	Dobrá dopravní dostupnost území, existence významného železničního uzlu s moderním železničním terminálem a napojením na mezinárodní vlakové spoje a dostupná tranzitní veřejná autobusová doprava	2.2.4.
S4	Dobrá dopravní dostupnost veřejnou dopravou v rámci území. Snaha obcí a provozovatelů veřejné dopravy o spolupráci a optimalizaci spojů	2.2.4.
S5	Rozvíjející se síť cyklostezek a cyklotras a existence všeobecně přijímané a projednané koncepce cyklodopravy v území	2.2.4.
S6	Bohaté kulturní a sportovní vyžití v obcích, zaštitěné jak obcemi, tak neziskovými organizacemi a církvemi v území	2.2.5.
S7	Dobré zkušenosti na poli spolupráce a propojování služeb za účelem udržení nabídky služeb v obcích (KONZUM, obchodní družstvo - Česká pošta)	2.2.5.
S8	Významné historické, sakrální a kulturní dědictví v podobě movitého a nemovitého majetku církví, soukromých i neznámých vlastníků	2.2.7, 2.2.8.
S9	Zkušenosti území s realizací projektů a spolupráce s polskými partnery	2.1.
S10	Úspěšné příklady realizace podnikatelských zón v území	2.2.8.
S11	Zájem obyvatel o život na venkově a v obcích (potřeba budování ploch pro bydlení)	Evaluace SPL
S12	Zkušenosti MAS Orlicko s animační, administrační a poradenskou činností	2.2.2.

Slabé stránky		
W1	Území není plně odkanalizováno (kanalizace je plně dostupná ve městech a centrálních částech obcí), značný podíl kanalizace je řešen bez čištění odpadních vod	2.2.3.
W2	Malý podíl plynofikace, především v severní části území	2.2.3.
W3	Část obcí v severní části ORP Žamberk je v období letních měsíců ohrožena nedostatkem pitné vody	2.2.3.
W4	Zastaralá infrastruktura veřejného osvětlení a místního rozhlasu. Špatné pokrytí mobilním signálem 20% obcí v území	2.2.3.
W5	Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatečné finanční prostředky k jejich realizaci	2.2.4.
W6	Malé využití potenciálu cyklodopravy residenty v území a nedostatečná infrastruktura řešící bezpečnost, komfort a spojitost území v cyklodopravě	2.2.4.
W7	Nedostatečné využití inovativních a moderních technologií pro snižování ekologické zátěže území	2.2.4.
W8	Pouze cca 8% místních komunikací je ve výborném stavu	2.2.4.
W9	Omezování dostupnosti služeb v obcích a jejich udržení pouze za cenu dotací obcí	2.2.5.
W10	Vysoké provozní náklady a špatný technický stav některých objektů ve vlastnictví obce a potřeba jejich modernizace	2.2.5.
W11	Nedostatečné finanční prostředky na modernizaci, zkvalitňování a rozšiřování nabídky pro kulturní, sportovní a společenské vyžití v obcích	2.2.5.
W12	Nedostatečné finance na údržbu a péči o veřejná prostranství (zeleň, centra obcí, mobiliář, ...)	2.2.5.
W13	Velký podíl historického, kulturního a sakrálního dědictví není přístupný veřejnosti	2.2.8.
W14	Špatný hmotný stav kulturně-architektonického a sakrálního dědictví a nedostatečná znalost jeho rozsahu a potřeb	2.2.8.
W15	Nevyřešená problematika změny demografické křivky ve vazbě na zajištění optimalizace mateřského a základního školství	2.2.9.
W16	Nedostatečná nabídka sociálního a startovacího bydlení	2.2.7.
W17	Nízká energetická účinnost veřejných i soukromých objektů	2.2.5.
W18	Neznalost (nedostatečné povědomí) široké veřejnosti o hodnotě sakrálního dědictví v území	2.2.3.

Příležitosti	
O1	Společná historie a hranice s Polskem
O2	Zkušenosti s realizací projektů
O3	Výstavba R35 a přivaděčů
O4	Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury
O5	Soustředěná podpora státu v části regionu
O6	Podpora státu v umísťování zahraničních investic

Ohrožení	
T1	Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů
T2	Zkreslený pohled široké veřejnosti na aktivity církví
T3	Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice
T4	Zvyšování daňové zátěže živnostníků
T5	Nedostatečná komunikace státu s veřejností v oblasti využívání OZE a kulturního dědictví
T6	Útlum jiných druhů dopravy (např. železniční)
T7	Pokračující hospodářská krize
T8	Malá podpora aplikovaného výzkumu ve vazbě na využití moderních technologií
T9	Nízká podpora bytové výstavby ze strany státu
T10	Klimatické změny s negativním vlivem na zemědělství a cestovní ruch

3.4. Krajina a příroda

Silné stránky		
S1	Velké zásoby kvalitní podzemní vody	2.2.6.
S2	Velká lesnatost území s potenciálem využití k plnění společenských funkcí	2.2.6.
S4	Úspěšné projekty zaměřené na trvale udržitelné využití krajiny k rekreaci i cestovnímu ruchu (cyklostezky, cyklotrasy, pěší turistika, běžecké trasy, singltreky a singl trails, naučné stezky,...)	2.2.6.
S5	Značný podíl území s vysokým indexem ekologické stability	2.2.6.
S6	Pozitivní zkušenosti se zaváděním systémů separace a sběru odpadu	2.2.6, 2.2.10.
S7	Úspěšné příklady spolupráce obcí při řešení environmentálních otázek	2.2.1.0
S8	Zkušenosti MAS Orlicko s animační, administrační a poradenskou činností	Evaluace SPL
<i>Velkoplošná chráněná území</i>		
S9	Existence ZCHÚ (Národní přírodní rezervace Králický Sněžník, CHKO Orlické hory), existence významných geologických lokalit, přírodních parků a památek	2.2.6.

Slabé stránky		
W1	Nedostatečný respekt a odpovědnost obyvatel k přírodě a krajině v celém spektru oblastí (pobyt v přírodě, třídění odpadu, nakládání s hnojiv, atd.)	2.2.6.
W2	Nedostatečné využití ekologických zdrojů domácnostmi v území, nízká energetická účinnost soukromých objektů	2.2.6.
W3	Negativní dopady tranzitní dopravy v území (hlučnost, prašnost)	2.2.6.
W4	Nedostatečně řešená problematika nakládání s biologicky rozložitelným odpadem a místně nedostatečná infrastruktura nakládání s odpady	2.2.6, 2.2.10.
W5	Přetrvávající problémy odpadového hospodářství (černé skládky, nedostatečná osvěta)	2.2.6.
W6	Existence starých skládek nebezpečných odpadů	2.2.6.
W7	Nedostatečné využití přírodního, kulturního a historického potenciálu území k trvale udržitelnému rozvoji cestovního ruchu (nedostatečné zmapování, prezentace a zpřístupnění lokalit široké veřejnosti, chybějící volně přístupné prostory ve volné přírodě - veřejná ohniště, nocoviště, klidová místa, management a infrastruktura,...)	2.2.8, 2.2.6., 2.2.4.
W8	Existence záplavových území na řekách Divoká a Tichá Orlice a Třebovka	2.2.6.
<i>Velkoplošná chráněná území</i>		
W9	Nedostatečný monitoring pohybu návštěvníků v území a nedostatečně řešená problematika jejich pohybu v území	2.2.6.
W10	Nedostatečná součinnost rezidentů sídlících v území CHKO, nezodpovědné chování návštěvníků v přírodě a krajině	2.2.6.

W11	Narušení druhové skladby CHKO invazivními druhy	2.2.6.
W12	Nedostatek prostředků na propagaci a další činnosti k lepší prezentaci území návštěvníkům	2.2.6.
W13	Neobhospodařování určitých úseků půdy zemědělci (př. mokřady) – chybí vhodná technika	2.2.6.
W14	Lesní hospodářství – velké množství smrků na úkor listnatých dřevin (námraza, škůdci)	2.2.6.

Příležitosti

O1	Projekt meziobecní spolupráce realizovaný SMO ČR (odpadové hospodářství)
O2	Polská republika jako vhodný partner pro zvyšování účinnosti aktivit na podporu rozvoje CR
O3	Společná historie a hranice s Polskem
O4	Výstavba R35 a přivaděčů
<i>Velkoplošná chráněná území</i>	
O6	Zapojení dalších aktérů do činnosti a ochrany přírody (vlastníci půd, pozemků, firem, atd.)

Ohrožení

T1	Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů
T2	Rostoucí podíl pevných paliv na vytápění rodinných domů, především v korelaci s růstem cen plynu
T3	Globální nárůst počtu živelních katastrof (povodně, sucha, tornáda, tsunami, sesuvy půd, mrazy, ...) spojených s probíhajícími změnami klimatu
T4	Riziko zničení infrastruktury v důsledku živelních katastrof a teroristických útoků (řešení soběstačnosti regionu)
T5	Vysoká náročnost administrace dotací, především pro drobné příjemce a soukromé osoby
<i>Velkoplošná chráněná území</i>	
T6	Překyselení půdy
T7	Nárůst výstavby rekreačních objektů
T8	Velké množství sjezdových tras, rozhleden atp.
T9	Tlak na zalesňování bezlesí (vede k homogenizaci krajiny)